Stenogrammid

VII Riigikogu, Riigikogu erakorraline istungjärk

Esmaspäev, 27.06.1994, 11:05

Toimetatud

Eelnõude ja arupärimise üleandmine
1. Päevakorrast
2. Tollimaksuseaduse §?de 10, 24, 26 ja 28 muutmise seaduse eelnõu teine lugemine
3. Tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu teise lugemise jätkamine
4. Märgukirjade ja avalduste läbivaatamise korra seaduse eelnõu teine lugemine
5. Kell 16.05
6. Eesti Panga Nõukogu liikmete nimetamise seaduse muutmise seaduse eelnõu teine lugemine
7. Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse "Kodakondsuse seaduse rakendamise kohta" muutmise seaduse tühistamise ja Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse "Kodakondsuse seaduse rakendamise kohta" muutmise seaduse eelnõu teine lugemine
8. 1993. aasta riigieelarve täitmise aruande kinnitamise seaduse eelnõu teise lugemise jätkamine
9. Riiklike elatusrahade seaduse muutmise ja täiendamise seaduse eelnõu teise lugemise jätkamine
10. Soodustingimustel vanaduspensione ja väljateenitud aastate pensione käsitlevate õigusaktide osalise muutmise seaduse eelnõu teise lugemise jätkamine
11. Töötu sotsiaalse kaitse seaduse eelnõu esimene lugemine
12. Kohalike maksude seaduse eelnõu esimene lugemine
13. Eesti Vabariigi ja Rahvusvahelise Rekonstrueerimis- ja Arengupanga ning Eesti Vabariigi ja *AB Svensk Exportkredit'i* vahel sõlmitud laenulepinguga ja Euroopa Investeerimispangaga sõlmitava laenulepinguga nõustumise seaduse eelnõu esimene lugemine
14. Eesti Vabariigi ja Rahvusvahelise Rekonstrueerimis- ja Arengupanga vahel sõlmitud laenulepinguga nõustumise seaduse eelnõu teine lugemine
15. Tsiviilseadustiku üldosa seaduse eelnõu kolmas lugemine

11:05 Eelnõude ja arupärimise üleandmine

11:05 Esimees
Kolleegid, võtame vastu algatatud eelnõud ja seejärel ma tutvustan teile erakorralise istungjärgu reglementi. Alustame rahvasaadikutest. Kolleeg Raoul Üksvärav.

11:05 R. Üksvärav
Lugupeetud esimees, lugupeetud Riigikogu liikmed! Lubage üle anda Riigikogu otsuse "Venemaa poolt Eesti ja Venemaa vahelise riigipiiri ühepoolse mahamärkimise kohta" eelnõu. Seoses Venemaa presidendi Boriss Jeltsini ukaasiga 1994. aasta 21. juunist Eesti ja Venemaa vahelise piiri ühepoolse mahamärkimise kohta teeb Riigikogu Vabariigi Valitsusele ettepaneku tõstatada nimetatud küsimus Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogus ja algatada kohtumenetlus Haagi Rahvusvahelises Kohtus. Tänan!

11:05 Esimees
Lugupeetud kolleegid, selle otsuse eelnõu juhtivkomisjoniks me määrame riigiõiguskomisjoni, aga normitehniliselt vajab asi natuke viimistlemist. Kolleeg Rein Veidemann.

11:05 R. Veidemann

Härra esimees, lugupeetud kolleegid! Mul on üle anda arupärimine Eesti Vabariigi keskkonnaministrile Andres Tarandile. Arupärimine lähtub ärevatest teadetest Sillamäelt, kus "Silmeti" jäätmehoidlas käib isetegevuslik väärismetallide kaevamine, millega eriti agaralt tegelevad teismelised lapsed. Kiirgusfoon on seal 300 mikroröntgenit tunnis. Ma tahan teada, kas ministeerium kontrollib olukorda ja mida tehakse sellise isetegevuse peatamiseks.

11:05 Esimees
Me suuname arupärimise härra keskkonnaministrile seadusega ettenähtud korras. Kolleeg Siiri Oviir.

11:05 S. Oviir
Lugupeetud kolleegid! Minul on 21 Riigikogu liikme poolt edasi anda päevakorra täiendamise palve, nimelt palve täiendada 27. ja 28. juuni erakorralise istungjärgu päevakorda tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu teise lugemisega. See on seaduseelnõu nr. 576.

11:05 Esimees
Lugupeetud kolleegid! Kolleeg Siiri Oviiri esitatud ettepanek, mis tugineb 21 rahvasaadiku toetusele, on vormistatud korrektselt ja see päevakorrapunkt on 27. Ja nüüd Vabariigi Valitsuse ettevalmistatud eelnõud, proua Ülle Aaskivi, palun.

11:05 Ü. Aaskivi
Austatud esimees, lugupeetud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsus esitab täna Riigikogu menetlusse lastetoetuse seaduse muutmise seaduse eelnõu ja ettekande eelnõu kohta teeb sotsiaalminister Marju Lauristin.

11:05 Esimees
Juhtivkomisjon on sotsiaalkomisjon.

11:05 Ü. Aaskivi
Järgnevalt anname edasi sotsiaalhoolekande seaduse eelnõu. Ka nimetatud küsimuses teeb ettekande sotsiaalminister Marju Lauristin.

11:05 Esimees
Juhtivkomisjon on sotsiaalkomisjon.

11:05 Ü. Aaskivi
Riigikogu menetlusse antakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise ja täiendamise seaduse eelnõu. Ettekande nimetatud eelnõu kohta teeb kultuuri- ja haridusminister.

11:05 Esimees
Juhtivkomisjon on kultuurikomisjon.

11:05 Ü. Aaskivi
Ja viimasena annan täna üle Eesti Vabariigi käibemaksuseaduse § 28 osalise muutmise seaduse eelnõu. Nimetatud küsimuses teeb Riigikogu istungil ettekande minister Arvo Niitenberg.

11:05 Esimees
Juhtivkomisjon on eelarve- ja maksukomisjon. Lugupeetud kolleegid! Lubage, ma värskendan meie kõikide mälu, kuidas me organiseerime tööd erakorralistel istungjärkudel. Kodukorraseaduse uues versioonis, mis on praegu menetluses, on need sätted reguleeritud projekti tasemel. Seni tuleb töötada olemasoleva kodukorra raames. Vajaduse korral lahendatakse reguleerimata protseduuriküsimused juhatuse otsusega.

1. 11:05 Päevakorrast

11:05 Esimees

Kõigepealt üldtuntud tõed, mis tulenevad põhiseadusest: erakorralisel istungjärgul on kvooruminõue. Otsustamise hetkel peab saalis olema vähemalt 51 rahvasaadikut ja seda me ka regulaarselt kontrollime. Me töötame, lugupeetud kolleegid, kodukorraseaduse järgi kõikides nendes aspektides, mis käsitlevad seadusloome poolt. Võivad tekkida kõrvalekalded ajagraafikust. Me võtame arvesse kokkukutsujate, nii rahvasaadikute kui valitsuse ettepanekuid ja juhindume juhtivkomisjonide otsustest. Mida see praktikas tähendab? See tähendab, et vajaduse korral kuulutame juhatuse otsusega välja vaheaegu, et juhtivkomisjonid saaksid plenaaristungite vaheaegadel materjale ette valmistada. Me lepime kokku, kolleegid, et lõunavaheaeg on kell 13–14. Kõrvalekalded kodukorraseaduse seadusloomet käsitlevast poolest on minimaalsed, need võivad toimuda juhatuse otsuste põhjal ja otsused kujunevad kokkulepete alusel, näiteks parandusettepanekute tabelite esitamise tähtajad. See tähendab, et me ei jää kindlalt nõude juurde, et parandusettepanekute tabelid peavad olema välja jagatud eelmisel päeval kella 18-ks. Me lepime kokku ja juhatus langetab otsuse, et parandusettepanekute tabelid esitatakse mõneks teiseks tähtajaks, mis peaks rahuldama kõiki rahvasaadikuid. Võivad tekkida küsimused seaduseelnõude lõplike tekstide väljajagamisega. Me täpsustame neid töö korras, kokkuleppeliselt võidakse anda nende väljajagamiseks lühemaid tähtaegu. Ülejäänud küsimustes me juhindume kodukorraseadusest. Kohaloleku kontroll. Kohal on 79 Riigikogu liiget, puudub 22. Enne kui ma vastan protseduurilistele küsimustele, tutvustan tänase istungi võimalikku töökava. Ja samas juhin, kolleegid, teie tähelepanu sellele, et meil tuleb praegu arvestada sellega, et väljajagatud päevakord on juba meie töö organiseerimise alus, see ei ole enam projekt. See on koostatud kokkukutsujate ettepanekul. Töö korras on selle läbi vaadanud meie juhtivkomisjonide esimehed. Kui soovitakse päevakorda muuta, siis rahvasaadikute poolt saab seda teha ainult 21 rahvasaadiku toetusel või teeb Vabariigi Valitsus seda oma otsusega selles osas, mille ta esitas. Nüüd vaheaegade palumisest, vaheaegade küsimisest. Sellest ma juba tegin juttu ja ma arvan, et see on õigustatud, kui juhatus kuulutab välja vaheaegu oma otsuse põhjal fraktsioonide palvel ka siis, kui ei ole tegemist vaheaja palumisega vahetult enne hääletust. Erakorralisel istungjärgul see on õigustatud ja me võtame seda arvesse. Protseduurilised küsimused. Kolleeg Kalle Kulbok.

11:05 K. Kulbok

Aitäh! Lugupeetud esimees! Mul on küsimus istungjärgu päevakorra kohta. 21 Riigikogu liikme ettepaneku alusel on päevakorda võetud enamik punkte kui poolelijäänud punktid. Ent samas on mõned päevakorrapunktid, mida meil eelmisel või korralisel istungjärgul päevakorras ei olnud, valitsuse algatatud. Ma tean, et valitsuse ettepanek on ebaseaduslik ettepanek, kuna kirjaplank, millel on ettepanek, kannab suurt riigivappi. Vastavalt riigivapi seadusele tuli kirjaplangid viia seadusega kooskõlla käesoleva aasta 1. märtsiks. Kuidas on võimalik valitsuse päevakorrapunktid päevakorda võtta, kui valitsus ei ole oma ettepanekut korralikult vormistanud?

11:05 Esimees

Suur tänu! Ma möönan, kolleeg Kalle Kulbok, et probleem on tegelikult olemas, küll aga ei kuulu selle probleemi reguleerimine juhatuse kompetentsi. Ma võin nentida, et vastavalt seadusele ei tohi valitsus kasutada oma kirjaplangil suurt vappi, ja selle konstateeringuga meie pädevus ka lõpeb. Rohkem ma lisada ei tohiks. Kolleeg Ivar Raig.

11:05 I. Raig

Tänan, austatud juhataja! Kas oleks võimalik täpsustada või kas juhatusel on seisukoht, millal komisjonid võiksid täna kokku saada?

11:05 Esimees

Juhatuse seisukoht on selline, et juhtivkomisjonid teevad oma ettepanekud juhatusele töö korras, me arutame need läbi, peame nõu ka teiste juhtivkomisjonide esimeestega või volitatud isikutega, kes koos juhatusega kannavad hoolt erakorralise istungjärgu rütmilise töö organiseerimise eest, ja esimesel võimalusel teeme täiskogule ettepaneku kuulutada välja vaheaeg. Kui näiteks majanduskomisjon vajab

praegu tungivalt aega komisjoni tööks, peaksime sel juhul töö korras läbirääkimisi. Ei ole mõeldav, et juhtivkomisjon laseb ettevalmistamata päevakorrapunkti juhatuse nimel arutusele. Kui on soov, kolleeg Ivar Raig, tuleb sellest selgelt märku anda, me peame nõu ja esimesel sobival võimalusel kuulutame välja vaheaja, et komisjon saaks tööd teha. "Isamaa" fraktsioon palub enne päevakorra kinnitamist viieminutilist vaheaega. Päevakord on juba kinnitatud, kuid nendel on minu meelest – ma kohe konsulteerin selles küsimuses ka kolleeg Edgar Savisaarega – õigustatud motiivid. Üks hetk. Lugupeetud Riigikogu, te teate, et austatud kolleegid Rummo ja Kranich taastasid oma liikmelisuse Riigikogus ja meil on vaja lahendada üks tehniline protseduur, viia nimi kompuutrisse. "Isamaa" fraktsioon palub selleks viieminutilist vaheaega. Ma konsulteerisin praegu tehnilise teenistuse inimesega, ta arvab, et on vaja 10 minutit. Vaheaeg 10 minutit. Vaheaeg

11:05 Esimees

Lugupeetud kolleegid, vaheaeg on läbi. Kohaloleku kontroll. Kohal on 68 Riigikogu liiget, puudub 33. Ma loodan, et kolleegid Rummo ja Kranich on nüüd registreeritud. Enne kui ma tutvustan võimalikku töökava, tutvustan teile majanduskomisjoni ettepanekut. Majanduskomisjon soovib pidada komisjoni koosolekut täna, 27. juunil kella 14–16-ni. Kuidas on lood teiste komisjonidega? Kas te saate sobitada oma tööaja samasse vahemikku? Sobib. Kolleeg Rein Järlikuga ma juba rääkisin. Kolleeg Siiri Oviiri ei ole praegu saalis. Kolleeg Tiit Käbin, kuidas on riigiõiguskomisjoniga? Ma ei näe Mart Nutti, kas sobib? Sobib. Nii me lepimegi kokku. Komisjonide tööaeg on täna kella 14–16-ni. Kell 16 jätkub täiskogu istung. Sellisel juhul ma olen kidakeelne, kui ma tutvustan teile võimalikku töökava. Teil on päevakord käes ja ma teen ettepaneku alustada vastavalt päevakorrale.

---

2. 11:05 Tollimaksuseaduse §?de 10, 24, 26 ja 28 muutmise seaduse eelnõu teine lugemine

11:05 Esimees

Austatud Riigikogu! Alustame kolleegide Eiki Nestori ja Mihkel Pärnoja algatatud tulumaksuseaduse §?de 10, 24, 26 ja 28 muutmise seaduse eelnõust. Alustame teist lugemist, ettekandja on kolleeg Mihkel Pärnoja.

11:05 M. Pärnoja

Austatud härra esimees, lugupeetud Riigikogu! Tulumaksuseaduse §?de 10, 24, 26 ja 28 muutmise seaduse eelnõu on teie ees teisel lugemisel. Komisjon on kahe lugemise vahel teinud eelnõus muudatusi, mis puudutavad eelnõu struktuuri, ja on tehtud täiendusi, mis teevad teatud erandi fataalses tulumaksuarvestuses. Lisatud on § 2, mis käsitleb selle seaduse rakendamist. Eelnõu esitajad on komisjonile tehtud töö eest tänulikud ja nende muudatustega nõus. Meie soov on, et see eelnõu muutuks täna seaduseks. Aitäh!

11:05 Esimees

Suur tänu! Millised on küsimused? Tundub, kolleeg Mihkel Pärnoja, et küsimusi ei esitata. Tänan! Juhtivkomisjoni nimel esineb komisjoni aseesimees kolleeg Heido Vitsur, eelarve- ja maksukomisjon.

11:05 H. Vitsur

Austatud juhataja, lugupeetud kolleegid! Ega mul palju ei ole selle lühikese eelnõu kohta öelda. Mõne sõnaga peatuksin neil motiividel, miks me tegime väikese täienduse, nimelt 4. lõike, milles on sätestatud, et käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikes sätestatut ei rakendata rahandusministri poolt kehtestatud tingimustel ja korras ettevõtete puhul, mille tulud tootmise sesoonse iseloomu tõttu laekuvad valdavalt esimesel poolaastal. Küsimus on lihtne. Eestis on terve rida ettevõtteid, kes saavad esimestel kuudel väga head kasumit. Me ei pea õigeks seda kasumit tulumaksuna ära võtta, kuna hiljem kasumit ei tule, tulevad ainult kulud. Vastavalt sellele redaktsioonile on Rahandusministeeriumil õigus kehtestada kord, millega määratakse kindlaks nende ettevõtete ring, kellele selline erand tehakse. Muu on kõik vastavalt teile esitatud eelnõule ja komisjoni ettepanek on see seadus teisel lugemisel täna vastu võtta.

11:05 Esimees
Suur tänu! Tundub, et küsimusi ei esitata. Avan läbirääkimised. Kas loeme läbirääkimised peetuks ja lõppenuks? Läbirääkimised on lõpetatud. Kas mul on alust oletada, lugupeetud ettekandjad, et te ei soovi lõppsõna? Aitäh! Võib-olla kolleeg Heido Vitsur tuleb kõnetooli – kui nõutakse parandusettepanekute kommenteerimist, on meil seda hea koos teha. Lugupeetud kolleegid, palun võtke ette parandusettepanekute tabel. Nagu te võite veenduda, on muudatusettepanekud teinud juhtivkomisjon, sellest saab ainult järeldada, et autor on nende muudatustega nõus. Kas kellelgi teist, lugupeetud kolleegid saalis, on mõne parandusettepaneku kohta eriarvamus? Tundub, et ei ole. Autorid ja juhtivkomisjon teevad ettepaneku seadus teisel lugemisel vastu võtta. Silma järgi on kvoorum olemas. Kas nõutakse kohaloleku kontrolli? Ei nõuta. Ma panen seaduseelnõu hääletusele. Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et võtta vastu tulumaksuseaduse §?de 10, 24, 26 ja 28 muutmise seadus? Selle ettepaneku poolt on 62 Riigikogu liiget, vastu ja erapooletuid rahvasaadikuid ei ole, seadus on vastu võetud. Erakorralisel istungjärgul võidakse väga sagedasti kontrollida kohalolekut. Nii et kui keegi saalist lahkub, mis võib olla täiesti loomulik, veendugu tagasi tulles meie tehnikateenistuse inimeste juures, et ta on registreeritud.

---

3. 11:05 Tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu teise lugemise jätkamine

11:05 Esimees
Me võtame arutusele kolleegide Jaak Herodese, Toivo Jullineni, Vambo Kaalu, Ivar Raigi ja Aldo Tamme algatatud tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu. Teine lugemine jätkub ja autorite nimel teeb meile ettekande kolleeg Vambo Kaal.

11:05 V. Kaal
Austatud esimees, lugupeetud kolleegid! See seaduseelnõu on juba üsna mitu korda siin arutusel olnud ja nagu ma tean, plaanib komisjon ka täna selle lugemist katkestada. Seetõttu ma väga pikalt sellel eelnõul ei peatuks ja neid asju, mis varem on räägitud, üle kordama ei hakkaks. Põhiline vastuolu selle eelnõu menetluses on olnud see, et eelnõu autorid käsitlesid tulumaksust vabastamisel talupidajaid ja teisi füüsilisi isikuid, kuid samal ajal hääletas saal parandusettepanekute poolt, mis vabastaksid kõik põllumajandussaaduste esmatootjad omatoodetud taime- ja loomakasvatussaaduste turustamisel tekkinud tulu maksust. Kui on vabastatud kõik põllumajandussaaduste esmatootjad, mõjutab see käesoleva aasta riigieelarvet ja sellisel juhul valla- ja linnaeelarve seaduse kohaselt on võimalik nõuda kohalikel omavalitsustel riigieelarvest lisasummasid, nii palju kui neil maksubaas vähenes. Kui läheks käiku see variant, mille autorid on esitanud, siis see käesoleva aasta riigieelarvet ei muudaks ja sellisel juhul võiks selle rahuliku südamega vastu võtta. Rahandusministeeriumist on tulnud meile selle kohta kolm kirja. Reeglina on need kirjad käsitlenud teksti, mille kohaselt on kõik vabastatud, ja sellest on tingitud ka ministeeriumi järeldused, et omavalitsustele tuleb maksta täiendavalt 45 miljonit. Need kolm kirja lõpevad kokkuvõttega, et talupidajate ja teiste füüsiliste isikute tulumaksu ei ole arvestatud käesoleva aasta riigieelarve koostamisel ja selles suhtes ei ole seisukohad muutunud. Tahaksin siinkohal veel rõhutada eriti seda, et talunikud, kes said oma talud kätte vastavalt taluseaduse §-le 10, on vabastatud tulumaksust ja maamaksust viieks aastaks. Meie parandusettepanek käsitleb just alustanud uustalunikke, kes on alles kolme-nelja lehma pidajad, ja pensionäre, kes elatavad ennast ühest-kahest lehmast. Maksukomisjon ja Rahandusministeerium on minu teada arutanud ja seda on ka siin puldis öelnud proua Valve Kirsipuu, et ilmselt oleks mõistlik seada järgmisel aastal sisse tegevusloa või patendimaksu taoline maks, nagu oli varem üksikettevõtjatel, kus oleks fikseeritud üks kindel tulumaksu summa. Siis ei oleks vaja väiketalunikel ja pensionäridel neid küllaltki keerulisi arvutusi teha. Kui see läheb tulevast aastast käiku, on eriti imelik hakata sel aastal tõsiselt raamatupidamisega tegelema, kusjuures eeskirju, kuidas maksustamata perioodist maksustatud perioodi üle minna, ei ole siiamaani suudetud kehtestada. Pool aastat on möödas, ja praeguses Riigi Teataja Lisas olevad Rahandusministeeriumi muudatusettepanekud ka ei lahenda seda probleemi. Ja seetõttu, kallid kolleegid, teen teile ettepaneku, et täna parandusettepanekute hääletamise ajal hääletaksime sisse

alternatiivvariandi, mis puudutab talupidajaid ja teisi füüsilisi isikuid, ja kalurite puhul lehekülje pöördel oleva parandusettepaneku. Siis muutub seadus niisuguseks, et sellega oleks üldse võimalik edasi tööd teha ja sisuliselt asjaga edasi minna. Tänan tähelepanu eest!

11:05 Esimees
Suur tänu! Küsimused. Kolleeg Ants Käärma.

11:05 A. Käärma
Tänan, härra esimees! Lugupeetud ettekandja, kas te võiksite anda pädeva hinnangu sellele spekulatsioonile, mille on käesoleva eelnõu teksti juurde lisanud Rahandusministeerium, nimelt et talupidajate ja teiste individuaalloomapidajate arvestuslik tulumaks on 242 miljonit krooni? Kui nüüd arvutada see tuluks, siis see näitaks, et individuaalsektor saab tulu ligemale miljard krooni. Minul on ilma arvutusetagi selge, et see on puhas bluff, aga kuidas teie seda arvu hindate? Aitäh!

11:05 V. Kaal
Sellel käsitlusel ma peatusin kas eelmisel või üle-eelmisel korral, kui ma olin sama eelnõuga siin ees. Siis oli meil Rahandusministeeriumist härra Toivo Palgi tehtud arvutuste käik, millele praegu viitab härra Saat, sest summa on täpselt sama, 241,8 miljonit. Härra Palgi kirjast on näha, kuidas see on saadud. Tookord ütlesin teile, et siin on võetud arvesse kogu põllumajandustoodang, see tähendab ka see toodang, mida linnainimesed saavad oma aianduskooperatiivides, oma väikestel peenramaadel: marjad jne. Kui seda on hakatud tulumaksuks ümber arvutama, on võetud arvesse ainult 150 000 täiskasvanud inimest, s.t. maal põllumajandusega tegelevad inimesed. Siin on jagatud suurusi, mida ei saa omavahel üldse jagama panna. Pealegi on härra Palgi kirja põhjal tootmiskulud ainult 54%. Praegused andmed näitavad, et ilma amortisatsioonita on usaldustaludes tootmiskulud 80%. Minu meelest on siin asjad üsna mitmeti segi aetud. Ja seetõttu ma tahaksin, et kõigepealt läheks käiku seaduseelnõu algne tekst, milles käsitleti talupidajaid ja muid füüsilisi isikuid, ja siis me saaksime sellega edasi minna.

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Liina Tõnisson.

11:05 L. Tõnisson
Aitäh! Lugupeetud esineja! Kas te oskaksite defineerida, mis on kaluritalu? Teadaolevatel andmetel ei ole Eestimaal ajalooliselt olnud selliseid talusid, mis ainult kala püüdmisest elasid. Aitäh!

11:05 V. Kaal
Proua Liina Tõnisson! See on minu teada Keskfraktsiooni parandusettepanek, mis eelmisel korral hääletati sisse, seetõttu ma heameelega küsiksin seda teie käest, kuid ma ütlesin, et ma palun teil hääletada parandusettepanekuid, mida on teinud autorid, ja seal on kirjas "füüsiliste isikutena maksustatavad kalurid omapüütud kalade realiseerimise eest 1994. aastal". Aitäh!

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Mihkel Pärnoja.

11:05 M. Pärnoja
Aitäh, härra esimees! Lugupeetud ettekandja! Minu küsimus puudutab just seda, mida sa viimati ette lugesid, s.o. 5. punkti sõnastust parandusettepanekute tabelis. Küsimus on selles, miks üldse on kalurid eelnõusse võetud. Kas kaluritel on tõsiseid raskusi? Minu teada maksab näiteks Võrtsjärve kaluri hooajalitsents 100 000 ja see tasub tal ilusti ära. Kas on ikka õige võtta sellesse eelnõusse kalureid?

11:05 V. Kaal
Eelnõu autorid kalureid eelnõus ei nimetanud. Ja nagu ma ütlesin, hääletas suur saal kalurite eelnõusse võtmise poolt. Meie tegime selle kohta ka parandusettepaneku, et see oleks juriidiliselt paremini kasutatav. Ettepanekut kalurid eelnõust välja võtta eelmine kord ei laekunud.

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Vootele Hansen.

11:05 V. Hansen
Aitäh, härra esimees! Austatud ettekandja! Teie parandusettepanek on siin sõnastatud alternatiivina: talupidajad ja muud füüsilisest isikust põllumajandussaaduste tootjad. Kas füüsiline isik põllumajandussaaduste tootjana on näiteks ka suurmaaomanik või suure lillekasvatusaiandi omanik või kalurite hulgast näiteks suure ookeani traallaeva omanik? Tänan!

11:05 V. Kaal
Ta ei ole maksustatud füüsilise isikuna. Tavaliselt on ta sel juhul maksustatud juba ettevõtjana, mitte füüsilise isikuna.

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Kalle Jürgenson.

11:05 K. Jürgenson
Austatud Vambo Kaal! Ma küsiksin teie väite kohta, et talupidajatelt ei laeku selle eelarveaasta jooksul tulumaksu. Oli nii? Juhin teie tähelepanu sellele, et riigieelarve lõpeb tõesti 31. detsembriga, kuid kohalikud eelarved lõpevad järgmise aasta 31. märtsil. Maksukorralduse seaduse järgi tuleb tuludeklaratsioonid esitada 15. veebruariks. Nii et need arvestused langevad kohalike omavalitsuste eelarveaasta sisse. Kuidas te seda kommenteerite? Aitäh!

11:05 V. Kaal
Siiani kehtiva seaduse järgi peab füüsiline isik esitama tuludeklaratsiooni 31. märtsiks ja maksma ära 1. juuliks. Nii et praegu kehtiv seadus niisugust varianti ei anna.

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Kalev Kukk.

11:05 K. Kukk
Suur aitäh! Lugupeetud ettekandja! Kui Eestimaal on näiteks tegemist 1000 ha suuruse ühemehetaluga, mis kasutab lepingulistel alustel juhutöölisi ja töötab väga efektiivselt, omades näiteks 100 või ka 1000 lehma, kas ka siis on see talu selle seaduse järgi tulumaksust vabastatud? Aitäh!

11:05 V. Kaal
Kui ta kasutab palgatööjõudu, siis palgatööjõult ta loomulikult maksab tulumaksu. Selles ei ole üldse küsimus. Küsimus on ainult taimekasvatus- ja loomakasvatussaadustelt saadavas tulus, palgatööjõudu see ei puuduta. Täpselt sama on arvestatud ka praeguses Rahandusministeeriumi kirjas, kus on võetud kõik maal töötavad inimesed, kes saavad palgatulu. Palgatulu on arvestatud eelarvesse sisse ja see selle alla minna kuidagimoodi ei saa.

11:05 Esimees
Suur tänu! Tundub, et rohkem küsimusi ei esitata. Juhtivkomisjoni nimel teeb kaasettekande komisjoni esimees proua Valve Kirsipuu.

11:05 V. Kirsipuu
Austatud spiiker, lugupeetud Riigikogu! Tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu, mis taotleb põllumajandussaaduste tootjatele tulumaksuvabastust, on Riigikogu menetluses 17. veebruarist. Rohkem kui neli kuud on juhtivkomisjon püüdnud selgeks teha, et seaduseelnõu, mis taotleb maksusoodustust teatud kitsale tootjateringile, ei ole kooskõlas printsiibiga, mille kohaselt kõik maksumaksjad on seaduse ees võrdsed. Samasugune on valitsuse ja Rahandusministeeriumi seisukoht, kes arutuse all olevale seaduseelnõule on andnud eitava hinnangu. Eitava hinnangu üheks põhjuseks on ka tõsiasi, et võivad tekkida suured võimalused maksumaksmistest kõrvalehoidmiseks, sest

suuremad farmid ühinevad alt üles eesmärgiga tulumaksu mitte maksta. Alt üles ühinemine tähendab, et põllumajanduslik tootmine, töötlemine ning jaotus koondatakse ühte ettevõttesse, mida on väga lihtne teha. Lisaks maksumaksjate ühtsuse printsiibi rikkumisele viib nimetatud tulumaksuvabastus ka riigieelarve tasakaalust välja. Küsimuse all oli, missuguse summaga see tasakaalust välja viiakse. Riigikogu liikmetele pandi 16. juunil lauale seaduseelnõu juurde täiendav seletus. Selles on öeldud, et nimetatud seaduse vastuvõtmine toob kaasa 1994. aasta riigieelarve tulude vähenemise ja kulude suurenemise 112 miljoni krooni ulatuses. Sellest summast läheb 67 miljonit krooni riigieelarvesse ning 45 miljonit krooni kohalikesse eelarvetesse. Riigieelarve seaduse § 3 punkti 3 järgi nähakse ette, et kui pärast riigieelarve vastuvõtmist kehtestatakse Riigikogu või Vabariigi Valitsuse õigusakte, mille alusel valla- ja linnaeelarvete tulud vähenevad või kulud suurenevad, hüvitatakse vastavad summad riigieelarvest. Hiljuti vastuvõetud lisaeelarves selliste kulutuste kompenseerimist ei olnud ette nähtud. Peatuksin muudatusettepanekutel, mis laekusid pärast teise lugemise katkestamist. Vambo Kaalult, eelnõu ühelt autorilt, laekus kaks muudatusettepanekut. Esimene neist täpsustab maksuvabastuse saajate ringi. Põllumajandussaaduste esmatootjate asemel pakutakse maksuvabastuse saajatena välja talupidajad ja füüsilisest isikust põllumajandussaaduste tootjad omatoodetud põllumajandussaaduste realiseerimisel. Vambo Kaalu ettepaneku pakub komisjon välja praeguse teksti alternatiivina. Komisjon on ühel meelel Maksuametiga, kes väidab, et maksustamisel võib tekkida küsimus, kas põllumajandussaaduste hulka arvatakse ka mesi ja meetootmise kõrvalproduktid, nagu taruvaik, õietolm, mesilasmürk, kas sinna kuuluvad ka tehnilised kultuurid, maitse- ja ravimtaimed, kas sinna kuuluvad lilled, puuviljad, marjad, istikud, linnu-, kala- ja karusloomakasvatus, looduslik hein jne. Toodud loetelu näitab, et arutusel oleva seaduseelnõu vastuvõtmine toob kaasa rohkesti küsimusi, millele praegu vastus puudub. Teine muudatusettepanek täpsustab kalandusest saadavaid tulusid. Kui Arvo Junti ettepanek tõi seaduseelnõusse kaluritalu mõiste, siis Vambo Kaal, teades, et pärast taluseaduse tühistamist möödunud aasta lõpul ei ole talu mõiste juriidiliselt sätestatud, toob Arvo Junti ettepanekul sisse täpsustuse, lisades maksuvabastuse saajatele füüsiliste isikutena maksustatavad kalurid omapüütud kalade realiseerimisel. Komisjon jättis selle ettepaneku arvestamata, sest võib nimetada veel palju valdkondi, mis vajaksid maksuvabastust võrdselt kaluritega. Juhtivkomisjon teeb ettepaneku hääletada muudatusettepanekud ning seejärel teine lugemine katkestada, et algatada 1994. aasta riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu, võttes tulude poolelt maha 112 miljonit krooni, suunates sellest 45 miljonit kohalikesse eelarvetesse ning vähendades 65 miljoni krooni võrra eelarvelisi kulusid. Komisjon on seisukohal, et menetluses olevat seaduseelnõu tuleb ja saab käsitada ainult paralleelselt riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõuga. Seda mõistagi juhul, kui Riigikogu peab vajalikuks seda seaduseelnõu vastu võtta. Kui eelmisel teise lugemise katkestamisel püüti seda eelnõu komisjoni ettepanekul menetlusest välja arvata, siis Riigikogu arvas teisiti. Tänan!

11:05 Esimees
Suur tänu! Küsimused. Kolleeg Vambo Kaal.

11:05 V. Kaal
Aitäh, eesistuja! Austatud proua Valve Kirsipuu! Kui läheb käiku alternatiiv ehk teisisõnu, seesama algne variant, milles räägitakse ainult talunikest ja füüsilistest isikutest, eratootjatest, kui suur on siis see summa, mis läheks käesoleva aasta eelarvest n.-ö. kompenseerimisele? Aitäh!

11:05 V. Kirsipuu
Ma soovitan teil lugeda täiendavat seletust tulumaksuseaduse muutmise seaduse kohta, mille 15. juunil on esitanud rahandusministri asekantsler Tiit Saat, seal on need summad kirjas.

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Epp Haabsaar.

11:05 E. Haabsaar

Tänan, härra juhataja! Lugupeetud kõneleja! Ma ei ole teab mis hea maksuküsimuste spetsialist, aga kas see printsiip on ikka niisugune, et kõik maksumaksjad on võrdsed, sest teatavasti on teatud juhtudel ette nähtud soodustused, näiteks nendele ettevõtetele, kus töötavad põhiliselt invaliidid. Sel juhul siis ei saagi neid soodustusi üldse kehtestada, kas või paljulapselistele perekondadele. Aitäh!

11:05 V. Kirsipuu
Jaa, teil on täiesti õigus, ja on kahetsusväärne, et me oleme teinud mõningaid erandeid tulumaksuseaduse kehtestamisel, see, kui ettevõtte töötajatest on 50% invaliidid, on vist tõesti ainukene erand. Aga üldiselt on meie praeguse valitsuse maksustamisprintsiip ühtse maksustamise printsiip ilma eranditeta. Te olete õigesti aru saanud.

11:05 Esimees
Suur tänu, kolleeg Valve Kirsipuu, rohkem küsimusi ei esitata. Avan läbirääkimised. Kolleeg Lembit Arro.

11:06 L. Arro
Lugupeetud Riigikogu juhataja! Lugupeetud Riigikogu! See seaduseelnõu on tõesti siin saalis juba päris mitu tuuri ära teinud ja ikkagi me pole eriti kaugemale jõudnud. Ma tahaksin siiski Riigikogule paari asja selgitada. Meie laual on Rahandusministeeriumi asekantsleri Tiit Saadi kiri 15. juunist, milles on öeldud, et kui võetakse vastu selline tulumaksuseadus, mis vabastab põllumajandussaaduste esmatootjad omatoodetud taimekasvatus- ja loomakasvatussaaduste turustamisel saadud tulust, tuleb kohalikel eelarvetel puudu 45 miljonit krooni, mida on nendel õigus seaduse järgi riigieelarvest tagasi nõuda. Minu arusaamise järgi on see kiri desinformatsioon. See asi on vale, see ei ole nõnda. Tahetakse neid Riigikogu liikmeid, kes võib-olla ei ole asjaga päris kursis, ummikusse ajada, et eelnõu välja hääletada. Tegelikult on asi nii: kohalikelt omavalitsustelt ei lähe selle seaduseelnõu vastuvõtmise korral maha mitte ühtki senti. Miks? Aga sellepärast, et talu ei maksa sel aastal niikuinii, nende tähtaeg on 31. juuli 1995, deklaratsioon 31. märts. Mõeldud on vabastada seda tulu osa, mida saadakse põllumajandussaaduste müügist. Tulult, millest on kulud maha arvestatud. Teatavasti kuulub kulude hulka töötasu. Ühistu ja teised põllumajandusettevõtted maksavad oma töötajatele töötasu, kusjuures automaatselt juba koos töötasu arvestamisega arvestatakse maha tulumaks, millest 52% laekub kohalikku eelarvesse ja 48% riigieelarvesse. Töötasult võetakse maha tulu, mis makstakse otse ilma inimese tahteta ettevõtte või ühistu poolt riigituludesse ja sealt kantakse tagasi vastavasse valda 52%. Tahaksin veel kord Riigikogule meelde tuletada, et põllumajanduse maksustamine uue tulumaksuseaduse järgi on suurenenud kolm korda või veelgi enam. Lisandunud on maamaksud, mitmesugused muud maksud, sundliikluskindlustused ja nõnda edasi. Eelmisel aastal oli põllumajandus 50% ulatuses soodustusega põllumajandusmaksust vabastatud. Seda enam ei ole. Praegune olukord on selline, et paljud talumehed ja ühistud taotlevad saadud kevadlaenu pikendust, kuna ei suudeta tagasi maksta. Piima hind on suvel jälle langenud. Kui vahepeal maksti kuigipalju rohkem, 1.90 ja nõnda edasi, siis praegu on piima hind mõnedes kombinaatides jälle 1.50. Tulud ei kata kulutusi. Meelega pole siin tähtaega, sest meil on plaanis esitada Riigikogule järgmise aasta tulumaksuseadusega selline põllumajanduse maksustamise seadus, mille kohaselt kehtiks ainult maamaks, olgu see siis kõrgem kui praegu. Asi on selles, et praegu mõni maksab, mõni mitte, varjatakse tulusid, amortisatsioonimäärad on kindlaks tegemata, kõik on segane. Raamatupidamist põllumajanduses kehtestatud ei ole, nii nagu olema peaks, ja maamaks on see maks, mis kindlalt laekub nii kohalikku eelarvesse kui ka riigieelarvesse. Kui laisk talumees ei viitsi tööd teha ja tulu saada, peab ta maamaksu ikka maksma. Aga ei maksa seda meest, kes viitsib tööd teha, karistada. Ma palun siiski mitte alternatiivi poolt hääletada. Kuid ühes asjas ma siiski tahaksin seda toetada. Kaluritalud, mis on parandusega eelnõusse võetud, on siiski üks ebamäärane lugu. Võib-olla tuleks see punkt eelnõust välja jätta. Aitäh!

11:06 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Ants Erm.

11:06 A. Erm
Austatud esimees, lugupeetud Riigikogu! Kõigepealt tahan ma öelda, et selle lühikese eelnõu väga pikaajaline menetlus Riigikogus näitab seda, et tegemist on kogu Eesti ühiskonnale väga põhimõttelise

küsimusega. Ja põhimõtteline on see sellepärast, et me peame lõpuks ära otsustama, missugusena me tahame Eesti maad näha. Kui me otsustame – nagu mina soovitan otsustada –, et Eestimaal säilib elu, et sinna jäävad inimesed, et need inimesed ei hakka kõik linna tulema ja siin töötute armeed suurendama, siis on meil vaja põllumajanduspoliitikat. Seda poliitikat paraku praegusel hetkel Eestis ei ole, valitsusel seda ei ole, nii nagu ka paljudes teistes valdkondades. Kui me otsustame, et me tahame, et maal elu säiliks, siis tuleb leida võimalusi, kuidas inimesed seal elada saaksid. Ja selge on see, et juba kliima tõttu ei ole meie põllumajandus lõunapoolsete Euroopa riikide põllumajandusega konkurentsivõimeline, nagu seda ei ole näiteks ka Soome ega Rootsi põllumajandus. Me peame otsustama, milline on see põllumajandustootmise tase, mille me säilitame, ja tegema samme selles suunas, et see tase säiliks. Samal ajal tuleb arendada maal muud tootmist, sellepärast et võib-olla tõesti ei saa nii palju inimesi põllumajanduses töötada kui praegu. Kui me laseme praegu vana kaevu ära roiskuda, siis uue kaevu ehitamine läheb väga kalliks maksma. Selles mõttes ma toetan igati seda eelnõu ja arvan, et võiks hääletada sisse alternatiivi. Me peame tegema ka mõned sammud selles suunas, et lõppude lõpuks kaoksid kolhoosid ja tekiksid omanikud, tekiksid talud kas või niisuguste teatud määral sundkäikudega. Mis puutub proua Kirsipuu väitesse, et eelarve- ja maksukomisjon on selle seaduse vastu, siis tõepoolest, häälteenamusega on sellised otsused seal vastu võetud, aga mitte n.-ö. üleüldise häälteenamusega, vaid lihthäälteenamusega. Ma olen seda eelnõu alati toetanud. See oleks üks samm põllumajandustootmise säilitamiseks maal. See ei ole muidugi absoluutne samm, see ei ole ainukene samm ja võib-olla see ei ole ka kõige õigem, aga paremat praegusel hetkel välja pakutud ei ole ei meil siin Riigikogus ega valitsuses, nii et tehkem vähemalt see väike samm. Seda enam, nagu minu eelkõnelejagi siin märkis, on tõepoolest väga vaieldav, kui palju praegu põllumajandustootmine üldse tulu annab. Piimaliitri hind langes jälle kahelt kroonilt ühele kroonile 50 sendile ja allapoole. Põllumehed peaksid seda paremini oskama välja arvutada, kas piimakarja üldse tasub praegu pidada või mitte. Samuti on küsimus üksiktootjates, põhiliselt on nad pensionärid, kes peavad maal praegu ühte-kahte lehma. Neile ei ole selgeks tehtud, ei ole esitatud mingeid materjale, kuidas nad peavad tuludest kulud maha arvutama, kuidas nad peavad arvestust pidama. Maal käies küsitakse alati, kas peab tulumaksu maksma, kas pension võetakse ära – me oleme kõik need küsimused jätnud lahtiseks. Teeme siis vähemalt selle lihtsustuse, et sel aastal ei peaks hakkama arvestama tulumaksu tulult, mida võib-olla ei olegi. Ja tõepoolest, pikemas perspektiivis on võib-olla õigem lahendus maal tulumaks üldse ära kaotada, tõsta maamaksu, minna üle maamaksule. See on väga konkreetne maks ja siis igaüks ise teab, kuidas ta oma maad kasutab, kuidas ta sellelt tulu saab. Ühesõnaga, olgem ausad, sellist tulumaksu maal, nagu me tulumaksuseadusega kehtestasime, ei suuda enam keegi välja arvestada ega maksta, sellepärast et selle arvestamise korda ei ole kehtestatud. Aitäh!

11:06 Esimees

Suur tänu! Kolleegid, ma tahan teha ettepaneku läbirääkimiste lõpetamise kohta. Minu soov on tingitud sellest, et selle eelnõu arutelu katkestatakse niikuinii ja saalis valitsevad erimeelsused on juba teada. Saalis ei ole 51 saadikut. Kontrollime kohalolekut. Kohal on 70 Riigikogu liiget, puudub 31. Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et lõpetada läbirääkimised pärast kolleeg Olav Antoni kõnet? Selle ettepaneku poolt on 52 Riigikogu liiget, vastu ei ole keegi, 2 jäid erapooletuks. Läbirääkimised lõpevad pärast kolleeg Olav Antoni kõnet. Kolleeg Kalju Põldvere.

11:06 K. Põldvere

Austatud härra esimees, austatud Riigikogu! Ikka ja jälle arutame siin põllumajanduse tulu poliitikat ja ikka ja jälle on vastamisi kaks seisukohta: ühed, kes püüavad toetada ja aidata Eesti põllumajandust, ja teised, kes sellest isegi kuulda ei taha. Niisugune on meil olukord. Terve hulk on meil Eestis neid riigitegelasi ja poliitikuid, kes põllumajandusest mitte midagi kuulda ei taha, see näide on kas või seal nurgas.

11:06 Esimees

Austatud kolleegid! Kalju Põldvere on väga pahane teie peale, kuulake, palun!

11:06 K. Põldvere

Ei, ma ei ole pahane, ma olen nendega täiesti harjunud. Aga mida ma tahan ütelda: kogu majandamine, sealhulgas ka põllumajandamine, maaviljelus, see on kapitali küsimus. Väikesel vaheajal lugesin ühte

Juhani Aho laastu, mis jutustab, kuidas kaks puupaljast inimest Soomes talu asutasid. Milline oli nende kapital, küsis Aho. Nende kapital olid nemad ise, nende kaks tühja kätt. See kapital sai maasse maetud mitte ainult piltlikult, vaid ka tegelikult. Mitte ainult see töö, vaid ka need inimesed maetakse maasse enneaegu. Soomes oli see üks kord, Soomes ei ole nii raskeid asju olnud. Eesti ajaloos on olnud mitu korda, kus põllumajandus on pidanud jälle alustama pärast seda, kui kõik on hävinud, ja jällegi on kõige suurem kapital olnud inimeste tühjad käed, nende tervis ja nad ise, ja sinna maasse on nad maetud. Ma tahan seda teile meelde tuletada, tundke ometi natuke kaasa nendele inimestele, kes nüüd jälle tahavad Eesti põllumajanduse sellest viletsusest, sellest hädast, sellest puudusest, mis siin kõik on, uuesti üles tõsta, ja need inimesed maetakse jällegi enneaegu kapitalina sinna maasse. Toetage ometi seda seadust. Tänan väga!

11:06 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Olav Anton.

11:06 O. Anton
Aitäh, härra esimees! Austatud kolleegid! Ma palun teie tähelepanu kahe asja arutamiseks või selgitamiseks. Esimene on kalurite probleem. Ma saan Tartumaa meestest aru, nendel on kalureid natuke vähem, aga mul on siin Võrtsjärve kalurite muresid täis kiri, ja kui üldiselt öelda, siis kalurite probleem on täiesti sarnane talumeeste probleemiga. Seepärast ma palun teid toetada seda parandust, mis viib kalurid talupidajatega samasse seisu. Ka Harjumaal, kus on palju rannakalureid, on need probleemid üles tõstetud. Nüüd sellest seaduseelnõust üldiselt. Ma olen nõus nendega, kes ütlevad, et see seaduseelnõu ei ole probleemi reguleerimiseks kõige parem variant. Kuid saagem aru, et paremat praegu ei ole. See on n.?ö. uppuja päästmise eelnõu, et talumajandus või põllumajandustootja kuidagimoodi vee peale jääks. Tõepoolest on praegu võimul oleval valitsusel väga palju tegemata just selles osas, et lahendada individuaaltootja, põllumajandustootja ja talupidaja mured ilma selliste soodustuste tegemiseta. Praegu on ju olukord, kus maksustatakse mitte tulu, vaid sageli maksustatakse individuaalloomapidajatel, kaluritel, talupidajatel käivet. Maksustatakse lõpptoodang, mille ta viib ära, aga saagem aru, see on käibemaks. Proua Kirsipuu rääkis siin võrdsusest. Ma küsin, mis võrdsusest on juttu, kui üks maksab käibemaksu 18%, teine maksab käibemaksu 18% + 26%. See ei ole ju võrdsus! Ebavõrdsus on tekkinud seetõttu, et valitsus on jätnud reguleerimata, kuidas individuaaltootjad saaksid ka oma kulud arvesse võtta. Praegu on tekkinud olukord, ja see olukord süveneb, kus individuaaltootjatel, kaasa arvatud kalurid, puudub võimalus arvestada reaalset amortisatsiooni. Näiteks viis aastat tagasi ostetud auto väärtus on, ütleme tinglikult, 5000 krooni. Kui see auto on läbi kulunud, siis seda autot, millega kala turule vedada, ta enam 5000 krooniga ei saa. Kui ta teeks ümberhindamise, läheb ka see maksu alla. Ma lõpetaksin sellise mõttegi: kui proua Kirsipuu teeb ettepaneku seda eelnõu mitte vastu võtta, siis see sarnaneb olukorraga, kus pealtvaatajad kaldal arutavad, miks nad peaksid uppujat üldse päästma, oli ju võimalus käia ujumiskursustel, saada vastavat kirjandust, et õppida ujuma, ja nüüd ta, näe, upub seal! Miks me peaksime minema teda päästma? Kuid ikkagi ma kutsun saali üles vähemalt seda eelnõu toetama, lähtudes just sellest, et see on nagu uppuja päästmise eelnõu. Suur tänu!

11:06 Esimees
Suur tänu! Läbirääkimised on lõppenud. Kas ettekandjad soovivad lõppsõna? Tundub, et autorite poolt mitte. Juhtivkomisjoni poolt proua Kirsipuu.

11:06 V. Kirsipuu
Suur tänu, härra spiiker! Austatud Riigikogu, ma tahan peatuda mõnedel küsimustel, millest sõnavõtjad siin praegu rääkisid. On tõesti kummaline kuulata ja vaadata, kuidas Riigikogu muretseb maaelu pärast. Ma tahaksin rõhutada, et viimase kolme-nelja kuu jooksul olen ma üpris palju maal käinud ja olen kangesti püüdnud näha seda kohta, kus kõik roiskub ja kus ei ole elu. Siin öeldi kõlavaid sõnu selle kohta, et kui me üldse tahame, et Eestimaa elaks, siis me peame hakkama mingisuguseid erilisi seadusi vastu võtma. Ma arvan, et Eestimaa elab ja mitte halvasti. Elab maal pisut paremini kui linnas. Selles ei ole kahtlust. Seda imelikum tundub mulle niisugune võimendatud ülespuhumine kõige selle ümber, mis puudutab maaelu. Härra Arro väitis siin, et ei ole raamatupidamist talupidajatele, ei ole ega tule. Ma arvan, et kui meie Maakeskerakond ja Maaliidu Ühendus oleksid selle asemel, et seda seadust läbi

suruda, teinud mingisugused alused, ükskõik kas amortisatsiooni arvestamiseks või raamatupidamise sisseviimiseks, siis oleks see küsimus olnud lahendatud. Sest ma arvan, et härra Arro, kes on ise meie komisjoni liige, on korduvalt kuulnud Rahandusministeeriumi kõige kõrgemate tippjuhtide suust: tulge välja oma ettepanekutega ja me aktsepteerime seda. Valitsuse ees on praegu liiga palju küsimusi, et neid lahendada piisava sügavusega. Samal ajal meil on spetsialistid, kes oskaksid seda teha, kes võiksid seda teha ja kes seda ometigi teinud ei ole. Ja uskuge mind, kui me täna võtame, me muidugi ei võta, aga kui me järgmine kord võtame selle seaduse vastu, siis talupidamise raamatupidamist ei tulegi, sest teil on kasulik järgmised kaks-kolm aastat sellesama ratsu seljas sõita. Härra Erm väitis, et meil ei ole põllumajanduspoliitikat. Ma tahaksin juhtida härra Ermi tähelepanu sellele, et põllumajanduspoliitika ei ole eelarve- ja maksukomisjoni asi. Ja on muidugi kahetsusväärne, et seda ei ole praegu ka vist tulekul. Küll aga tahan ma öelda paar sõna selle lihthäälteenamuse kohta, millest rääkis härra Erm. Ma pean tähendama, et mõned Riigikogu liikmed tegelevad nii palju poliitikaga, et nendel ei jää enam aega komisjoni tööst osa võtta. Ma arvan, et kui me peaksime komisjonis mõne otsuse vastu võtma absoluutse häälteenamusega, siis ei tuleks see välja, sest lihtsalt ei ole nii palju inimesi kohal. Lõpetuseks. Ma ei oleks praegu nii väga katkestamise poolt, kui me ei oleks komisjoni kutsunud Kohalike Omavalitsuste Liidu juhi härra Võigemasti, kes ütles sõnaselgelt kohalike omavalitsuste poolt välja, et niipea, kui see tulumaksu muutmise seadus võetakse vastu, esitavad kohalikud omavalitsused nendele õigusega antud summade taotluse. Ja see on küsimus, mis teeb praegu komisjoni murelikuks, muul juhul me oleksime leidnud ühise keele juba varem. Tänan!

11:06 Esimees
Suur tänu! Proua Kirsipuu, võib-olla oleks meil parem, kui me arutame koos läbi ka muudatusettepanekud. Lugupeetud kolleegid! Palun võtke ette muudatusettepanekute tabel. Esimene muudatusettepanek on kolleeg Vambo Kaalult ja sellest on juba juttu olnud nii autoripoolses ettekandes kui ka sõnavõttudes. Protseduuriliselt, proua Kirsipuu, mina mõistan seda niimoodi, et esitada alternatiivina, tähendab, panna hääletusele kui parandusettepanek.

11:06 V. Kirsipuu
Jah.

11:06 Esimees
Ma panen hääletusele, tundub, et rohkem kommentaare ei vajata. Lugupeetud Riigikogu, kes on esimese parandusettepaneku poolt? Autor kolleeg Vambo Kaal. Selle ettepaneku poolt on 23 Riigikogu liiget, vastu on 13, 5 jäid erapooletuks. See ettepanek leidis toetust. Teine parandusettepanek on jäetud arvestamata. Hääletusele? Ma oletan, et kommentaare ei vajata. Lugupeetud Riigikogu, kes on teise parandusettepaneku poolt? Autor kolleeg Vambo Kaal. Selle ettepaneku poolt on 32 Riigikogu liiget, vastu on 9, 2 jäid erapooletuks. See ettepanek leidis toetust. Võib-olla kuulame veel kord, missugune on komisjoni seisukoht.

11:06 V. Kirsipuu
Komisjoni ettepanek on nimetatud seaduseelnõu teine lugemine katkestada ja muudatusettepanekute tähtaeg on 30. juuni kell 14.

11:06 Esimees
Suur tänu! Arutelu katkestatakse.

---

4. 11:05 Märgukirjade ja avalduste läbivaatamise korra seaduse eelnõu teine lugemine

11:05 Esimees
Lugupeetud kolleegid, me võtame arutusele Riigikogu liikme Epp Haabsaare algatatud märgukirjade ja avalduste läbivaatamise korra seaduse eelnõu. Algab teine lugemine ja ettekande teeb autor.

11:05 E. Haabsaar

Lugupeetud daamid ja härrad! Ma tutvustan avaldustele vastamise seaduse muudatustega varianti, niisuguse pealkirja sai eelnõu komisjoni ettepanekul. Komisjon pidas õigeks pealkirja lühendada, et see oleks suupärasem, sest ka nõnda on ära öeldud eelnõu sisu, ilma et oleks täpselt kinni peetud terminist, mille annab teatavasti põhiseadus. Põhiline, mida ma komisjoni ettepanekul eelnõule juurde kirjutasin, olid märgukirjadele või avaldustele esitatavad nõuded. Sest on loomulik, et kui tahetakse ametiasutusest saada korralikku ja pädevat vastust, siis peavad ka avalduse kohta olema nõuded. Ja nimelt, märgukirjas või avalduses peavad olema märgitud riigiasutuse või kohaliku omavalitsuse nimetus, kuhu märgukiri või avaldus on esitatud, avaldaja nimi, juriidilise isiku nimetus, elu- või asukoht, sidevahendite numbrid ja postiaadress, märgukirjas esitatava informatsiooni, kaebuse või ettepaneku sisu ja seda põhjendavad (siin on trükiviga, mitte "põhjustavad", vaid "põhjendavad") asjaolud, avalduses esitatava pöördumise või taotluse selgelt väljendatud sisu. Märgukirjale või avaldusele kirjutab alla selle esitaja. Juriidilise isiku nimel esitatud märgukirjale või avaldusele kirjutab alla selle juht või muu selleks volitatud ametiisik. Analoogilised nõuded olid ka selles normatiivaktis, millega neid küsimusi reguleeriti 1936. aastal. See on võetud sellest normatiivaktist eeskujuks, nagu veel nii mõnigi asi. Ma kordan veel üle põhilise, mida selle seaduseelnõuga taotletakse. Nimelt, et riigis oleks kindel kord, mis sätestaks, et riigiasutused ja kohalikud omavalitsusorganid peavad nendele saadetud avaldustele ja märgukirjadele vastama. Selleks on ette nähtud kindel tähtaeg, üldjuhul üks kuu, kui küsimus vajab täiendavat uurimist, siis kaks kuud. Riigikogu liikmete märgukirjadele ja avaldustele tuleb vastata 10 päeva jooksul, arvates avalduse saabumisest, kui küsimus vajab täiendavat uurimist, siis ühe kuu jooksul. Ma leian, et see on ka õige, et Riigikogu liikmetel on niisugune õigus, sest Riigikogu liige pöördub asutuse poole tavaliselt siis, kui tegu on juba mingisuguse tõsisema küsimusega, kui kodaniku saadetud avaldus või märgukiri on jäänud vastamata või küsimuste arutamisega venitatakse. Minu praktikas on olnud kõige pikem kirjale vastamata jätmise aeg peaaegu poolteist aastat. Kui uskuda minu poole pöördunud inimesi, on Võrumaal niisugune vallavolikogu (praegu on see küll ümber valitud ja ma loodan, et enam ei ole see niisugune), mis põhimõtteliselt ühelegi kirjale ei vastanud. Ma ei uskunud eriti kodaniku juttu ja mõtlesin, et tegu on liialdusega. Inimene ei saanud vastust oma pretensioonidele, nimelt ta ei olnud nõus reformikomisjoni otsusega ja taotles, et vallavolikogu selle läbi vaataks. Saatsin ise sinna kirja, aga vastust ei saanud. Helistasin siis sinna, lubati asja uurida, ja isegi selle helistamise peale ei ole mulle veel vastatud. Ma loodan, et praegu on seal siiski valimised juba toimunud ja olukord on paranenud. Asjadel ei saa lasta isevooluteed minna, nagu praegu on, sest avaldustele ja märgukirjadele vastamist reguleerivad seni ainult moraalireeglid. Nagu ma juba eelmisel korral ütlesin, on need ametnikel äärmiselt erinevad. Nimelt tühistati 1994. aasta veebruaris valitsuse määrus, mis sätestas avaldustele ja kaebustele vastamise korra. Praegu on tegu seaduse lüngaga ja seetõttu ma pean minu kirjutatud eelnõu vastuvõtmist ääretult vajalikuks, et inimeste huvid oleksid kaitstud, et oleks mingisugune kord, sest kõige hullem, mis olla saab, on riigis valitsev korralagedus. Kui kord on juba käest lastud, maksab see kätte mitmes valdkonnas. Selles mõttes on minu kirjutatud eelnõul isegi nagu ka teine tasand, sest igasugune korralagedus sünnitab uut korralagedust. Aga korra peab majja saama. Veel üks täpsustus. Ilmselt on siia sattunud väike trükiviga, nimelt eelnõu §?s 3 on kirjutatud, et seal märgitud tähtaeg hakkab jooksma arvates avalduse saabumisest. Peab olema "arvates märgukirja ja avalduse saabumisest", sest tähtaeg puudutab nii märgukirja kui ka avaldust. See käib § 3 1., 2. lõike kohta. Eelnõus on veel öeldud, et täpsustava korra võtab vastu Vabariigi Valitsus, sest seadusega tuleks paika panna eelkõige avalduse või märgukirja esitaja õiguste kaitse. Mul on hea meel vastata küsimustele. Tänan teid!

11:05 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Kalle Kulbok.

11:05 K. Kulbok

Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Ma sooviksin täpsustada üht konkreetset detaili. Nimelt täna hommikul, kui ma sisenesin Toompea lossi, andis mulle üks naiskodanik üle märgukirja. Lähemal vaatamisel osutus see Priskilla jumalikuks sõnumiks. Ma ei registreerinud seda märgukirja, vaid viskasin selle prügikasti. Kui see seadus nüüd vastu võetakse, kuidas minu tegevust võidakse karistada?

11:05 E. Haabsaar

Te olete Riigikogu liige, Riigikogu liikmeid üldiselt karistavad valijad, kuid nad karistavad järgmistel valimistel. Ma arvan, et kui see teile andeks antakse, siis te jääte karistuseta. Aga üldjuhul vastutab ametiisik distsiplinaar- ja kohtumenetluse korras. Ametiisik ei ole selle seaduse ese, küll on aga Riigikogu laudadel juba avaliku teenistuse seadus, küllap see probleem seal ka lahendatakse. Aitäh!

11:05 Esimees
Suur tänu! Rohkem küsimusi ei esitata. Juhtivkomisjoni nimel teeb kaasettekande kolleeg Andra Veidemann.

11:05 A. Veidemann
Tänan, härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Avaldustele vastamise seaduse eelnõu on olnud juba suhteliselt pikka aega Riigikogu menetluses ja selle eelnõuga on mitmel korral tegelnud ka õiguskaitsekomisjon. Ma arvan, et selle seaduse vajalikkusest rääkis küllalt pikalt ja põhjalikult seaduseelnõu esitaja ise, mul ei ole siia midagi lisada. Võib-olla vaataksime seda teksti sellest aspektist, mil määral on see muutunud, võrreldes esimese lugemisega, ja millised parandused on tehtud. Võin kohe alguses öelda, et seaduseelnõule lisatud parandusettepanekute tabel sisaldab selliseid ja ainult selliseid parandusettepanekuid, mille on esitanud komisjon ja millega on nii komisjon kui ka autor nõusse jäänud. Kõigepealt on muutunud seaduse pealkiri, see on muutunud palju lühemaks. Küll aga on seaduse tekstis praegu üks mõningal määral eksitav asjaolu, mille otsa komistas ka meie seaduseelnõu esitaja ise. Nimelt kasutatakse tekstis järjekindlalt "märgukiri või avaldus", samal ajal kui pealkirjas me räägime avaldustele vastamise seadusest. Miks siiski "märgukiri või avaldus" tekstist läbi jookseb? Nimelt oli komisjonis vaidlus selle ümber, kas meil on õigus lükata eelnõu tekstist välja märgukirja mõiste, mis on tegelikult põhiseaduslik mõiste. Samal ajal aga leidsime, et kui me kõik need sünonüümid juba seaduse pealkirjas üles loeme, siis muutub seaduse pealkiri äärmiselt lohisevaks ja mitte hästi jälgitavaks. Nüüd on mul Riigikogule põhimõtteline küsimus, mille üle ma palun teil järele mõelda, enne kui me läheme parandusettepanekute juurde: kas soovitakse, et sõna "märgukiri" tõmmatakse selle seaduse tekstist maha ja jääb ainult "avaldus", mis on samal ajal ka märgukiri, või me austame nii palju põhiseadust, et jätame teksti sõna "märgukiri". See on üks probleem. Mõningaid tehtud parandusi kommenteeris juba proua Haabsaar. Mina juhiksin teie tähelepanu sellele, millest räägitakse §?s 10. Selles paragrahvis räägitakse sanktsioonidest märgukirjadele ja avaldustele vastamata jätmise või mittenõuetekohase vastamise korral. Nagu te mäletate, oli esimeses eelnõuvariandis ette nähtud ka kriminaalvastutus, aga nüüd spetsialistidega konsulteerides jõudsid nii komisjon kui ka seaduse esitaja järeldusele, et kriminaalseadustiku sätete rakendamine on sel puhul ehk liiast, ja seetõttu on jäänud ainult "distsiplinaar- ja kohtumenetluse korras". Oli juttu ka sellest, et kui avaldus tehakse kohtule, pöördutakse kohtu poole, kuidas me seda siis tõlgendame, kas tegemist on avaldusega kohtule või saame kohtu puhul rääkida ainult kohtule esitatud hagist. Jällegi, konsulteerides spetsialistidega ja pidades nõu autoriga, leidsime ühiselt, et kohtule esitatakse hagisid, muid avaldusi kohtule sisuliselt ei esitata. Paragrahv 7, mis räägib sellest, milline peab üks korralik märgukiri välja nägema, kuidas see peab olema vormistatud ja mida see peab sisaldama, on, nagu te näete, mitmepunktiline. Kui pöörduda tagasi härra Kulboki küsimuse juurde, siis ma arvan, et proua Priskilla esitatud märgukiri ilmselt kõikidele nendele nõuetele ei vastanud, nii et prügikasti kasutamine oli võib-olla isegi seaduslikult täiesti õigustatud. Kinnitan veel kord, et ka õiguskaitsekomisjon on seisukohal, et me vajame praegu seda seadust, kuigi ettevalmistamisel on teabelevi korraldamise seadus, mis ka seda temaatikat puudutab. Võib-olla mõnigi punkt on ajutise iseloomuga, aga selleks, et kirjavahetus riigi ja tema rahva vahel oleks selline, nagu me kõik seda sooviksime, teeb õiguskaitsekomisjon ettepaneku selle eelnõu täna vastu võtta. Aitäh!

11:05 Esimees
Suur tänu! Kell on 12.57, meil oleks võimalus veel vastata ühele küsimusele, aga seda küsimust ei esitata. Kolleeg Andra Veidemann, kas me läheme praegu vaheajale ja jätkame läbirääkimisi pärast lõunavaheaega, õigemini pärast komisjonide tööd kell 16?

11:05 A. Veidemann
Täiesti nõus.

11:05 Esimees
Lugupeetud kolleegid, vastavalt meie kokkuleppele ja juhatuse otsusele algab nüüd lõunavaheaeg, mis kestab kella 14?ni. Kell 14 algab komisjonide töö ja siia saali me koguneme uuesti kell 16. Lõunavaheaeg

---

5. 11:05 Kell 16.05

11:05 Esimees
Kolleegid, kontrollime kohalolekut. Kohal on 67 Riigikogu liiget, puudub 34. Lugupeetud Riigikogu, enne lõunavaheajale minekut jäi meil 3. päevakorrapunkt pooleli. Me kuulasime ära ettekanded ja esitasime küsimusi, nüüd ma avan läbirääkimised. Kas me loeme läbirääkimised peetuks ja lõppenuks? Läbirääkimised on lõpetatud. Kas ettekandjad soovivad esineda lõppsõnadega? Kolleeg Epp Haabsaar, ei ole soovi? Ei ole. Kolleeg Andra Veidemann? Ei ole. Võtame siis koos käsile parandusettepanekute tabeli.

11:05 A. Veidemann
Nii, hääd kolleegid, ma juhin teie tähelepanu veel kord sellele, et kõik ettepanekud, mis on tabelis, on seal komisjoni otsusel ning autori nõusolekul. Kui keegi mõnda nendest parandustest ei vaidlusta ja tahab panna seda hääletusele, siis tehkem seda.

11:05 Esimees
Jah, nii oleks kõige õigem. Kuulame kahekesti, kas rahvasaadikutel on eriarvamusi. Tundub, et ei ole. Mis me siis teeme?

11:05 A. Veidemann
Õiguskaitsekomisjoni ettepanek on täna see seaduseelnõu vastu võtta. Aitäh!

11:05 Esimees
Aitäh! Kolleegid, ma panen seaduseelnõu hääletusele. Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et võtta vastu avaldustele vastamise seadus? Selle ettepaneku poolt on 55 Riigikogu liiget, vastu ja erapooletuid rahvasaadikuid ei ole. Seadus on vastu võetud.

---

6. 11:05 Eesti Panga Nõukogu liikmete nimetamise seaduse muutmise seaduse eelnõu teine lugemine

11:05 Aseesimees E. Savisaar
Jätkame Eesti Panga Nõukogu liikmete nimetamise seaduse muutmise seaduse eelnõu teist lugemist ja ma palun kõnetooli ettekandja Uno Mereste.

11:05 U. Mereste
Lugupeetud Riigikogu esimees, juhataja! Lugupeetud kolleegid! Ma pean siin kolmandat korda esinema ettepanekuga täiendada Eesti Panga Nõukogu väljalangenud liikmete kohti. Kuna olukord on vahepeal muutunud ja on langenud ära vajadus määrata asendusliige, sest Eesti Panga Nõukogu liige Heiki Kranich, kelle koht jäi tühjaks, on tagasi Riigikogus, siis selle seaduseelnõu sisu on muutunud, me teeme ettepaneku nimetada Riigikogu poolt Eesti Panga Nõukogu korraliseks liikmeks Mart Sõrg. Ma rõhutaksin siin selle valiku tegemise tähtsust. Mart Sõrg on meie juhtivaid pangandusteadlasi, ta on Tartu Ülikooli rahateooria ja panganduse kateedri juhataja ning hästi tuntud Põhjamaades ja ühes osas Euroopas. Ma arvan, et peame täna selle seaduseelnõu arutelu katkestama, et teha selles vajalikke parandusi juhtivkomisjoni poolt ettenähtud lühikese tähtaja jooksul. Tänan tähelepanu eest!

11:05 Aseesimees

Suur tänu! Millised on küsimused Uno Merestele? Saadikutel küsimusi ei ole. Aitäh! Ma palun kõnetooli kaasettekandja härra Lõhmuse. Komisjon palub teha päevakorras muudatuse, kaasettekandjaks märgitud Ants-Enno Lõhmuse asemel teeb kaasettekande Mart Nutt.

11:05 M. Nutt
Aitäh, lugupeetud härra juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Riigiõiguskomisjon esitas Eesti Panga Nõukogu liikmete nimetamise seaduse muutmise ja täiendamise seaduse eelnõu 13. juuni koosolekul, paraku on tänaseks üks oluline aspekt muutunud. Nimelt, härra Kranich on pöördunud tagasi parlamenti ja seetõttu käesolevas seaduseelnõus tuleb teha muudatus. Et protseduuriliselt seda muudatust teha, selleks ei jää komisjonil paraku muud võimalust kui lugemine katkestada nii minimaalseks ajaks kui võimalik, sellepärast et muudatus puudutab ainult viimast punkti, mis jääb ära. Uus eelnõu peaks jääma kaheparagrahviline. Ma loodan, et muudatusettepaneku esitab eelnõu esitaja, panganõukogu esimees härra Mereste ise, sellisel juhul on kogu asi korrektne. Eespooltoodust lähtuvalt teen ettepaneku katkestada eelnõu lugemine veerand tunniks, pärast seda riigiõiguskomisjonil kokku tulla, jätkata nimetatud eelnõuga homme ja võtta homme see eelnõu ka vastu. Aitäh!

11:05 Aseesimees
Palun, millised on küsimused Mart Nutile? Ei ole küsimusi. Aitäh! Avan läbirääkimised. Kes soovib kõnelda? Ma saan aru nii, et kõnesoovi selles päevakorrapunktis ei ole. Kas ma võin läbirääkimised lõpetada? Lõpetan läbirääkimised. Kuna ka lõppsõnasoovi kellelgi ei ole, siis juhtivkomisjoni esitatud tingimustel ma katkestan teise lugemise ja palun parandusettepanekud juhtivkomisjonile kell 16.35. Me jätkame katkestanud eelnõu menetlust homme.

---

7. 11:05 Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse "Kodakondsuse seaduse rakendamise kohta" muutmise seaduse tühistamise ja Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse "Kodakondsuse seaduse rakendamise kohta" muutmise seaduse eelnõu teine lugemine

11:05 Aseesimees
Läheme järgmise päevakorrapunkti juurde, see on Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse "Kodakondsuse seaduse rakendamise kohta" muutmise seaduse tühistamise ja Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse "Kodakondsuse seaduse rakendamise kohta" muutmise seaduse eelnõu teine lugemine. Ettekandja ning ka kaasettekandja rollis ma palun uuesti kõnetooli riigiõiguskomisjoni esimehe Mart Nuti.

11:05 M. Nutt
Lugupeetud härra esimees, lugupeetud Riigikogu liikmed! Ka seda eelnõu arutas riigiõiguskomisjon viimast korda 13. juuni koosolekul. Kuna Kodakondsus- ja Migratsiooniamet palus anda võimaluse esitada nimetatud eelnõu kohta mõningaid täpsustavaid ettepanekuid ja kuna komisjon sellega ka nõustus, siis on komisjonil ettepanek vaadata läbi esitatud muudatusettepanekud ja teksti normitehniliselt redigeerida ning pärast seda katkestada V istungjärgu teise töönädalani. Ettepanekud esitada 30. juuli kella 13?ks. Aitäh!

11:05 Aseesimees
Suur tänu! Millised küsimused on ettekandjale? Ei ole küsimusi, aitäh! Avan läbirääkimised. Palun, kes soovib sõna? Rahvasaadikutel ei ole sõnasoovi. Kas ma võin läbirääkimised lõpetada? Kuulutan läbirääkimised lõppenuks. Vaatame nüüd läbi parandusettepanekute tabeli, parandusettepanekuid on kolm. Esimest on arvestatud, teist ja kolmandat, need on Ants-Enno Lõhmuse ettepanekud, on arvestatud redigeeritult. Kas keegi soovib neid parandusettepanekuid hääletada? Ei ole soovi. Kas me võime lugeda parandusettepanekud läbivaadatuks? Aitäh! Juhtivkomisjoni ettepanekul katkestan küsimuse arutelu. Parandusettepanekud palun riigiõiguskomisjonile 30. juuni kella 13?ks ning me jätkame selle küsimuse arutelu V istungjärgu 2. töönädalal.

---

8. 11:05 1993. aasta riigieelarve täitmise aruande kinnitamise seaduse eelnõu teise lugemise jätkamine

11:05 Aseesimees
Järgmisena on päevakorras 1993. aasta riigieelarve täitmise aruande kinnitamise seaduse eelnõu teise lugemise jätkamine ja ma palun kõnetooli ettekandja majandusminister Toivo Jürgensoni.

11:05 T. Jürgenson
Lugupeetud esimees, austatud Riigikogu! 1993. aasta riigieelarve täitmise aruande seaduse eelnõu esimese lugemise ajal kandis rahandusminister ette Rahandusministeeriumi seisukohad ja mul ei ole nendele tänase päeva seisuga midagi lisada. Kui üksikasjade kohta on lugupeetud saadikutel lisaküsimusi, siis ma palun kõnepulti vastama Rahandusministeeriumi asekantsleri härra Tiit Saadi. Aitäh!

11:05 Aseesimees
Suur tänu! Millised on küsimused Toivo Jürgensonile? Küsimusi ei ole. Tänan härra ministrit, palun kõnetooli kaasettekandja, eelarve- ja maksukomisjoni esinaise proua Valve Kirsipuu.

11:05 V. Kirsipuu
Austatud Riigikogu juhataja, lugupeetud kolleegid! Valitsuse algatatud 1993. aasta riigieelarve täitmise aruande kinnitamise seaduse eelnõu teise lugemise katkestamise järel ei laekunud juhtivkomisjonile ühtegi muudatusettepanekut. Mäletatavasti pakkus komisjon Riigikogule välja võimaluse kuulata Riigikogu istungil ministrite arvamust ja seisukohta 1993. finantsaasta kohta, et lugupeetud kolleegidel oleks võimalik esitada küsimusi ministeeriumi tippjuhile ministeeriumi ja ametkondade tegevuse kohta. Niisuguse ettepanekuga pöördus juhtivkomisjon ka peaministri poole, lubati, et täna annavad Riigikogu ees seletusi majandusminister Toivo Jürgenson ja põllumajandusminister härra Jaan Leetsar. Ma loodan, et kolleegid kasutavad seda võimalust, et teada saada, kuidas 1993. aastal raha kasutati, et saada kogemust 1995. aasta eelarve koostamiseks. Juhin tähelepanu sellele, et mõlema ministeeriumi juures on mõningaid kulukirjeid, mis ka väga põgusal tutvumisel lausa silma torkavad, näiteks Majandusministeeriumi puhul energeetikaprogrammi täitmine 9,1% ulatuses kogu aasta jooksul. Ma loodan, et pärast ärakuulamist me saame eelarve täitmise aruande lugemise katkestada, selleks et järgmistel lugemistel ära kuulata teisi ministreid. Muudatusettepanekuid paluksime homseks, 28. juuni kella 14?ks. Aitäh!

11:05 Aseesimees
Suur tänu! Palun, kas on küsimusi Valve Kirsipuule? On küsimusi. Kolleeg Siiri Oviir, palun!

11:05 S. Oviir
Tänan, härra juhataja! Mu küsimus ei ole sisuline ja seepärast palun seda küsimusena mitte arvestada. Me lootsime täna, et vastama tulevad ministrid, sest proua Kirsipuul ei ole eelarve täitmise või mittetäitmisega midagi pistmist, mis me teda piiname. Ma ei ole aru saanud, et sotsiaalminister annab meile täna võimaluse tema käest midagi küsida.

11:05 V. Kirsipuu
Küsimus on täiesti õigustatud. Muide, me saatsime peaministrile kirja, milles on nimetatud kuus ministrit, nende hulgas ka sotsiaalminister. Sotsiaalminister tuleb meie ette järgmisel korral. Ta on valmis vastama kas kolmapäeval või neljapäeval, nagu meie tänasest jutuajamisest selgus. Kas me suudame selle päevakorda lisada, see selgub ülehomme, aga me tahame lisaks nendele kahele ministrile, keda ma nimetasin, ära kuulata veel teede- ja sideministri, sotsiaalministri, kultuuri- ja haridusministri ja veel paar ministrit – need, kelle valdkonnad on Riigikogu töös kõige vaieldavamad ja kelle käes liigub kõige rohkem raha.

11:05 Aseesimees
Siiri Oviir, palun!

11:05 S. Oviir
Tänan! Mul on sellesama küsimuse jätk ja see on nagu protseduuriline täpsustus, mitte teine küsimus. Kas te kaalusite võimalust, et täna oleksid siin kõik korraga? Miks me seda küsimust niimoodi hekseldame, miks me ei võiks korraga selgust saada ja selle punktiga lõpule jõuda?

11:05 V. Kirsipuu
Jaa, küsimus on päris õige, aga võib-olla proua Oviiri ei olnud saalis, kui me esimesel lugemisel rääkisime sellest, et kui me kutsume siia seitse ministrit ja neile esitatakse väga palju küsimusi, siis võtaks see liiga palju aega. Ei maksa unustada, et meil on tegemist erakorralise istungjärguga, kus meil on väga pakilised seaduseelnõud läbi vaadata. Riigieelarve täitmise aruande seaduse eelnõu vastuvõtmisega ei ole üldse kiiret, ja ma nimetasin ka seda, et tõenäoliselt me võtame selle aruande vastu alles siis, kui meil on menetluses juba 1995. aasta eelarve projekt, et nende vahel paralleele tõmmata.

11:05 Aseesimees
Suur tänu! Need olid Siiri Oviiri protseduurilised küsimused. Nüüd Kalle Kulbok, palun!

11:05 K. Kulbok
Aitäh! Lugupeetud komisjoni esimees, millised võimalused sundtoomiseks on komisjonil juhul, kui minister ei taha aru andma tulla?

11:05 V. Kirsipuu
Aitäh väga hea küsimuse eest, härra Kulbok! Ma arvan, et me võiksime seda omavahel arutada, missugused võimalused meil on, sest teatavasti meil on olnud üks niisugune Riigikogu otsus, mis jäi täitmata, ja ma ei ole tähele pannud, et keegi oleks mingeid meetmeid kasutusele võtnud. Nimelt Riigikogu liige algatas seaduseelnõu, et kohalike maksude seadus oleks Riigikogule esitatud 1. maiks, tegelikult esitati see alles juunis. Keegi ei ole võtnud vastu mingisugust otsust. Ma arvan, et tuleb mõelda, kuidas talitada, kui minister ei tule kohale, aga ma arvan, et enne tema keeldumist ei ole põhjust kurta.

11:05 Aseesimees
Aitäh! Kolleeg Toomas Alatalu, palun!

11:05 T. Alatalu
Lugupeetud asejuhataja, lugupeetud proua Kirsipuu! Kas oli ette nähtud kutsuda ka välisministrit? Ma küsin seda sellepärast, et tuli välja, et eelmisel aastal nad tegelikult varjasid oma tulusid. Ma küsiksin teie arvamust selle kohta, millal on targem selles küsimuses, nagu öeldakse, letti võtta. Kas ühenduses 1993. aasta täitmisega või 1994. aasta kavandamisega? Aitäh!

11:05 V. Kirsipuu
Küsimus on jällegi täiesti õigustatud. Välisminister on kindlasti nende ministrite hulgas, kes siia peab tulema. Kui te vaatate seda valget raamatut, milles on 1993. aasta riigieelarve täitmise aruanne, siis te panete tähele, et Välisministeeriumil on kulukirjeridu kõige vähem ja peaaegu mitte ükski neist ei ole täidetud nii, kuidas oli tegelikult ette nähtud. Kas see on suur ületäitmine? Rääkimata sellest, et me teame: Välisministeeriumil on lisalaekumisi. Me kuulsime sellest kaks nädalat tagasi, siis kui riigikontrolör rääkis siin riigi varade kasutamisest. Me soovime selle kohta selgitust saada. Välisminister tuleb täiesti kindlasti, ma loodan väga, et ta mõnel päeval, kui Riigikogu istung on koos, on sel ajal Eestis.

11:05 Aseesimees
Suur tänu! Rohkem küsimusi, ei sisulisi ega protseduurilisi, kaasettekandjale ma ei näe. Aitäh! Nüüd kuulame ära Riigikogu ette palutud ministrid. Ma palun uuesti kõnetooli Toivo Jürgensoni; kui ta ettekandjana täitis rahandusministri ülesandeid, siis nüüd esineb ta majandusministrina.

11:05 T. Jürgenson

Lugupeetud esimees, austatud Riigikogu! Informatsioon 1993. aasta riigieelarve täitmise kohta Majandusministeeriumi valitsemisalas on teil Rahandusministeeriumi koostatud brošüüris. Mõningad alatäitmised on olnud ühe sihtprogrammi finantseerimises. Muudel juhtudel on olnud täitmine meie poolt vaadatuna rahuldav. Kõige drastilisem alatäitmine oli energeetika-põlevkivi sihtprogrammi puhul, kus 4,8 miljonist kasutati ära 4,3 miljonit. Mingisuguseid õigustusi peale selle, et kogu selle sihtprogrammi käivitamine oli suhteliselt uudne tegevus, ei ole. Nimetan need projektid, mida selle programmi raames finantseeriti: suhteliselt väike summa läks ajakirja "Oil-Shale" ehk "Eesti Põlevkivi" väljaandmiseks ja lõviosa kulutatud rahast läks tuhandetonnise utmisgeneraatori tehnoloogia täiustamiseks, millega katseliselt toodeti diislikütust ja katsetati selle kasutusvõimalusi. Samas oli energiasäästu sihtprogrammi täitmine täiesti rahuldav. Selle täitmise efektiivsus selgub, loodame, lähematel aastatel, aga selle programmi raames on minu arust ära tehtud väga tõhus töö nii elamumajanduses, sotsiaalsfääri objektide energiasäästu projektide realiseerimisel kui ka katlamajade ja energia ülekandesüsteemide täiustamisel. Rohkem mul midagi lisada ei ole. Suur tänu!

11:05 Aseesimees
Suur tänu! Läheme küsimuste juurde. Kolleeg Raoul Üksvärav, palun!

11:05 R. Üksvärav
Lugupeetud juhataja, lugupeetud majandusminister! Kui vaadata Majandusministeeriumi valitsemisala, seda, missugused on eelarved ja missugused on täitmised, siis võiks ütelda, et on päris tore pilt, kõik ringleb 100 ümber, välja arvatud paar positsiooni. Kui me tuleme tagasi 9. lehekülje juurde, kus on riigieelarve tulud, ettevõtte tulumaks ja käibemaks, aktsiisid, siis näeme, et ka need on 100 ringis. Kas me võime selle põhjal järeldada, et Majandusministeerium tunneb tööd, oskab hästi oma plaanid ja kontrollarvud fikseerida, mille järgi tuleb ka täitmine? Või mugandutakse nende kontrollarvude juurde ja opereeritakse nende piirides?

11:05 T. Jürgenson
Seda võib küll julgelt väita, et informatsiooni on liiga vähe, et anda hinnang, kas Majandusministeerium tunneb tööd või mitte. Põhilised kulud on seotud halduskuludega, välja arvatud mõningad üksikud sihtprogrammid, ja Majandusministeeriumi töö tulemuslikkus avaldub ilmselt hoopis teistes kohtades, näiteks privatiseerimise edukas või vähem edukas läbiviimises, samuti avaldub see Majandusministeeriumi võimes analüüsida tekkinud majandusruumi võimalikke arenguid, prognoosida, anda eksperthinnanguid valitsusele ja teistele riigivalitsemisaparaadi lülidele teatud otsuste vastuvõtmisel. Praegu me töötame riikliku investeeringuprogrammi kallal, mille kaudu me püüame kirjeldada tekkinud majandusruumi ja suunata selles majandusruumis mõningaid protsesse juba teadlikumalt, kuna seni kogu meie majandusruum oli liiga embrüonaalses staadiumis, et sotsialismijärgsel reformiperioodil niisugust pikaajalist investeeringupoliitikat ja -programmi välja töötada. Näiteks juhin tähelepanu nendele probleemidele, mis on seotud regionaalse arengu disproportsioonidega, ka disproportsioonidega eri majandusharude vahel. Kõigest sellest lähtudes ma hindaksin Majandusministeeriumi tööd 1993. aastal rahuldavaks, eriti kui arvestada seda, et selle ministeeriumi moodustamine viidi lõpule tegelikult möödunud aasta jooksul. Kolme ministeeriumi asemel loodi üks ja see nõudis väga palju ümberkorraldusi ja energiat. Loomulikult on väga suur töömaa veel olemasoleva raha efektiivsemal ärakasutamisel, nii tööjõu palkamisel kui ka muude kulude osas. Me loodame astuda sammu edasi sel teel, et me praegu töötame välja riigihangete seaduse eelnõu, mis peaks sätestama ka maksumaksja raha kasutamise efektiivsemad alused.

11:05 Aseesimees
Suur tänu! Kolleeg Valve Kirsipuu, palun!

11:05 V. Kirsipuu
Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud härra minister! Teie ministeeriumi haldusalas on õige palju ameteid. Üks nendest ametitest on Turismiamet. Ma arvan, et lugupeetud minister mäletab oma Riigikogu liikmeks olemise ajast, kui palju selle ameti ümber on juttu olnud, kuidas eelarvetes on selle ameti raha tahetud kärpida. Me oleme oodanud võimalust tutvuda turismipoliitikaga. Senini meil seda võimalust ei

ole olnud. Missugune on teie kui ministri arvamus Turismiameti kohta ja kas te arvate, et need rahad, mis talle eelmisel aastal anti, on läinud õigetesse kätesse ja õigesse kohta? Aitäh!

11:05 T. Jürgenson
Ma leian, et Turismiamet või mingisugune riiklik institutsioon, kes tegeleb turismipoliitikaga, ilmselt peab olema. Teine küsimus on see, kas selle ameti eksisteerimine praeguste ressursside, praeguste võimaluste juures on efektiivne. Et neile küsimustele vastust saada, ma plaanin võib-olla juba juulikuu jooksul valitsuses esineda turismiarengu kontseptsiooniga riigi poolt vaadatuna. Seal ma tahaksin saada mitmele lihtsale küsimusele vastuse valitsuse tasandil, et siis edasi minna. Ma tõesti jagan teie muret, et anda ühele ametile raha ilma kindla kontseptuaalse seisukohata ei ole võib-olla otstarbekohane. Me peame täpselt teadma, mida me selle raha eest tahame, ja siis seda sellelt ametkonnalt nõudma. Ma nimetaksin seni seal toimunut likvideerimise ja olemasolu vahel balansseerimiseks, keegi ei ole ei Riigikogu ega ka valitsuse tasandil selgelt välja öelnud, milline on riigi poliitika selle institutsiooni suhtes.

11:05 Aseesimees
Suur tänu! Kolleeg Liina Tõnisson, palun!

11:05 L. Tõnisson
Tänan, härra eesistuja! Minul on ka küsimus, kuid see puudutab Riigiressursside Keskust. 3 miljonit ei ole ju nii kohutavalt suur raha, kuid see 3 miljonit on ka enam-vähem kõik ära kasutatud. Samal ajal ma tean, et eriti Tapa riigilaod on katastroofilähedases seisundis, neid praktiliselt ei kasutata. Suur hulk riigiressursse on hoiule antud teistesse eraladudesse. Missugune on majandusministri seisukoht, kas me jätkame Riigiressursside Keskuse doteerimist eelarvest või me loobume sellest ja lähme üle erahoidmisele? Nagu ma tean, on see hakanud praktikas juurduma. Aitäh!

11:05 T. Jürgenson
Ma ei nimetaks olukorda Tapa riigilaos ei katastroofieelseks ega ka -järgseks. Tapa laod, kui võrrelda nende seisukorda ja varustatust teiste Eestis olevate ladudega, on veel suhteliselt heas olukorras ja väga soodsal kohal. Nõukogude ajast jäi meile riigireserv, mis oli enamikus ettevõtetes arvel kohustusliku reservina. Praegu me selle probleemistikuga tegeleme, need ressursid, mis ühel või teisel põhjusel on veel kirjeldatavad ja kättesaadavad ja mida ei ole võimalik kohapeal realiseerida, me veame praegu sinna ladudesse kokku, et need siis seal enampakkumisel maha müüa. Enamikus ei ole need ressursid niisugused, mis vastaksid Eesti riigi erakorralistele reservidele esitatavatele nõuetele. Teine küsimus on riigireservi kontseptsioon. Riigireserviseaduse eelnõu antakse neil päevil meie ministeeriumist valitsusele, teiste ministeeriumidega on juba kõik vaidlused vaieldud. Pärast selle seaduse vastuvõtmist Riigikogus me saame hakata välja kujundama mõtestatud riiklikku poliitikat, kuidas riigireservi hoida. Ma olen küsijaga täiesti ühte meelt, et seda vähest riigireservi, mida me otsustame hoida, peaks üldjuhul hoidma eraladudes, ja kaugeltki mitte senistest põhimõtetest lähtudes. Mis puutub Riigiressursside Keskuse majanduslikku tegevusse, siis siin on meil põhimõtteliselt kaks teed, võib-olla need alternatiivid tulevad isegi Riigikogus arutusele. Üks tee on finantseerida riigiressursi hoidmist niipalju, kui seda on vaja, riigieelarve kaudu, siis lähevad ka tulud tagasi riigieelarvesse. Teine võimalus on luua vastav fond. Ideaaltingimustes ma näen, et niisugune riigiressursikeskus peaks üldjuhul tulema ots otsaga kokku või siis vajama mingi kulumi arvel suhteliselt väikest riigieelarve tuge. Seega need vaidlused selle üle, mida riigireserv Eesti ühiskonnas endast kujutab, seisavad veel ees. Me oleme mõningad üksikud asjad töö korras kokku leppinud, näiteks mis puudutab riigi viljareservi, kütusereservi, aga ma loodan, et need asjad saavad lõpliku lahenduse pärast seda, kui riigireserviseadus on siin saalis vastu võetud ja iga riigiinstitutsioon saab talle antud volituste piires tegutsema hakata. Aitäh!

11:05 Aseesimees
Kolleeg Raoul Üksvärav, teine küsimus.

11:05 R. Üksvärav

Lugupeetud juhataja, lugupeetud minister! Me näeme, et kulud riigi valitsemisele suurenevad. Kas Majandusministeeriumil on ka mingisugune kokkuhoiupoliitika ja kui on, siis missugused on selle põhialused?

11:06 T. Jürgenson
Minu isiklik seisukoht on, ja see on Majandusministeeriumis teadmiseks võetud, et praegu Majandusministeeriumi töötajate arv peaks rahuldama Eesti Vabariigi vajadused ka tulevikus. Toimuvad sisemised struktuurimuutused, meie riigiettevõtete haldusblokk kuivab kokku, kuna need suuremas jaos privatiseeritakse. Laieneb majanduspoliitika- ja analüüsiblokk. Aga ma olen eesmärgiks võtnud, et praegune inimeste arv ei tohi enam oluliselt muutuda. Me oleme enam-vähem kokku leppinud, millistes hoonetes Majandusministeerium hakkab Tallinnas ka tulevikus asuma.

11:06 Aseesimees
Suur tänu! Rohkem küsimusi majandusministrile ei ole, täname härra Jürgensoni.

11:06 T. Jürgenson
Suur tänu!

11:06 Aseesimees
Ja nüüd ma palun samas küsimuses kõnetooli põllumajandusminister Jaan Leetsari.

11:06 J. Leetsar
Austatud Riigikogu liikmed! Ma olen valmis vastama teie küsimustele.

11:06 Aseesimees
Põllumajandusminister on nõus vastama küsimustele ilma sissejuhatava sõnavõtuta. Küsimuste esitamiseks saadikutel soovi on. Kõigepealt kolleeg Tiit Made, palun!

11:06 T. Made
Austatud eesistuja, lugupeetud härra minister! Möödunud riigieelarve täitmise aruandes on Põllumajandusministeeriumi koha peal kirjas, et te olete kartulikasvatuse ja kartulitöötlemise programmi täitnud 92,5%?liselt, aga Riigikogu on seda asja tõsiselt arutanud ja aru saanud, et Põllumajandusministeerium on kartulikasvatuse arendamisega Eesti Vabariigis tõsiselt ämbrisse astunud. Kas te ei arva, et te peaksite nüüd hakkama seda raha tagasi maksma? Aitäh!

11:06 J. Leetsar
Esiteks, kartulikasvatuse riiklik programm võeti vastu üle-eelmise valitsuse ajal ja see on väga mahukas dokument, kus on fikseeritud kõik kartulikasvatuse arengusuunad. See programm on suunatud tegelikult sordiaretusele, sortide täiendamisele ja eliitkartuliseemne kasvatamisele. Mis puutub "Lekto" laenusse, siis see on hoopis teisest ooperist, see siia ei kuulu.

11:06 Aseesimees
Suur tänu! Kolleeg Valve Kirsipuu, palun!

11:06 V. Kirsipuu
Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud härra Leetsar! Kui vaadata teie eelarve arvusid 1993. aastal, siis tundub, et midagi on planeerimisel viltu läinud. Näiteks on ette nähtud, et küte kasutatud kuludest on 16,1%, samal ajal kui muud kulud on üle 140%. Seda mitte ainult põllumajandusasutuste, vaid ka haridusasutuste puhul. Öelge mulle, palun, kas te olete leidnud mingisuguse uue mooduse küttekulude vähendamiseks. Ma küsin seda sellepärast, et meie lisaeelarve puhul väga paljud eelarvelised asutused pöördusid juhtivkomisjoni poole palvega anda neile just nimelt küttekuludeks lisaraha, sest küte on kallis ja nad ei suuda selle rahaga toime tulla. Kuidas te olete osanud küttekulusid kokku hoida 1/5 võrra, võrreldes sellega, mis oli ette nähtud? Aitäh!

11:06 J. Leetsar
Küsimus on selles, et põllumajandusettevõtted asuvad põhiliselt maal ja nendel on võimalik kasutada kütteks kohalikku toorainet, see tähendab puitu. Juba kaks aastat tagasi me alustasime väga intensiivset tööd koolide katlamajade ümberseadmestamiseks puidu- ja hakk-küttele. Näiteks Luua Puukoolis köetakse halupuudega endist masuutkatlamaja ja seetõttu oli sealne kokkuhoid palju suurem, kui see siit välja tuleb. Küttekulud moodustasid seal ainult 1/3 nendest kuludest, mis olid masuutkütte ajal. Põllumajanduses on selline iseärasus, et seda on võimalik teha küllalt operatiivselt. Muidugi, kõiki korraga ei ole võimalik ümber seadmestada, aga sellist võimalust kasutasid meie energeetikud ja põllumajandusasutused väga intensiivselt ja sealt see kokkuhoid tuli.

11:06 Aseesimees
Suur tänu! Kalle Kulbok, palun!

11:06 K. Kulbok
Aitäh! Lugupeetud minister! Mina ei arva, et üks "Lekto" laen on teisest ooperist kui "Lekto" programm tervikuna, ent ma küsin siiski kogu "Lekto" programmi kohta. Teatavasti on selle "Lekto" muinasjutu peale mahutatud Põllumajandusministeeriumi summasid juba alates 1991. aastast ja tänaseks peaks igale mõtlemisvõimelisele inimesele olema veenvalt tõestatud, et tegemist on olnud petturluse programmiga. Ma ei küsi mitte seda, kust on võimalik raha tagasi saada, vaid küsin, mida ministeerium kavatseb teha süüdlaste karistamiseks.

11:06 J. Leetsar
Ministeerium on moodustanud komisjoni faktide väljaselgitamiseks ja selle kohta on koostatud väga mahukas akt. Tulemused on esitatud majanduspolitseile. Ma siiski julgen öelda, et "Lekto" küsimus tuleb jagada neljaks osaks. Üks on "Lekto" asutamine, selle omanike probleem, tähendab, kui palju on hääli ja kui palju on kapitali. Alguse sai kõik juba enne 1990. aastat. Samuti on kartulikasvatuse programmis ette nähtud kartuli töötlemise tööstuse väljaarendamine: mitte ainult "Lekto" Valgamaal, vaid ka Painküla Jõgevamaal ja teised. Järgmine osa on kartulikasvatuse programm, mis koostati Ameerika osapoole rahaga ja just nimelt "Lekto" väljaarendamise, turgude uurimise kohta. Selle kohta on eraldi kaust. Kolmandaks on "Lekto" mänedžment, juhtimine, tehase ehitus, ja neljandaks on "Lekto" kartulikasvatuse programm ehk see, mis seondub kurikuulsaks saanud laenuga. Täna on Põllumajandusministeeriumi esindus Valgamaal "Lekto" erakorralisel üldkoosolekul, ma ei tea üldkoosoleku tulemusi, kuna mehed pole veel tagasi jõudnud.

11:06 Aseesimees
Suur tänu! Kolleeg Kalev Kukk, palun!

11:06 K. Kukk
Suur aitäh! Lugupeetud härra minister! Mul on hea meel, et "Lekto" komisjon on moodustatud, aga õnnetuseks on see komisjon moodustatud vales kohas, see tähendab, Põllumajandusministeeriumis. See komisjon tuleks moodustada hoopis mujal. Minu küsimus jätkub sealt, kus lõppes Kalle Kulboki küsimus. Eesti riik Põllumajandusministeeriumi näol on pannud viimastel aastatel raha "Lekto" projekti. Kui palju pani Põllumajandusministeerium raha "Lekto" projekti 1993. aastal ja milliselt eelarverealt ma võin need summad leida? Aitäh!

11:06 J. Leetsar
Põllumajandusministeerium ei pannud mitte üht senti ja siit ei leia ka seda rida. Kui seal midagi on, on see Rahandusministeeriumi kaudu.

11:06 Aseesimees
Lugupeetud kolleegid! Ma juhin teie tähelepanu Riigikogu kodukorra seaduse §?le 52, mis ütleb, et ühes ja samas päevakorraküsimuses antakse sõna kahe küsimuse esitamiseks. See piirang ei kehti kirjalike

ettepanekute ja küsimuste kohta. Kui antud küsimuse menetlusse võtmisel ei otsustatud teha erandit, siis see tähendab, et kaks küsimust mõlema sõnavõtja peale kokku. Ma palun seda arvestada neil, kes on kolmanda või neljanda küsimusega välja tulnud. Kolleeg Tiit Made, palun!

11:06 T. Made
Austatud eesistuja, lugupeetud härra minister! Te saate arvatavasti päris hästi aru, et esitades teile küsimusi, vaatab Riigikogu tulevikku, järgmise aasta peale, ja seetõttu küsin ma jätkuna proua Kirsipuu küsimusele teile antud raha kasutamise kohta. Kui analüüsida, mida Põllumajandusministeerium õieti on selle rahaga teinud või milleks kasutanud või mis ta ülesanded on, siis ausalt öeldes tundub, et Põllumajandusministeerium on oma rolli kui niisuguse ammendanud. Kas valitsuses on arutatud järgmise aasta eelarvet koostades, et Põllumajandusministeerium võiks oma töö lõpetada või võiks tema ülesandeid muuta ja vähendada? Aitäh!

11:06 J. Leetsar
Valitsus neid probleeme, mida teie, härra Made, tõstatate, arutanud ei ole. Kuid minule isiklikult saab järjest enam selgeks, et põllumajandust ilma maa, kala ja metsata on väga raske arendada, eriti kui me peame silmas tulevikus tihedamat koostööd Euroopa Liidu riikidega, kus need asjad on ühendatud. Ja seetõttu tasukski seda probleemi hakata arutama ka Riigikogu tasemel.

11:06 Aseesimees
Suur tänu! Kolleeg Andra Veidemann, palun.

11:06 A. Veidemann
Tänan, härra juhataja! Härra minister! Minu küsimus puudutab riiklike programmide ja riigireservi kulusid, mis on teie ministeeriumi kuluartiklites kirjas. Üldiselt korraldab riigiressursside hoidmist Majandusministeerium. Mind huvitab, millele on kulutatud see raha, mis on nimetatud kuluartikli all.

11:06 J. Leetsar
Riigiressurssidesse kuuluva teravilja hoidmine oli möödunud aastal ja on veel praegu meie haldusalas, ja see raha ongi mõeldud selle jaoks. Muidugi on meil ka külmhoonetes liha ja või puutumatu tagavara, mida me peame hoidma, mida me peame säilitama ja ümber vahetama. See kuulub samuti selle alla, muud meil ei ole.

11:06 Aseesimees
Suur tänu! Kolleeg Kalev Kukk, palun!

11:06 K. Kukk
Suur aitäh! Härra minister! Minule teadaolevatel andmetel on Põllumajandusministeerium 1993. aastal ostnud "Lekto" aktsiaid. Millise raha eest neid aktsiaid osteti? Eriti tore oleks muidugi see, kui Põllumajandusministeeriumil oleks õnnestunud endale osta neid aktsiaid kellegi teise, näiteks Rahandusministeeriumi raha eest, ja siis muutuda äkki üleöö ise omanikuks, nende aktsiate omanikuks. Kustkohast see raha tuli?

11:06 J. Leetsar
Siin eelarves ei ole seda sees, see on tulnud Rahandusministeeriumi vahendusel, kui see on tulnud. Ja see, kas "Lekto" aktsiate küsimust korraldab põllumajandusminister või ministeerium, on lihtsalt tehnikaküsimus. Samahästi võib seda teha Rahandusministeerium, Majandusministeerium, Justiitsministeerium. Minu arvates riigiaktsiate haldamine ei ole teps mitte põllumajandusministri või ministeeriumi eraasi, vaid see on riiklik kohustus ja sellega kaasneb riiklik vastutus. Teisiti mõtelda ei saa.

11:06 Aseesimees
Suur tänu! Rohkem küsimusi ministrile ei ole.

11:06 J. Leetsar
Aitäh!

11:06 Aseesimees
Täname härra põllumajandusministrit! Nagu ma aru saan, ei ole juhtivkomisjonil rohkem ministrite esinemisi planeeritud. Kas ma võin avada läbirääkimised? Avan läbirääkimised. Palun, kes soovib sõna? Ma ei näe kuvaril sõnavõtusoovijate nimesid. Kas ma võin läbirääkimised lõpetada? Läbirääkimised on lõppenud. Kas ettekandjatel on lõppsõnasoovi? Ei ole. Sellisel juhul katkestan juhtivkomisjoni ettepanekul selle seaduseelnõu arutelu ja parandusettepanekud palume 28. juunil kella 14?ks.

---

9. 11:05 Riiklike elatusrahade seaduse muutmise ja täiendamise seaduse eelnõu teise lugemise jätkamine

11:05 Aseesimees
Läheme järgmise päevakorrapunkti juurde, see on riiklike elatusrahade seaduse muutmise ja täiendamise seaduse eelnõu teine lugemine. Palun kõnetooli ettekandja sotsiaalminister Marju Lauristini.

11:05 M. Lauristin
Lugupeetud Riigikogu! Valitsus esitab teisele lugemisele riiklike elatusrahade seaduse muutmise ja täiendamise seaduse. Selle seaduse põhisisuks on kõigepealt vanaduspensioni arvutamise korra muutmine. Kui praegu on vanaduspensioni arvutamise aluseks 85% miinimumpalgast, siis käesolevas eelnõus sätestatakse, et vanaduspensioni arvutamisel lähtutakse rahvapensioni suurusest. Rahvapensioni suuruse paneb paika Riigikogu selle eelnõuga, see on 300 krooni. See tähendab, et selle seaduse vastuvõtmisel on ka kõik vanaduspensionid 45 krooni võrra suuremad. Vanaduspensionide arvutamise lahutamine miinimumpalgast oligi esimese lugemise ajal küsimuste ja ka teatud poleemika objekt. Vahepeal on toimunud väga olulisi kolmepoolseid läbirääkimisi tööandjate, töövõtjate ning valitsuse delegatsioonide vahel. Põhimõtteliselt jõuti kokkuleppele, et senine miinimumkuupalk kaotatakse ja asendatakse rahvusvaheliselt enam käibel oleva ja tunnustatud miinimumtunnitasu määraga. Seega on see seaduseelnõu väga õigeaegne. Kahe lugemise vahel on Riigikogu liikmed esitanud mitmeid olulisi parandusi, mis puudutavad ka teiste pensioniliikide arvutamist ja nende suuruse muutmist. Need puudutavad teile esitatud teksti § 4 ja § 5. Valitsuse poolt toetan neid ettepanekuid ja esitan teile täpsustatud arvutuse selle seaduse rakendamise kohta. Sotsiaalkomisjoni istungil nõustus valitsus ettepanekuga rakendada see seadus 1. juulist, nii et kõik need arvutused on tehtud kuue kuu kohta. Vanaduspensionide suurendamine maksaks 87,8 miljonit, rahvapension jääks põhimõtteliselt samaks, suurenemine on väiksem, aga ikkagi kokku on see 1,2 miljonit. Väljateenitud aastate pensioni see eelnõu ei puuduta, aga kuna sama süsteem käivitub ka selle pensioniliigi suhtes ning et järgmine päevakorrapunkt seda käsitleb, siis võib etteruttavalt öelda, et see maksaks 0,6 miljonit. Komisjonilt tulnud parandusettepanek, mis puudutab invaliidsuspensione (§ 4), maksaks 8,2 miljonit. Paragrahv 5, toitjakaotuspensionide suurendamine, maksaks 3,7 miljonit. Kokku läheks selle seaduseelnõu rakendamine maksma 101,5 miljonit. Sotsiaalfondi on kogunenud lisaraha, mille arvel oleks võimalik pensione suurendada. Aitäh!

11:05 Aseesimees
Suur tänu! Millised küsimused on proua ministrile? Kolleeg Tiit Made.

11:05 T. Made
Austatud eesistuja, lugupeetud proua minister! Kui kauaks on valitsus mõelnud seda seadust kehtestada? Ma tahan sellega küsida, kuidas te arvestate rahvapensioni määra puhul inflatsiooni? Kas te tulete aeg-ajalt – kui aeg-ajalt, kui regulaarselt? – Riigikogu ette, arvestades inflatsiooni kasvu, seda baassummat suurendama?

11:05 M. Lauristin

Jah, lugupeetud rahvasaadik härra Made, kahtlemata tuleb seda summat suurendada inflatsioonist lähtudes. Kui mitte varem, siis seoses järgmise aasta eelarvega. Olenevalt inflatsioonitempost võib-olla juba seoses lisaeelarvega.

11:05 Aseesimees
Suur tänu! Kolleeg Endel Eero, palun!

11:05 E. Eero
Lugupeetud juhataja, lugupeetud proua minister! Esimese lisaeelarvega eraldati lastetoetuste ja pensionide maksmiseks 184,5 miljonit krooni. Kas Sotsiaalministeerium on kalkuleerinud, mitu miljonit sellest kavatsetakse suunata pensionisihtkapitalile?

11:05 M. Lauristin
See osa, mis eraldati esimese lisaeelarvega, katab enam-vähem selle vahe, mis on lastetoetuste ja pensionimäärade vahel, niiviisi, et me saame järk-järgult üle minna sellele, et 20%?st laekuv sotsiaalmaks jääks just nimelt pensionide maksmiseks. See annab ka aluse sotsiaalmaksu summa suurenedes suurendada pensione.

11:05 Aseesimees
Tänan! Kolleeg Toomas Alatalu, palun!

11:05 T. Alatalu
Lugupeetud asespiiker! Lugupeetud proua minister, mind häirib, kui me mingit uut asja juurutades ütleme, et me teeme nii nagu mujal maailmas, ja kolme aasta pärast ütleme järgmise asja kohta täpselt samuti, seetõttu ma küsiksin täpsustuseks. Kas te võite öelda, millistes endistes sotsialismimaades, ma pean silmas näiteks kas või Ungarit, Poolat, Sloveeniat ja teisi, on kehtestatud selline süsteem või on seal midagi muud? Aitäh!

11:05 M. Lauristin
Härra Alatalu, jutt ei ole praegu mitte sellest, et need rahva- ja vanaduspensionide määrad seotakse miinimumtunnitasuga, vaid me räägime sellest, et palga alammäära arvestus läheb üle kuuarvestuselt tunniarvestusele, mis võimaldab hoopis paindlikumalt täita ka neid Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni konventsioone, mis räägivad palga alammäära kehtestamisest, ja samas siiski kasutada tööaega intensiivsemalt. Näiteks praegu on ju teada, et inimesed töötavad kahel-kolmel madalapalgalisel töökohal, seejuures kuskil täisajaga töötamata. Kui me läheme üle tunnitasu arvestamisele, siis me saame seda olukorda korrastada. Nii toimitakse vastavalt Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni soovitustele enamikus maades. Mis puutub pensionide ja tunnitasu sidumisse, siis seda küll ei tehta.

11:05 Aseesimees
Aitäh! Kolleeg Krista Kilvet.

11:05 K. Kilvet
Tänan, härra juhataja! Lugupeetud minister, kauaoodatud tööpensioni seaduse eelnõu olete lubanud tuua Riigikogusse sügisel. Kas võib küsida, kui palju tõuseb tänaste pensionäride tasu?

11:05 M. Lauristin
Proua Kilvet, see küsimus on suunatud tulevikku, ma loodan sellele vastata siis, kui me arutame koos teiega tööpensionide seaduse eelnõu.

11:05 Aseesimees
Tänan! Kolleeg Raoul Üksvärav, palun.

11:05 R. Üksvärav

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister! Selle seaduseelnõu esimesel leheküljel on ka üks niisugune lausekatkend: rahvapensioni määra igaks eelarveaastaks kinnitab Riigikogu. Kas see tähendab, et selle töötab välja Sotsiaalministeerium või mõni uurimisinstituut, või töötatakse see välja mingisuguste rahvusvaheliste organisatsioonide abil? Kas te olete seisukohal, et meie praegustes majandamistingimustes piisab, kui see esitatakse kord aastas?

11:05 M. Lauristin
Härra Üksvärav, seesama põhimõte on meil ka uues lastetoetuse seaduses. Kui Riigikogu võtab vastu lisaeelarveid ja leiab, et on vaja korrigeerida eelarveaastaks tehtud arvutusi ja määrasid, siis saab ta seda teha ka mitu korda aastas.

11:05 Aseesimees
Tänan! Kolleeg Kalev Kukk, palun!

11:05 K. Kukk
Suur aitäh! Lugupeetud proua minister! Minu küsimus tuleneb vastusest Tiit Madele. Kas valitsus hakkab pensione ümber arvutama, lähtudes inflatsiooni numbrist või reaalselt pensionide tarbeks laekuvast rahast, s.t. laekuvast sotsiaalmaksust? Kui lähtutakse esimesest, s.t. vaid inflatsiooni numbrist, kust võetakse pensionide tõstmiseks lisaraha? Minu arusaamade järgi saab pensione ümber arvutada vaid siis, kui pensionide suurendamiseks on ka vastav rahaline võimalus. Aitäh!

11:05 M. Lauristin
Härra Kukk, te jälgite kindlasti suure huviga regulaarselt ilmuvaid andmeid hinnaindeksi tõusu ja keskmise palga tõusu kohta. Kindlasti te olete märganud, et need on omavahel seotud. Järelikult, kuna sotsiaalmaksust laekuv raha peegeldab keskmise palga tõusu, siis on see otseselt seotud ka inflatsiooniga. Kui otseselt, seda näitavad täpsemad arvutused ja valemid. Aga ütleme siis metafooriliselt, et see on seotud nende protsessidega, mis toimuvad rahvamajanduses, samasuunaliselt.

11:05 Aseesimees
Suur tänu! Kolleeg Arvo Haug, palun!

11:05 A. Haug
Lugupeetud minister! Ma saan aru nii, et miinimumpalk tõuseb niikuinii, kas siis tunni või kuu ulatuses. Miks te soovite lahutada pensioni miinimumpalgast just nüüd, kui tegelikult ju palk tõuseb?

11:05 M. Lauristin
Härra Haug, teie palk tõuseb tõesti niikuinii, kui keskmine palk tõuseb. Me tahaksime, et ka pensionäride pension tõuseks, kui tõuseb keskmine palk.

11:05 Aseesimees
Kolleeg Arvo Haug, teine küsimus, palun!

11:05 A. Haug
Ma räägin miinimumpalgast, teie räägite keskmisest palgast. Kas ei ole nii, et kui pension ja miinimumpalk oleksid seotud ja te nüüd vahetult enne tõusu ei tõstaks, saaksid pensionärid pensionilisa rohkem kui teie ettepaneku alusel?

11:05 M. Lauristin
Härra Haug, miinimumpalk ja pension on olnud seotud alates elatusrahade seaduse vastuvõtmisest. Sellest alates on pensione mitmeid kordi tõstetud mitmel viisil, miinimumpalk aga on olnud üks ja seesama, see on olnud kinni külmutatud. Seos miinimumpalga ja pensioni vahel ei ole avaldanud mitte mingisugust mõju pensionide tegelikule suurenemisele. Kui me räägime vajadusest nendevaheline seos

kaotada, siis just seetõttu, et nende mõlema muutused on pigem erinevad ja paindlikud kui ühesugused. Kui me seome miinimumpalga jäigalt pensioniga nagu seni, siis tegelikult me pidurdame nii pensionide kui miinimumpalga muutumist.

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Siiri Oviir.

11:05 S. Oviir
Tänan, härra juhataja! Lugupeetud proua minister! Pensione makstakse välja sotsiaalkindlustusmaksust, sotsiaalmaksust. Lahutades pensionid ja muutes need võrdseks abirahaga, mille suuruse otsustavad 101 inimest, läheme sotsiaalkindlustuse printsiibist sammu tagasi. Millega te põhjendate, et on otstarbekas liikuda tagasi, mitte edasi, Euroopa traditsioonide poole?

11:05 M. Lauristin
Proua Oviir, ma ei saa teie mõttekäigust hästi aru, sellepärast et seni oli pensionide suuruse arvutamisel aluseks 85% miinimumpalgast. Miinimumpalga suuruse määras valitsus, nüüd määrab selle alussuuruse Riigikogu, kuid ikkagi on tegemist määratava suurusega, selles mõttes ei muutu see rohkem ega vähem kindlustuseks. Kindlustuse alused on hoopis teised, kindlustuse alused on selles, et tööandja maksab sotsiaalkindlustuse maksu sotsiaalmaksuna. Aga alussumma arvutus ei puuduta seda, missugune on siin kindlustuse osa või missugune ei ole.

11:06 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Siiri Oviir, teine küsimus.

11:06 S. Oviir
Tänan! Kuigi ma arvan, et mulle ei vastata, küsiksin ma siiski. Miinimumpalk kui näitaja peab olema millegagi seotud, näiteks elatusmiinimumiga. Riigikogu poolt määratav pensioni alussumma suurus ei pruugi olla sellega seotud. Kas te ei leia, et seos vähemalt elatusmiinimumiga on loogilisem kui väljahõigatud summa sissehääletamine?

11:06 M. Lauristin
Proua Oviir, ma pean kahetsusega märkima, et meil on mõnevõrra erinevad arusaamised sellest, mis asi on palk. Palk ei ole inimestele elatusmiinimumi kindlustamise vahend. Palk on tööjõu hind ja selle hinna suhtes lepivad kokku tööandjad ja töövõtjad, kui palju tööandjad on valmis maksma ja mis summa eest on töövõtjad nõus oma tööd ja tööjõudu müüma. See kokkulepe ei ole nii otse sõltuv elatusmiinimumist kui sotsiaalsed väljamaksed. Seetõttu ongi vahest õigem, et sotsiaalsed väljamaksed, sotsiaalkindlustuse alused määratakse parlamendis sõltumata sellest, määratakse lähtudes elatusmiinimumist, lähtudes kogu riigi majanduslikust olukorrast, lähtudes sotsiaalsetest probleemidest

11:06 Esimees
Suur tänu! Kolmandat küsimust ...

11:06 M. Lauristin
Kui ma saaksin ka sellele vastata, kuigi kolmandat küsimust reglement ette ei näe, siis ütlen, et just nimelt miinimumpalk on tööandjate ja töövõtjate vaheliste läbirääkimiste põhiobjekt.

11:06 Esimees
Suur tänu! Tundub, et rohkem küsimusi ei esitata. Tänan! Juhtivkomisjoni nimel teeb kaasettekande kolleeg Jaak Herodes, komisjoni aseesimees.

11:06 J. Herodes
Austatud härra spiiker, lugupeetud Riigikogu liikmed! Oleme jõudnud järjekorras kolmanda, seekord valitsuse esitatud riiklike elatusrahade seaduse muutmise ja täiendamise seaduse teise lugemiseni. Nagu mäletate, loobus Riigikogu aktsepteerimast härra Jüri Toomepuu eelnõu, mis püüdis pensionid

siduda keskmise palgaga, samuti ei aktsepteeritud sotsiaalkomisjonis toetust leidnud Riigikogu liikmete Oviiri ja Haugi eelnõu, mille alusel oleks säilinud pensionide seotus miinimumpalgaga. Sotsiaalkomisjon arutas valitsuse eelnõu ja aktsepteeris eelnevaid Riigikogu arvamusavaldusi, eriti Riigikogu liikmete Oviiri ja Haugi eelnõu arutelul olnud hääletusi. Parandusettepanekutest. Komisjon aktsepteeris valitsuse ettepanekut säilitada rahvapensioni mõiste, seetõttu ei toetanud me härra Eero ettepanekut seda muuta. Samuti ei toetatud härra Eero parandusettepanekut pensionide korrigeerimise mehhanismi kohta, kuna peeti vajalikuks säilitada Riigikogu-poolne kontroll, eriti arvestades vajadust minna lähiajal üle pensionikindlustussüsteemile. Sotsiaalkomisjon täiendas valitsuse eelnõu Riigikogus Oviiri-Haugi eelnõu arutelul toetust leidnud põhimõttega korrigeerida üheaegselt invaliidide pensione, see puudutab parandusettepanekut nr. 3. Samuti peeti oluliseks üheaegselt korrigeerida toitjakaotuspensione, eriti orbudele ja lastele, see on parandusettepanek nr. 4. Aktsepteeriti Epp Haabsaare ettepanekut, see on parandusettepanek nr. 5, mis puudutab pensionäride pensioni tõstmist juhul, kui nad on sunnitud hooldama ning ülal pidama töövõimetuid või lapsi. Härra Made ettepanek, parandusettepanek nr. 6, ei leidnud komisjoni toetust, kuna meile jäi arusaamatuks, miks peaks Eestis töötatud staaži, mis elatusrahade seaduse § 5 alusel on 15 aastat, vähendama 10 aastale. Samas saime muidugi aru, et rahvapensioni tõstmisega 380 kroonini raskusi ei tekiks, kui me arvestaksime härra Made parandusettepanekut, sest kodakondsuseta isikutele seni ju Eestis alalist elamisluba välja antud ei ole. Aga me ei saa seadust siduda ja üles ehitada sellest loogikast lähtudes, et bürokraatiamasin niikuinii ei käivitu. Sotsiaalkomisjon peab vajalikuks seaduse kiiret rakendamist, arvestades hiljutisi ja tulevasi hinnatõuse. Need muidugi pensionäre enam ei hirmuta, sest pensionärid on ahastuses ja ahastuses olev inimene ju enam hirmu ei tunne, nagu te teate. Komisjon toetab eelnõu lõpphääletusele panekut. Juhul kui parandusettepanekute hääletamine toob kaasa mingeid ootamatusi, on komisjon sunnitud paluma vaheaega ja nõu pidama, et oma otsust täpsustada. Tänan!

11:06 Esimees
Suur tänu! Küsimused. Kolleeg Mihkel Pärnoja.

11:06 M. Pärnoja
Aitäh, härra esimees! Lugupeetud ettekandja! Ma paluksin veel kord selgitada, miks ei arvestatud Endel Eero parandusettepanekut nr. 2, eriti selle parandusettepaneku 2. lõiku. Kuidas see takistab normaalse sotsiaalkindlustussüsteemi väljaarendamist, nagu oli teie ettekandes märgitud?

11:06 J. Herodes
Ma ütlesin oma arust päris selgelt: me leidsime, et praegusel etapil peaks säilima Riigikogu-poolne kontroll pensionide määramise ja korrigeerimise üle. Antud juhul jääks pensionide korrigeerimine põhiliselt Sotsiaalministeeriumi pädevusse. Me arvame, et niikaua, kui Riigikogul ei ole vähemalt pensioniseaduse eelnõugi, et me saaksime näha, millises suunas see poliitika läheb, ei ole otstarbekas selliseid kardinaalseid muudatusi pensionide määramises teha. Tänan!

11:06 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Tiit Made, teine küsimus.

11:06 T. Made
Austatud eesistuja, lugupeetud ettekandja! Kas ma saan õigesti aru, et niikaua, kui bürokraatiamasin ei käivitu, makstakse teiste riikide kodanikele elatusrahasid võrdsetel alustel Eesti kodanikega, ja nagu me kuulsime proua ministri suust, tuleb see seadus ikka iga natukese aja tagant Riigikogus läbivaatamisele? Niisiis niikaua, kui bürokraatiamasin käivitub, maksame kõigile, olenemata sellest, kas inimesel on alaline elamisluba või ei ole?

11:06 J. Herodes
Tänan küsimuse eest! Vaadake, teie ettepanek näeb ette, et rahvapensioni saamise õigus on Eesti Vabariigi kodanikel ja vähemalt 10 aastat Eestis töötanud välisriikide kodanikel ning kodakondsuseta isikutel, kellel on Eestis alaliselt elutsemise luba. Eesti Vabariigi elatusrahade seadus näeb ette, et pensioniõiguslik on inimene, kes on Eesti Vabariigis töötanud 15 aastat, mitte 10 aastat, nagu teie

pakute, ega pane seda sõltuvusse sellest, kas alaline elamisluba on talle välja kirjutatud või mitte. Me arvame, et kui me hakkame nõudma elamisluba, siis me võime muidugi saavutada sellise olukorra, kus tekib tõesti pensionifondi raha ülejääk, ja sel juhul oleks kõige otstarbekam alalisi elamislubasid mitte välja kirjutada. Ainult millise olukorra me tekitame nende inimeste hulgas, kes on Eestis töötanud ja võib-olla töötavad praegugi, jõuavad pensioniikka ja kellele ei anta pensioni lihtsalt sellepärast, et on mingi formaalne takistus, mis nendest ei sõltu? Tänan!

11:06 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Mihkel Pärnoja, teine küsimus.

11:06 M. Pärnoja
Aitäh! Jätkuks oma eelmisele küsimusele ma palun täpsustada või selgitada, kas praeguse seaduseelnõu § 2 järgi on võimalik eelarveaasta jooksul rahvapensioni määra muuta või mitte.

11:06 J. Herodes
Aitäh! Rahvapensioni määra on muidugi võimalik muuta. Siin on kirjutatud, et rahvapensioni määra võib muuta Riigikogu.

11:06 Esimees
Suur tänu! Tundub, et rohkem küsimusi ei esitata. Tänan! Avan läbirääkimised. Kolleeg Tiit Made, kolmas arvamusavaldus.

11:06 T. Made
Austatud eesistuja, kallid kolleegid! Elatusrahade seadust meil ei peaks ometi olema. Sellega peaks juba ammu asjad ühel pool olema, ja kui proua minister ausate silmadega meile otsa vaatab ja elatusrahade seaduse uuest redaktsioonist räägib, siis vähemalt mina häbenen, sest pensioniseadust, mida on meile juba ammu lubatud, ei ole. Seetõttu on asi, mida me siin arutame, anakronism. Meile öeldakse, et selle juurde tuleme ikka ja jälle tagasi ja teeme selles pidevalt uusi parandusi. Niisiis, minu silmis ei tähenda mitte midagi see, mis on kirjutatud elatusrahade seadusse, mida täna ei peaks enam olema. Kas selles on 10 või 15 või 5 või 25 aastat, ka see ei tähenda ausalt öeldes eriliselt midagi. Kuid meie kui Eesti Vabariigi Riigikogu peame hoolitsema eelkõige meie vabariigi kodanike eest, nende vanade inimeste eest, kes on praegu omadega jännis, kes on selle väikese riigi eest töötanud mitte 10 või 15 aastat, vaid palju kauem. Ja see jutt, et võib-olla mingil ajal arvestatakse inflatsiooni koefitsienti, on ka igatepidi paha jutt, sest juba praegu on see 300 krooni, mis siin baasiks pakutakse, tühine summa, sest sellest on juba seaduse arutamise käigus inflatsioon ühe tükikese ära järanud. Seepärast ei ole meie lugupeetud valitsusele, kes pidevalt leiab miljoneid kroone raha, täiendavat raha ja käib iga natukese aja tagant lisaeelarvega meie ees, arvatavasti mingi probleem suurendada seda baassummat. Niisuguse süsteemi sisseseadmine on ka vildak, aga olgu pealegi, Riigikogu hääletab ja otsustab, kas ta peab seda süsteemi õigeks või mitte – ajutine nähtus, nagu see meil on. Niisiis, see summa võiks olla natuke suurem, et meie vabariigi kodanikud, vanad inimesed, oleksid sotsiaaldemokraadist sotsiaalministrile jäägitult tänulikud, juba sisuliselt tänulikud, sest loomulikult on kogu see asi Sotsiaalministeeriumi algatatud ja meie ülesandeks jääb ainult seda toetada, kuid nii niru summat, nagu meie vanadele inimestele praegu kavandatakse, niisuguse niru seletusega – see on lihtsalt piinlik, see on popsi mentaliteet. Palun, lugupeetud Sotsiaalministeerium, lugupeetud isamaalik valitsus, ärge tulevikus siia niisuguse jutuga enam tulge, vaid mõelge natuke rohkem inimeste peale, kes peavad oma igapäevast elu korralikult elama, vähemalt need vähesed aastad või vähesed kuud, mis neil on meie isamaalikku valitsust veel vaja taluda. Ma tänan!

11:06 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Endel Eero, teine arvamusavaldus.

11:06 E. Eero
Lugupeetud juhataja, lugupeetud kolleegid! Eelmisel nädalal ma võtsin kätte ja lugesin läbi 1991. aasta 11. ja 15. aprillil peetud kõned ja väitlused, mis eelnesid pensioniseaduse vastuvõtmisele. Kahjuks võeti

seadusse üks kahetsusväärne termin, "miinimumpalk", ja seda miinimumpalga fenomeni võimendati veel elatusrahade seadusega. Teisest küljest oli see paratamatu, kuna pensioni sihtkapitali tulud olid normeerimata. Kogu mehhanism töötas miinimumpalga kaudu. Aga tulemus on käes, alates 1992. aasta oktoobrikuust on miinimumpalk muutmata. Ja seepärast, lugupeetud kolleegid, teie aktiivsel toetusel 1. aprillist olukord siiski kardinaalselt muutus. Pensioni sihtkapitali eelarve koosneb kahest poolest: tulude poolest ja kulude poolest. Alates 1. aprillist on tulude pool, nii kehvakene kui see ka on, seadusandja poolt rangelt normeeritud, see on 20% palgasummast. Kas me miinimumpalka suurendame või vähendame, sellest tulud absoluutselt ei muutu. Kui palgasumma suureneb, kui keskmine palk suureneb, siis suurenevad ka pensioni sihtkapitali tulud. Ma rõhutan veel, et tulude poole on seadusandja ette kirjutanud ja normeerinud. Kulude poolt reguleerivad seaduses kaks momenti, üks on see kurikuulus miinimumpalk ja teine on koefitsient miinimumpalga suhtes. Kui seadusandja on kulude poolel koefitsiendid normeerinud, mispärast me seda x-i tassime siia Riigikokku? Milleks, kui tulude pool on normeeritud? Kui tulude poolest ei jätku, siis küsime riigieelarvest juurde ja Riigikogu korrigeerib tulude poolt riigieelarve kaudu. Ja kui me ei kavatse seda algoritmi, neid koefitsiente, mida me arvutame miinimumpalgast, muuta, siis see x on igal ajamomendil leitav. Meil on pretsedent olemas – alkoholiaktsiis. Algsumma on kinnitatud, hinna tõustes rahandusminister kinnitab uue aktsiisimäära. Kui seadusandja on tulude poole normeerinud, algoritmi normeerinud, mispärast me ei usalda selle x-i väljaarvutamist kompuutril näiteks ühele valitsuse liikmele? See käib mulle üle mõistuse. Käesoleva aasta jaanuarikuu palgasumma oli 720 miljonit, veebruaris 830 miljonit, märtsis 950 miljonit, aprillis 980 miljonit, maikuus 1 miljard 40 miljonit. Juunikuus, ma vean kihla, tuleb 1 miljard 200 miljonit, sest ka puhkusepalgad makstakse välja. IV kvartalis stabiliseerub summa 1 miljardile 200 miljonile. Ja kujutage ette, kui me võtame nüüd aasta keskmise ja kinnitame miinimumpalga ning tahame järgmise aasta algusest hakata seda välja maksma, me jääme jänni, meil ei jätku aasta algul raha, aga aasta lõpuks koguneb jälle. No milleks me selliste mängudega tegeleme? Ma lihtsalt ei jaga ära. Me võime eelarve kinnitamisel kinnitada aasta alguse summa, aga vastavalt tulude olemile korrigeerime seda hiljem, see ongi see indekseerimine. Toetan kolleeg Tiit Made ettepanekut. Ma küsisin proua ministrilt, kui palju 184,5 miljonist esialgsest, esimesest eelarvest jääb pensionide jaoks, sellepärast et seadusandja kirjutas sisse, et see raha läheb lastetoetuste ja pensionide maksmiseks. I kvartali arvelt jäi 36 miljonit eelarvest laekumata, kuna sotsiaalmaksu laekus rohkem ja valitsus kasutas selle ära. Seadus seda lubas, sest selle 20% puutumatus kehtib 1. aprillist. Peaminister ütles, et tema jagab 400 miljonit veel teise lisaeelarvega. Aga ma võin jälle teiega kihla vedada, et jagada võib miljardi, 600 miljonit on veel jagada. Seepärast ma toetan Tiit Made ettepanekut selles mõttes, et kui me saame selle teistest klauslitest lahti siduda ja asendada 300 380-ga, see tähendab 50–51 miljonit krooni kuus, tohutu suur summa, kuid 6 x 50 on ainult 300 miljonit. 36 miljonit I kvartali arvelt, 184-st natukene juurde ja teisest lisaeelarvest veel juurde – me võiksime südamerahuga täna vastu võtta, et rahvapensioni määr on 380 krooni. Aitäh!

11:06 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Krista Kilvet.

11:06 K. Kilvet

Lugupeetud härra juhataja, austatud kolleegid! Ma ei tahaks mõjuda pateetiliselt, kuid sellest kõnetoolist on juba õige mitmed kolleegid küsinud, kus riigis me elame. Ka mina tahan küsida, kus riigis me elame, et me jagame pensionäridele, me ei saa enam öelda, et sandikopikaid, ütleme siis – sandisente, iga natukese aja tagant ümber ja juurde, ja mõtleme, millega neid sente siduda. Me oleme viimastel aegadel üha enam kuulnud, kui hästi meil tulud riigieelarvesse laekuvad, kuidas meie majandus ja meie elatustase justkui aina tõuseb, justkui me oleme tõusuteel. Me mõnitame pensionäre selle eest, et nad käivad meelt avaldamas, kuid ei anna endale aru, et me ise kutsume neid siia välja, kui me oma, mõistke mind nüüd õigesti, oma Riigikogu tööajast pühendame igas kuus suure osa nende naeruvääristamisele ja nende töö alahindamisele, arvutades sente, mida me neile juurde anname. Ma kutsun Riigikogu üles nendest määradest enam mitte nii palju kõnelema ja mitte suhtuma tõsiselt sellesse eelnõusse, vaid nõudma kategooriliselt tööpensioni seaduse eelnõu esitamist Riigikogule. Ma tänan!

11:06 Esimees

Suur tänu! Kolleeg Siiri Oviir, kolmas arvamusavaldus.

11:06 S. Oviir

Lugupeetud kolleegid! Ma teeksin väikese ülevaate, mida selle seaduseelnõu vastuvõtmine kaasa toob või kuidas me võiksime toimida. Härra Eero, kes on meister arvutama miljoneid, kust kandi pealt parasjagu vaja, meile esile tooma, toetas Tiit Made ettepanekut, et raha baassummaks, 380 krooniks jätkub. Väga kena, et ta selle kõvasti välja ütles. Nimelt, kui pensionid jäävad seotuks miinimumpalgaga, siis oleks baassummaks 383 krooni. See kolm krooni pole ka enam probleem, järelikult rahaga me tuleme välja. Proua minister ütles, et miinimumpalk pole enam see, seda ei ole tõstetud kaua aega. Ma küsiksin vastu: miks see ei ole enam see, mis ta olema peab, ja miks seda ei ole tõstetud? Miinimumpalgal on terves maailmas oma kindel sisu. Ka tunnitasu saab korrutada normtööpäevaga, ja kui me täna kolmepoolsete kokkulepetega peaaegu aktsepteerimist leidnud tunnitöötasu 2.65 korrutame normtööajaga, saame miinimumkuutasuks 450 krooni. Miinimumpalga sisu on selline, et see peab võimaldama töötajale sotsiaalse elatusminimumi. Füsioloogilisel ja sotsiaalsel elatusminimumil on vahe. 450 kroonist ilmselt ei piisa sotsiaalseks elatusminimumiks, kuid see võimaldab siiski rohkem kui praegune 300 krooni. Ma küsin nüüd, miks ei ole 1992. aastast ostukorvi, elatusminimumi ja muud säärast avalikustatud? Enne 1992. aastat olid need andmed pidevalt ajalehtedes, miinimumpalka tõsteti, inimestele maksti kompensatsioone jne. Väidetakse, et riik on raskes olukorras, meil ei ole raha. Ma ei räägi riigieelarvest, ma räägiksin veidi sotsiaalkindlustuseelarvest. Hiljuti kontrollis Riigikontroll sotsiaalkindlustusrahadega toimetamist, sest tööks, korrektseks tööks seda nimetada ei saa. Lastud on müüa ettevõtteid, erastada ettevõtteid, kellel oli sotsiaalmaksuvõlg. Seda on ligi 7 miljonit. See ei ole suur summa, kuid 7 miljonit on ka raha. Miks ei nõudnud Sotsiaalministeerium seda raha müügirahast tagasi? On mitmesuguseid võlgu, kusjuures ka riigieelarvelised asutused on sotsiaaleelarvele võlgu ligi 10 miljonit. Me arutame siin eelarvet, määrame nendele ka sotsiaalmaksu eelarvesse, kuid riigiettevõte kasutab seda raha nii, kuidas ta parasjagu tahab. Jälle ei laeku pensionikassasse raha. Tallinna ettevõtted, kes ei ole sotsiaalkindlustustöötajatest kaugel, on tänase päeva seisuga võlgu 150 miljonit. On, nii nagu ütleb Riigikontroll, viitvõlad ja muud, oli ka eelmise aasta jääk, see kõik on üle 600 miljoni. Kui tööd oleks tehtud tõsiselt ja oleks tehtud seda tööd, milleks need inimesed ja see ministeerium on kutsutud, oleks sotsiaalkindlustuse eelarve üle 600 miljoni rikkam. Järelikult raha on. Iga pensionär oleks võinud siis, kui need tegemata tööd oleksid tehtud olnud, saada juurde oma 60 krooni. Seda tööd ei ole tehtud, seda raha ei ole ja iga paari kuu tagant käime siin koos ja tõstame paarikümne krooni võrra. Nüüd tahame hoopiski lahutada miinimumpalgast, sest see ei ole enam see miinimumpalk, mis ta oli algselt – täpselt nii öeldi. Selles, et miinimumpalk ei ole praegu enam see, ei ole küll sotsiaalkomisjon süüdi. Nüüd räägitakse, et elatusraha saab eelarveaasta sees tõsta. Ei saa, sest § 2 ütleb, et määra kinnitab Riigikogu igaks eelarveaastaks. Praegu ei ole enam mingi saladus, et elektri hind on kohe tõusmas ja tõuseb tõenäoliselt kaks ja pool korda. Järelikult hinnad tõusevad meil vähemalt kolm korda. Nii et praegune 500-kroonine elatusraha on pärast seda kolm korda odavam. Ja nüüd me siis valitsuse lahkel loal peame aplodeerima ja tõstma elatusraha 45 krooni võrra, jättes selle terveks eelarveaastaks. Härrad ja prouad, ma kutsun teid mõistusele ja mõtlema, mida me teeme. Härra Eero on majandusteadlane, nii ta ise väidab. Kui miinimumpalk on halb näitaja, sellega võib nõustuda, mõtleme välja siis mingi majanduslikult õige kategooria või võtame aluseks keskmise palga. Ka sellel on oma sisu, kuid absoluutselt puudub sisu sellel elatusraha määral, mida Riigikogu täna otsustaks, 300 kroonil. Ma kutsun teid üles seda seaduseelnõu mitte toetama, tegema sellega veel veidi tööd ja võtma siis vastu selle, mis tõesti on tänasele pensionärile kasulik. Ma tahaksin juhtida teie tähelepanu veel ühele küsimusele. Mul oli ammu arvamus, et kauaoodatud tööpensionide seadus, kuna selle nimi on juba selline, ei lahenda praeguse pensionäri olukorda. Eelmisel komisjoni istungil kinnitas mu arvamust ka meie sotsiaalminister. Tõesti, seda eelnõu tehakse homsete pensionäride jaoks, nii et kui me täna selle elatusraha seaduse võtame vastu, siis me oleme need inimesed, kes on aidanud Eesti riigil taasiseseisvuda, mõistnud näljapajukile. Tänan teid!

11:06 Esimees

Suur tänu! Kolleegid, ma soovin teha ettepaneku lõpetada läbirääkimised. Kontrollime kohalolekut. Kohal on 56 Riigikogu liiget, puudub 45. Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et lõpetada

läbirääkimised pärast Jüri Toomepuu kõnet ja kolleeg Raoul Üksvärava sõnavõttu? Selle ettepaneku poolt on 39 Riigikogu liiget, vastu ei ole keegi, 3 jäid erapooletuks, läbirääkimised on lõpetatud eespool öeldud tingimustel. Kolleeg Jüri Toomepuu.

11:06 J. Toomepuu
Tänan, härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Valitsuse esitatud pensionide eelnõu kinnitab uuesti, et Laari valitsus kas ei taha või ei oska pensionäridele tagada inimväärset elu. Laari valitsuse lahendus probleemile näib olevat lootus, et pensionärid peatselt surevad. Esitatud eelnõu on häbiväärne, see on pensionäride mõnitamine. Soovitan selle pensionäride näljutamise eelnõu tagasi lükata ja asuda kiiresti arutama menetluses olevat eelnõu, et siduda pensionid ja elatusrahad keskmise palgaga, nii nagu on seotud meie palgad. Tänan!

11:06 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Epp Haabsaar.

11:06 E. Haabsaar
Tänan, härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Ma arvan nõnda, et praeguses majandussituatsioonis oleks siiski kavalam viia pension lahku ükskõik missugusest palgast, kas keskmisest või miinimumpalgast, sest mida vabamad käed meil on, seda parem, sest võib tulla väga hüppelisi hinnatõuse. Näiteks kui tõuseb elektrienergia hind, siis tuleks väga ruttu reageerida, täna ei oska me keegi ennustada, kui suur elektrienergia hinna tõus tegelikult tuleb. Teiseks, ei saa praegu rahul olla nende proportsioonidega, mis on seadusse sisse kirjutatud, sest iga mõistlik inimene peaks ju nägema, et pension ei ole praegu veel küllalt diferentseeritud. Tööstaaži on ju arvestatud, aga see on rohkem teoreetiline arvestamine. Liiga vähe on peetud silmas selle inimese huve, kes tõesti tööd on teinud. Sellekohased ettepanekud ma võtsin lihtsalt kodurahu huvides komisjonis maha, sest mulle isiklikult ei ole eluküsimus, kuidas pensioni tõstetakse, peaasi, et seda tõstetakse. Hea, et komisjonis kirjutati minu ettepanekul eelnõusse eelkõige invaliidide pensioni tõstmine, sest neid on korduvalt ära unustatud, ja ka nende perede toetamine, kus on tegemist pensionisaajatega. Põhiliselt on need invaliidid, kes peavad üleval lapsi. Aitäh!

11:06 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Kalle Kulbok.

11:06 K. Kulbok
Aitäh! Kolleeg Krista Kilvet esitas siin retoorilise küsimuse, kus riigis me elame. Vastan: kahjuks elame täna veel Eesti Vabariigis. Elagu kuningriik!

11:07 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Raoul Üksvärav.

11:07 R. Üksvärav
Lugupeetud esimees, lugupeetud kolleegid! Me oleme hetkel tõelise puntra ees, millest tuleb leida üks korralik väljapääs, sest selles seaduseelnõus on nii mõnigi paragrahv päris korralikus vormis, näiteks invaliididele nähakse ette meie oludes korralik pensionitõus. Kuid samas on §?s 2 sätestatud, et aluseks on rahvapension, mille määra igaks eelarveaastaks kinnitab Riigikogu. Sellega ei saa meie praegustes majandustingimustes nõus olla, sest me näeme, mis majanduses juhtub, me näeme, et inflatsioon on suurem, kui me seda sooviksime. Endel Eero sõnadel on tõsine alus, sest kõige olulisem on formeerida riigieelarve tulud. Mida suuremaks need lähevad – mis majanduse kasvuga peaks juhtuma ja kui on kindel alus, et 20% laekuvast töötasust läheb sotsiaalmaksuks –, siis tõepoolest laekuvad summad suurenevad ja me peaksime olema meie praeguse arvutustehnika juures võimelised arvutama jääva pensionäride arvu suuruse ja muutuva sotsiaalkindlustusmaksu suuruse puhul, kui palju hakkab pension kasvama, ja see oleks kindlasti märksa suurem kui see, mida meie praegu elatusrahadena eraldame. Lisaks tuleb veel arvestada ka seda, et peab olema kontroll valitsuse tegevuse üle, et sotsiaalkindlustuse summasid ei arvata kuskile reservfondi või neid ei eraldata mõningate teiste ridade

järgi, mis kõik kokkuvõttes annavad meile selle, millest ma alustasin. Ma olen seisukohal, et nii head mõtted, kui siin mõnes kohas ka ei ole, kisuvad teised mõtted selle hea hoopiski miinuste poole peale. Ma ei saa seda elatusrahade seaduse muutmise ja täiendamise seadust toetada, vaid pigem, kui oleks võimalik, võtaks selle üleüldse menetlusest välja ja alustaksin uuesti ühe korraliku seaduseelnõuga. Aitäh!

11:07 Esimees

Aitäh! Sellega on läbirääkimised lõppenud. Kas proua sotsiaalminister soovib esineda lõppsõnaga? Palun, kuni kolm minutit.

11:07 M. Lauristin

Lugupeetud Riigikogu, ma tahaksin vastata sellele väitele, et need sotsiaalmaksu võlgnevused, mida me oleme tõesti korduvalt arutanud ja mille sissenõudmine, nagu Sotsiaalkindlustusamet ja valitsus ja teie ja üldsus kahtlemata ammu teavad, on Sotsiaalministeeriumile niivõrd n.?ö. käepärane, et on ainult imestada, miks me seda teinud ei ole. Paraku maksukorralduse seadusega, mille Riigikogu on vastu võtnud, ei ole meie pädevuses tegelda maksude sissenõudmisega, küll oleme püüdnud neid ametkondi, kes on pidevalt võlgu, mitmel viisil mõjutada, informeerides Maksuametit, kes püüab rakendada tema käsutuses olevaid meetmeid. Mõnevõrra on see võlg vähenenud, kuid kahtlemata mitte niipalju, nagu me kõik sooviksime. Ma loodan väga, et see võlgnevus väheneb veelgi. Mida tugevamaks meie Maksuamet muutub, mida tugevamaks muutub kogu riigi rahaline distsipliin, seda väiksemaks sellised võlad jäävad. Ma kordan veel kord, maksukorralduse seaduse järgi ei ole võlgade sissenõudmine mitte meie ministeeriumi pädevuses. Mis puutub aga teise probleemi, mida siin korduvalt tõstatati, et rahvapensioni määr määratakse koos eelarvega ja kas § 2 tähendab, et seda võib määrata ainult kord aastas, siis ma siiski jääksin selle tõlgenduse juurde, et ka eelarveseaduses tehakse parandusi, eelarveseadus määrab riigi tulud ja kulud eelarveaastaks, kuid lisaeelarvega, eelarveseaduse parandustega saab neid asju ometigi korrigeerida, kui riigi rahaline seis muutub. Aitäh!

11:07 Esimees

Suur tänu! Kas kolleeg Jaak Herodes soovib esineda lõppsõnaga? Ei soovi. Lugupeetud kolleegid, enne kui me asume läbi arutama ja võimalikult ka parandusettepanekuid hääletama, paluvad fraktsioonid vaheaega. Ma informeerin teid, kolleegid, enne kui ma vaheaja välja kuulutan, et kolleeg Endel Eero võtab oma parandusettepanekud nr. 1 ja 2 tagasi. Vaheaeg 10 minutit. Vaheaeg

11:07 Esimees

Kolleegid, vaheaeg on läbi. Me peame kontrollima kohalolekut. Kohal on 65 Riigikogu liiget, puudub 36. Võib-olla oleks kasulik, kui kolleeg Jaak Herodes oleks kõnetoolis, et vajaduse korral parandusettepanekuid kommenteerida. Esimese ja teise parandusettepaneku on autor tagasi võtnud. Kolmas ja neljas parandusettepanek on sotsiaalkomisjonilt, valitsus on need heaks kiitnud. Viies on Epp Haabsaare ettepanek, öeldakse, et on sisuliselt arvestatud. On arvestatud? Aitäh! Kuues on kolleeg Tiit Made ettepanek, ei ole arvestatud. Paneme hääletusele. Kas nõutakse veel lisakommentaare? Kolleeg Tiit Made.

11:07 T. Made

Austatud eesistuja, kallid kolleegid! Selle ettepaneku juures ei ole sisuliselt üleüldse tähtis, kas on 10, 5 või 15 aastat, sest nagu te teate, seda seadust me vaatame üle iga natukese aja tagant. Põhiline on see 380 krooni, nii et hääletamisel palun lähtuge sellest, et meie pensionärid saaksid 380 ja enam krooni. Aitäh!

11:07 Esimees

Aitäh! Kas Jaak Herodes lisab midagi?

11:07 J. Herodes

Aitäh! Mul ei ole midagi lisada, sest kogu diskussioon, mis selle ümber on käinud, ma arvan, on igale Riigikogu liikmele selgeks teinud, milles oli härra Made ettepaneku mõte. Te olete kuulnud tema

täpsustust selle kohta, mida ta kõige tähtsamaks peab, nii et ma arvan, et ettepaneku võib hääletusele panna.

11:07 Esimees
Paneme hääletusele. (Hääl saalist.) Haamrilöök käis juba. Ma võtan maha. Väga paha, kui me hakkame vaidlema, kas haamrilöök oli sekundi murdosa enne või pärast. Milles on küsimus? Viis minutit vaheaega? Vaheaeg viis minutit. Vaheaeg

11:07 Esimees
Lugupeetud kolleegid, ma panen hääletusele Tiit Made parandusettepaneku. Lugupeetud Riigikogu, kes on kuuenda parandusettepaneku poolt, autor kolleeg Tiit Made? Selle ettepaneku poolt on 24 Riigikogu liiget, vastu on 29, 3 jäid erapooletuks, see ettepanek ei leidnud toetust. Seitsmenda parandusettepanekuga, mis on juhtivkomisjonilt, valitsus nõustus. Kolleeg Jaak Herodes, milline on juhtivkomisjoni seisukoht?

11:07 J. Herodes
Seisukoht on panna eelnõu lõpphääletusele.

11:07 Esimees
See on protseduuriline küsimus, kolleeg Raoul Üksvärav?

11:07 R. Üksvärav
Lugupeetud esimees, kas fraktsiooni nimel võib teha praegu katkestamise ettepaneku?

11:07 Esimees
Võib.

11:07 R. Üksvärav
Siis Maaliidu Ühendus teeb katkestamise ettepaneku.

11:07 Esimees
Maaliidu Ühendus teeb protseduurilise ettepaneku arutelu katkestada. Kui see leiab täiskogu heakskiitu, siis me täpsustame jätkamise võimalusi ja parandusettepanekute esitamise tähtaega. See ettepanek pannakse hääletusele. Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et käsiloleva päevakorrapunkti arutelu katkestada? Selle ettepaneku poolt on 23 Riigikogu liiget, vastu on 38, 3 jäid erapooletuks. See ettepanek ei leidnud toetust. Nüüd ma panen seaduseelnõu lõpphääletusele. Lugupeetud Riigikogu! Kes on selle poolt, et võtta vastu riiklike elatusrahade seaduse muutmise ja täiendamise seadus? Selle ettepaneku poolt on 44 Riigikogu liiget, vastu on 9, 3 jäid erapooletuks. Seadus on vastu võetud.

---

10. 11:05 Soodustingimustel vanaduspensione ja väljateenitud aastate pensione käsitlevate õigusaktide osalise muutmise seaduse eelnõu teise lugemise jätkamine

11:05 Esimees
Austatud kolleegid! Võtame arutusele valitsuse algatatud soodustingimustel vanaduspensione ja väljateenitud aastate pensione käsitlevate õigusaktide osalise muutmise seaduse eelnõu, alustame teist lugemist ja ettekande teeb proua sotsiaalminister.

11:05 M. Lauristin
Lugupeetud Riigikogu! Käesolev eelnõu täiendab äsja vastuvõetut, põhimõtteliselt samad muudatused tehakse ka soodustingimustel vanaduspensionide ja väljateenitud aastate pensionide seadustes. Kahe lugemise vahel on toimunud üks väikene muudatus. Nimelt on komisjon teinud ettepaneku tõsta

koefitsienti, millega arvutatakse sooduspensioni, 1,5?lt 1,8?le. Nagu ma enne ütlesin, on selle parandusettepaneku hind 0,6 miljonit. Valitsus leiab, et see on õigustatud, kuna viib erinevad pensioniliigid rohkem tasakaalu. Me teeme ettepaneku ka see seadus teisel lugemisel vastu võtta.

11:05 Esimees
Suur tänu! Küsimusi ei soovitud esitada. Kaasettekande teeb kolleeg Jaak Herodes, sotsiaalkomisjoni aseesimees.

11:05 J. Herodes
Austatud härra spiiker, lugupeetud Riigikogu liikmed! Kuna eelettekandja rääkis juba ka parandusettepanekute sisust ja põhjendas käesoleva eelnõu menetlemise vajadust, siis mul eriti palju lisada ei ole. Sotsiaalkomisjoni ettepanekuid on eelnõu autorid aktsepteerinud ja need on ka komisjonis heakskiitu leidnud, seetõttu vaidlusaluseid probleeme see eelnõu sotsiaalkomisjonis esile ei kutsunud. Komisjoni arvamus on panna eelnõu lõpphääletusele ja see täna vastu võtta.

11:05 Esimees
Suur tänu! Tundub, et küsimusi ei esitata. Austatud kolleegid, kes soovib avaldada oma arvamust selle seaduseelnõu kohta? Kas loeme läbirääkimised peetuks ja lõppenuks? Läbirääkimised on lõpetatud. Kas proua sotsiaalminister soovib esineda lõppsõnaga? Ei soovi. Kolleeg Jaak Herodes, võtame parandusettepanekute tabeli koos käsile. Lugupeetud kolleegid, kõik kolm parandusettepanekut on teinud juhtivkomisjon ja valitsus nõustub nendega, kommentaarid on öeldud. Kas kellelgi teist on eriarvamus? Tundub, et ei ole. Panen hääletusele. Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et võtta vastu soodustingimustel vanaduspensione ja väljateenitud aastate pensione käsitlevate õigusaktide osalise muutmise seadus? Selle ettepaneku poolt on 40 Riigikogu liiget, vastu ei ole keegi, 2 jäid erapooletuks. Seadus on vastu võetud.

---

11. 11:05 Töötu sotsiaalse kaitse seaduse eelnõu esimene lugemine

11:05 Esimees
Lugupeetud Riigikogu, võtame arutusele valitsuse algatatud töötu sotsiaalse kaitse seaduse eelnõu. Alustame esimest lugemist. Ettekande teeb meile proua sotsiaalminister.

11:05 M. Lauristin
Austatud Riigikogu! Valitsus esitab esimesele lugemisele töötu sotsiaalse kaitse seaduse eelnõu. Selle seaduse eesmärk on luua seadusandlik alus nendele meetmetele, mida võetakse ette riigi tööturupoliitika teostamiseks, ning selle eelnõuga reguleeritakse õiguslikult riikliku abiraha maksmine ja teised tööturul osutatavad teenused. Selle seaduse järgi on õigus tööturuteenustele ja töötu riiklikule abirahale, niisamuti nagu ka kõikidele teistele sotsiaalsetele garantiidele Eesti Vabariigi kodanikel ja Eesti Vabariigi alalistel elanikel. Vastavalt välismaalaste seadusele kehtestatakse samad garantiid ka isikutele, kes elavad alalise sissekirjutuse alusel, on elanud enne 1990. aasta 1. juulit alalise sissekirjutuse alusel Eestis, seni kuni nad ei ole saanud vastavalt seadusele alalist elamisluba. Kuna see on esimene tööturu õiguslikku regulatsiooni käsitlev seadus, siis pannakse paika põhimõisted, mis puudutavad töötut, tema sotsiaalset kaitset, tööturuteenuseid. Need on §?s 3 sätestatud järgmiselt. Töötu sotsiaalse kaitse all selles seaduses ei mõelda mitte kõiki meetmeid, mida osutatakse ka teiste seaduste alusel, nagu näiteks ravikindlustusseadus, millele on ainult viidatud, vaid just spetsiifiliselt tööturuteenuse osutamist ja töötule riikliku abiraha maksmist. Tööturuteenuste all mõeldakse mitmesugust töötule antavat abi, kusjuures siin on väga oluline see suunitlus, mis läbib kogu seadust: tööturuteenused ei ole mitte sotsiaaltoetus, ei ole sotsiaalabiraha, tööturuteenus on teenus isikule, et ta leiaks tööd, et ta oleks töö otsimisel aktiivne, et ta saaks informatsiooni töökohtadest, et ta saaks osa võtta õppest ja et ta saaks osa võtta ka hädaabitöödest. Töötu abiraha on mõeldud mitte niivõrd sotsiaaltoetusena, kuivõrd tööotsingute stimuleerimiseks ja ka nende kiiremaks lõpetamiseks. Me teame, et on olemas terve rida maid, kus tööpuudus on kasvanud Eestiga võrreldes väga suureks, rohkem kui kümnekordseks. Üks probleeme, mis nendes maades on, on ka see, et kogu nende

tööturupoliitika on olnud suunatud töötu abirahade suurendamisele, lähtudes just sellest, et töötu abiraha peab võimaldama laheda äraelamise. Tulemus on see, et langeb töö motivatsioon ja tekivad mitte lootusetud, vaid vastupidi, väga lootusrikkad töötud ses mõttes, et nad ei loodagi ega tahagi tööd teha. Selle seaduse järgi peab meie tööturupoliitika olema suunatud sellele, et töötul oleks tahe leida uuesti tööd ja et ta suudaks seda leida. See töö, mida tööturuteenusena isikule pakutakse, peab selle seaduse järgi olema sobiv töö. See on vastavuses ka Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni sätetega, mis piiritlevad sobiva töö mõiste, ja ka see seadus vastab sellele määratlusele. Nimelt peab see töö olema sobiv hariduse, erialase ettevalmistuse, töökogemuse, tervisliku seisundi, soolise eripära ja elukoha kauguse kriteeriumist lähtudes. Samuti on seaduses aktiivse tööotsingu mõiste, aktiivne tööotsing tähendab, et isik registreerib ennast, teatab, et ta soovib leida sobivat tööd, et ta teeb seda riigi tööhõivetalituses ja et ta on suuteline asuma tööle täistööajaga, s.t. ta ei otsi endale lisatöökohta, vaid just nimelt põhitöökohta. Samuti loetakse aktiivse tööotsingu tunnuseks valmisolekut võtta osa ümberõppest, kui see on vajalik töökoha leidmiseks, ja regulaarset pöördumist tööhõivetalitusse. Seaduse elluviimine on seotud tööturuteenuseid osutava võrgu väljakujunemisega. See on riiklik tööturu- ja tööhõivetalituste võrk. Kuid samuti näeb seadus ette, et see võrk toimib kooskõlaliselt ja koostöös kohalike omavalitsustega, kellel seaduse järgi samuti lasub kohustus hoolitseda oma elanike tööhõive eest. Seaduse II peatükis on põhjalikult käsitletud, kuidas toimub töötuna registreerimine, milliseid dokumente on vaja esitada, millisel juhul loetakse tööga võrdsustatuks tegevust, millega isik on olnud hõivatud. Samuti seda, kui kauaks võetakse isik arvele töötuna ja keda töötuna ei registreerita. Miks on need sätted nii detailsed? Ma pean ütlema, et seda seadust ette valmistades selle üle ka vaieldi. Seni on seda laadi eeskirjad olnud sätestatud valitsuse määrusega. Aga kuna töötu, pöördudes tööhõivetalituse poole, on riigiametniku ees sisuliselt küllalt abitus seisus, peab tal olema seadusega täpselt ettenähtud õiguste pakett, mis reguleerib tema suhteid riigiametiga, ja seadus on see, mille alusel saab ta nõuda nende õiguste täitmist. III peatükk täpsustab, missugused on töötule osutatavad tööturuteenused. Paragrahvi 10 1. lõikes on loetletud need teenused, mida osutatakse kõikidele tööhõivetalitusse pöördujatele tasuta. Nad peavad saama tasuta teavet vabade töökohtade kohta, peavad saama töövahendust, teavet tööturukoolituse võimaluste kohta. Samuti peavad nad saama võimaluse tutvuda töötu kaitset käsitlevate õigusaktidega. Samas aga selle paragrahvi 2. lõige sätestab, et isik, kes on registreeritud töötuna, omandades sellega küllalt spetsiifilise seaduse poolt kaitstud staatuse, saab veel lisateenuseid. Nimelt just tema saab tööturukoolitust koos selleks ettenähtud õppestipendiumiga. Talle võib anda tööturusubsiidiume ja teda kutsutakse osa võtma hädaabitöödest. Sama paragrahvi 3. lõige annab võimaluse anda neid teenuseid teatud tingimustel ka aktiivselt tööd otsivale isikule, keda veel ei ole töötuna registreeritud, näiteks anda ümberõpet inimesele, kes pärast kooli lõpetamist ei ole leidnud endale vastavat tööd. Me teame, et näiteks kutsekoolide lõpetajatel on küllalt palju probleeme töö leidmisega, näiteks neile on võimalik anda ümberõpet või väikest täiendust enne, kui möödub see aeg, mis on vajalik nende töötuna registreerimiseks. Väga oluline ongi just koolitus kui teenus. See, et me selles seaduses näeme ette, et töötud saavad riigi tööhõivetalituse vahendusel ümberõpet, täiendõpet oma konkurentsivõime tõstmiseks ja selleks antakse neile ka õppestipendiume, on väga oluline just aktiivse tööturupoliitika soodustamiseks. Just äsja toimus Genfis Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni juubeli täiskogu ja ma pean ütlema, et seal olid tähelepanu keskpunktis koolitusküsimused ka läänemaailma haaranud tööpuuduse probleemi lahendamise vahendina. Näiteks rõhutas Ameerika Ühendriikide tööminister, et tööturukoolitus ja ka selle finantseerimine, sellesse investeerimine on põhiline vahend, kuidas kriitilisest seisust välja tulla. Paragrahv 12 käsitleb tööturusubsiidiume. Tööturusubsiidium on mõeldud selleks, et inimene leiaks endale teenistusvõimalusi väikeettevõtluse teel. See nn. enesehõive tagamine on olnud ka seni Eesti tööturule üheks kõige olulisemaks kanaliks, mis on vältinud meil massilise tööpuuduse tekkimist, sest meie inimesed on üldiselt väga ettevõtlikud, nad leiavad endale rakendust, ja kui Tööturuameti kaudu on võimalik saada ka väike stardiraha, on see väga oluline abinõu, millega saab vältida stagneerunud, lootusetu töötu staatust. Samuti võimaldatakse tööturusubsiidiume tööandjale, kes võtab tööle väiksema konkurentsivõimega isiku. Tööotsimise kuulutustest võib järeldada, et tööd otsivad rohkem need, kes on kas väga noored või kes on pensionieelikud, tööd pakutakse aga reeglina 25–35-aastastele, nagu me tööpakkumise kuulutustelt loeme. Järelikult on teatud vanuses inimene tööturul suurema riskiga, rääkimata puuetega inimestest, väikeste lastega emadest jne. Ning jällegi, ka see on rahvusvaheliselt tunnustatud tava, et tööandja, kes on just selliste inimeste suhtes vastutulelik ja püüab nendele tööd tagada, leiab ka tööturu süsteemilt teatud toetust, saab tööturusubsiidiume. Paragrahv 13

räägib hädaabitöödest, kusjuures hädaabitöödel osaletud aja võrra pikeneb töötuna olemise aeg. Sama kord kehtib ka praegu. IV peatükk on pühendatud töötu riiklikule abirahale ning ka siin me näeme sedasama põhimõtet, millest me just äsja rääkisime ja mille üle me vaidlesime seoses elatusrahade seadusega, nimelt töötu riikliku abiraha määra kehtestab Riigikogu koos riigieelarve seadusega. Me siiski leiame, et praeguses olukorras on niisugune lähenemine õigustatud. Praegu määrab abiraha suuruse valitsus, see on hetkel 180 krooni. Valitsusel on kavas veel enne aasta lõppu seda määra mõnevõrra tõsta, sest see on jäänud väga palju maha juba ka toimetulekupiirist, kuid me peame õigeks, et kui arutatakse järgmise aasta eelarvet, kus on Tööturuametile ette nähtud summad nii abirahadeks, ümberõppeks kui muudeks tööturuteeneteks, oleks Riigikogu teadlik, kui suurt summat kasutatakse abirahadeks ja missugune on abiraha määr, ning langetaks otsuse selle kohta. Abiraha määramise tingimused, abiraha maksmise peatamine, selle saamise õiguse säilimine ja selle maksmise lõpetamine on selles peatükis väga täpselt sätestatud samadel põhjustel, mida ma juba enne nimetasin: et anda töötule väga täpne seaduslik garantii ja võimalus oma õigusi teada ja neid kaitsta juhul, kui tekib konflikt. V peatükk annab lõppsätetena aluse riigi tööturuasutuste ja töötu sotsiaalse kaitse kulude finantseerimisele riigieelarve kaudu. Meil puudub tööpuuduskindlustus, selle kindlustusliigi loomine on kindlasti vajalik. Ainult sel juhul me võime loota, et töötu abirahad on seotud inimese eelmise töökoha palgaga. Praegu aga me räägime riiklikust abirahast ja järelikult seni me maksame seda ainult eelarvest, eelarve on ka põhiline finantseerimisallikas. Seaduses on ette nähtud ka vaidluste lahendamise kord, tekkinud vaidlused lahendab kohus. Samuti on sätestatud, mis juhtub siis, kui isik on abiraha taotlenud pettuse teel, mida kahjuks juhtub palju sagedamini, kui me sooviksime. Sätestatud on nende paragrahvide muutmine riiklike elatusrahade seaduses, mis on seotud töötu staatusega. Kui lõpetuseks anda väike ülevaade meie tööpuuduse seisust, kui paljusid inimesi see seadus puudutab, siis võib öelda, et ühelt poolt on meil läinud hästi. Tõepoolest, võrreldes neid musti prognoose, mis kõlasid siin saalis kaks-kolm aastat tagasi, kui ennustati, et töötute hulk kasvab 100 000?ni, isegi 200 000?ni, praeguste arvudega, mis näitavad, et selle aasta aprillis oli töötuid 19 500 ja mais nende arv 900 võrra langes, on olukord muidugi palju optimistlikum. Kuid samas, kui me arvestame, et privatiseerimine praegu alles võtab õiget hoogu ja et privatiseerimise käigus paratamatult teatud osa töötajaid, võib öelda, et ligikaudu kolmandik kaotab senise töökoha, siis aktiivse tööturupoliitika väljaarendamine on äärmiselt vajalik. On vaja, et see toimuks enne, kui privatiseerimine täishoo sisse saab. Samas me võime öelda, et tööturupoliitika elluviimise teatud edenemine on võimaldanud suurendada hädaabitööle suunatute erikaalu töötute hulgas, neid on praegu juba *ca* 10% kõikidest tööotsijatest, ja ka õppima suunatute osakaalu, mis samuti on suurenenud ligikaudu 8%?le. Me loodame, et selle seaduse vastuvõtmisega, ja muidugi ka selle praktilise tegevuse väljakujunemisega kohalikul tasandil, mis praegu toimub, leiavad just need meetmed, mis on suunatud aktiivsele tööturupoliitikale, tugeva kaitse, tugeva aluse, ja et ka need pered, keda siiski on küllalt palju, näiteks toimetuleku toetuse saajate hulgas ligi kolmandik, kus pereisa või pereema on töötu, leiavad selle seaduse kaudu selge õigusliku tagatise. Tänan tähelepanu eest!

11:05 Esimees

Suur tänu! Ootame viivu, võib-olla on küsijaid. Ei ole, suur tänu! Juhtivkomisjoni nimel esineb komisjoni esimees proua Siiri Oviir.

11:05 S. Oviir

Lugupeetud kohalolijad! Ma ei hakka rääkima roosilisest olukorrast tööturul, kus olevat ainult 19 000 töötut, jätame selle kõrvale. Ma räägiksin veidi sellest seadusest. Komisjon võttis selle seaduse menetlusse, kuid teatud klausliga. See seadus on jälle üks nõrk seadus teiste nõrkade sotsiaalsete seaduste reas. Seaduse seletuskirjas viidatakse kokkuleppele, mis saavutati tööandjate ja töövõtjate liitude esindajate nõupidamisel 1993. aasta 5. mail. Ma mõtlesin alguses, et see on trükiviga, et jutt käib 1994. aasta 5. maist, kuid ei, see ei ole trükiviga. See kokkulepe oli siis selle seaduse kohta, mis oli meil aasta tagasi. Nüüd on seadus muutunud, ametiühingud ja tööandjate liidud on ka ajakirjanduses avaldanud erinevaid arvamusi selle seaduseelnõu kohta. Seaduses on pea kümnes paragrahvis, §?s 4, 8, 10, 11, 12, 13 jne. nimetatud, et ühe või teise korra kehtestab valitsus. Mida see näitab? See näitab, et praegu ei ole seaduse ideoloogia veel valmis. Sellised seadused ei loo õigust, kui seaduses on ainult põhimomendid ja kõik ülejäänu on jäetud valitsuse otsustada. Järelikult täna neid otsuseid ei ole, kokkulepet veel ei ole, sest kui oleks, oleks see selles seaduses, ja inimene, kes võib homme töötuks

jääda, teaks, mis teda ees ootab. Mitmed seaduseelnõu punktid on vaieldavad. Nimelt, töötuna registreeritakse kuni vanaduspensioni eani, s.t. see, kes on üle selle ea, ei saa töötuna registreeruda. Ma küsin: miks? Meil ei ole vanaduspensioni saamise aluseks ainult iga. Aluseks on ka see, et inimesel on teatud tööstaaž alates 15 aastast. Mis saab inimestega, kellel ei ole 15?aastast tööstaaži, aga kes on vanaduspensionieas? Ilmselt on see küsimus korralikult läbi mõtlemata. Viide vanaduspensioni eale on veel ühes paragrahvis. Ka selles on küsitavusi, kuidas töötuna registreeritakse, kellel tekib töötu abiraha saamise õigus. Nimelt § 15 2. lõike punkti 2 kohaselt ei saa töötu abiraha need töötuna registreeritud inimesed, kes viimases töökohas on lõpetanud töötamise või teenistuse omal algatusel, tähendab, omal soovil. Vaevalt, et keegi omal soovil lahkub sellepärast, et saada suurt töötu abiraha. Tekibki küsimus, miks on võetud siia "omal soovil töölt lahkuja", kui me teame, et töötaja on küllalt kaitsetus olukorras. Vägi ja võim on siiski tööandja käes ning paljusid lihtsalt sunnitakse omal soovil lahkuma. Miks me nendelt inimestelt võtame võimaluse saada töötu abiraha? Järgmises alapunktis on öeldud, et kui inimene on saanud hüvist, ei saa ta abiraha enne, kui on möödunud 60?päevane ooteaeg. Kui ta on koondatud, asutus on likvideeritud, siis saab töötaja olenevalt tööstaažist hüvist. Ta jääb ju tegelikult töötuks, sest ta on koondatud, asutus on likvideeritud. Miks ta peab 60 päeva ootama? Täpselt samamoodi on 60?päevane ooteaeg päevase õppevormi lõpetanud töötajatel või õpilastel. Kas nemad elavad 60 päeva sellest rasvast, mida nad on kogunud stipendiumiga õppides? Töötul säilib õigus saada abiraha, kui ta on keeldunud talle mittesobivast tööst. Paragrahv 3 ütleb, millist tööd võib pakkuda. Sellest tuleb välja, et mittesobivat tööd ei saagi pakkuda. Tekib küsimus, mis on see mittesobiv töö ja kes otsustab, et see töö ei sobi. Selliseid punkte, mida võib mitmeti tõlgendada, ei tohiks seaduses olla. Paragrahv 22, pettuse teel töötuks registreeritud isik. Mis tähendab "pettuse teel", kes otsustab, et see või teine on saanud pettuse teel? Sel juhul kaotab ta kaheks aastaks õiguse registreeruda töötuna. Mina arvan, et see õigus lõhnab nagu kriminaalkaristuse järele, see küll ei saaks olla sellises seaduses, mis kannab pealkirja "Töötu sotsiaalse kaitse seadus". Mõningaid küsitavusi on siin veel, ma palun teid nende peale mõelda. Seadust ennast on vaja, praegu on see küsimus reguleeritud valitsuse määrusega, mis töötati välja 1991. aastal. Siis olid hoopis teised ajad. Vahepeal on olnud küllalt palju ametnike omavoli, on tarvis, et see ükskord lõpeks ja töötu oleks sotsiaalselt kaitstud. Palun teid töötada koos sotsiaalkomisjoniga ja esitada oma parandusettepanekud 1. septembriks.

11:05 Esimees
Suur tänu! Tundub, et küsimusi ei esitata. Ükski fraktsioon ei ole väitnud vastupidist, esimene lugemine on lõpetatud.

---

12. 11:05 Kohalike maksude seaduse eelnõu esimene lugemine

11:05 Esimees
Lugupeetud kolleegid! Me võtame arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud kohalike maksude seaduse eelnõu, alustame esimest lugemist ja ettekande teeb majandusminister härra Toivo Jürgenson.

11:05 T. Jürgenson
Lugupeetud esimees, austatud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsuse esitatud kohalike maksude seaduse eelnõu sätestab kohalikud maksud, kohalike maksude kehtestamise korra, kohalike maksude kirjeldused, maksumaksjad ja maksuobjektid vastavalt maksukorralduse seaduses maksuseadusele kehtestatud nõuetele. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse alusel on kohalike maksude kehtestamine ja maksumäärade muutmine valla- ja linnavolikogu ainupädevuses, kusjuures vastavalt maksukorralduse seadusele kehtestab volikogu kohalikud maksud seaduse alusel. Käesolev seaduseelnõu on vajalik maksukorralduse seaduse § 6 ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 5 rakendamiseks. Eelnõu sätestab, et valla- ja linnavalitsus rakendab maksukorralduse seadusega kehtestatud maksuhalduri õigused volikogu määrusega kehtestatud ulatuses, kusjuures volikogu määruses kohaliku maksu kehtestamise kohta sätestatakse maksukorralduse seaduse alusel vastutus volikogu määruse rikkumise eest. Kohaliku maksu kogumise kord. Kohalike maksude seaduse vastuvõtmine aitab kaasa kohaliku omavalitsuse finantseerimise probleemi lahendamisele maksude kaudu. Seadus loob kohalikele omavalitsustele olukorra rahaliste võimaluste realiseerimiseks.

Seaduseelnõus on sätestatud lisatulumaksu, ärimaksu ja heakorramaksu piirmäärad, ülejäänutel piirmäärasid ei ole. Seaduseelnõu rakendussätetes on öeldud, et muudetakse haldusõiguserikkumiste seadustikku. See võimaldab määrata rahatrahve kohaliku omavalitsuse volikogu poolt volitatud ametiisikutel. Mul on väga hea meel, et see väga vajalik seaduseelnõu jõudis lõpuks ka Riigikogu menetlusse, ja ma loodan, et see ka pea vastu võetakse. Suur tänu!

11:05 Esimees
Suur tänu! Küsimused. Kolleeg Ants Käärma.

11:05 A. Käärma
Tänan, härra esimees! Lugupeetud härra minister, §?s 9 on heakorramaks. Tekstist selgub, et heakorraga ei ole seal midagi pistmist, see on tegelikult varjatud kapitalimaks. Miks seda siis selliselt ei nimetata? Aitäh!

11:05 T. Jürgenson
Ma palun üksikasjalikele küsimustele appi vastama härra Aivar Sõerdi, kes on Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonna juhataja asetäitja, kui juhatusel midagi selle vastu ei ole.

11:05 Esimees
Katsume hakkama saada. Palun!

11:05 A. Sõerd
Austatud Riigikogu! Käesolevas seaduses toodud kohalike maksude loetelu aluseks on seesama loetelu, mis oli eelmise aasta 25. augustil vastuvõetud maksukorralduse seaduses, mille president jättis paraku välja kuulutamata. Muudetud seaduses seda loetelu enam ei olnud, kuid oli sätestatud, et kohalikud maksud kehtestatakse seaduse alusel. Mis puutub heakorramaksu, siis siin on analoogia enne 1940. aastat Eesti Vabariigis kehtinud analoogilise seadusega. Miks see on heakorramaks? Sellepärast, et kinnisvara, näiteks hoonete omanikud on ühtlasi vastutavad ka selle eest, et hoonetega piirnevad tänavad, teed oleksid heakorrastatud.

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Raoul Üksvärav.

11:05 R. Üksvärav
Lugupeetud esimees, lugupeetud ettekandja! Te olete nähtavasti tuttav selle seaduse väljatöötamise üksikasjadega. Kas te võiksite mulle öelda, mis kaalutlustel on eelnõus lisatulumaks, mida kohaliku omavalitsuse organ võib tulumaksule veel juurde panna? Miks seda ei tehtud olemasoleva tulumaksu sees?

11:05 A. Sõerd
Seaduse autor ei teinud seda seetõttu, et see oleks läinud vastuollu kehtiva tulumaksuseadusega, selle maksu nimetus vastab sisule, tegemist on lisatulumaksuga. Ma viitan uuesti sellele, et seaduse kirjelduse aluseks on enne 1940. aastat kehtinud analoogiline seadus, nii oli Eesti Vabariigis.

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Kuno Raude.

11:05 K. Raude
Aitäh, härra esimees! Lugupeetud ettekandja! On tuntud tõsiasi, et tulude baas on kohalikele omavalitsustele probleem nr. 1, kuid kas teile ei tundu, et vaadeldava seaduse rakendamine on küsitav ja võib-olla ainult teoreetiliselt võimalik, teades, et näiteks maapiirkondades on niigi maksukoormus, kui nii võib öelda, võimete piiri lähedal? Aitäh!

11:05 A. Sõerd

Loomulikult ei ole kohalikul omavalitsusel kohustust neid makse rakendada, kohalik omavalitsus ei pea ju maksumääruste kehtestamisel kõiki neid makse rakendama. Makse rakendatakse vastavalt vajadusele ja vastavalt tingimustele.

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Lembit Arro.

11:05 L. Arro
Lugupeetud juhataja, lugupeetud ettekandja! Ma tulen veel kord Ants Käärma küsimuse juurde tagasi. Näiteks meie vallas on vastu võetud valla korrasoleku määrus või kord, kus on ka määratletud, et iga majaomanik, iga maavaldaja peab oma maavalduse korras hoidma, muru niitma ja nõnda edasi. Selleks on korteriühistutel sõlmitud vastavate organisatsioonidega ka lepingud, kes muru niidavad ja nõnda edasi. Tegelikult käib see kõik oma kulul. Milleks siis vald peaks veel rakendama heakorramaksu? Minu arvates peaks vald heakorrastustööd tegema, kui selle eest raha võetakse. Meil on ette nähtud sanktsioonid, kui maavaldust korras ei hoita.

11:05 A. Sõerd
No muidugi, seadusega ei saa ette kirjutada, mis otstarbeks heakorramaksu peab kindlasti kasutama, aga heakorramaks on selleks, et hoida korras kohalikku infrastruktuuri. Jääda lootma muudele aktidele ei ole ka vist otstarbekas.

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Kuno Raude, teine küsimus.

11:05 K. Raude
Aitäh, härra esimees! Lugupeetud ettekandja, teie vastus mind täielikult ei rahuldanud. Ma kujutan ette, et selle seaduse rakendamisega ja nende võimaluste ärakasutamisega, millele te viitasite, võtab kohalik omavalitsus endale riski mitte olla valitud näiteks järgmise valitsuse koosseisu. Ma eeldan, et keegi seda riski enda peale ei võta, mis lõppkokkuvõttes tähendab seda, et kohalikud omavalitsused jäävad ikkagi loodetud tulubaasist, mida see seadus nagu looks, ilma. Teie arvamus selle kohta.

11:05 A. Sõerd
Seaduse eesmärk ongi luua seaduslikud tingimused maksude kehtestamiseks. See on loomulik, et hakkab toimuma teatud iseregulatsioon, et maksukoormus oleks optimaalne. See on just väga hea, et see on seotud valijate häälte saamisega, iseregulatsioon peab toimima, sellepärast et maksud, maksukoormus peab olema optimaalne, ja tingimused Eestimaa eri paikades on ju väga erinevad. See seadus annab nii maksumäärade kui ka maksude loetelu osas omavalitsustele küllaltki suured võimalused.

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Ants Käärma, teine küsimus.

11:05 A. Käärma
Tänan, härra esimees! Lugupeetud ettekandja! Veel üks küsimus selle heakorramaksu kohta. Kuna see on ikkagi varjatud kapitalimaks, sest see lähtub hoone väärtusest, mitte hoonet ümbritseva krundi suurusest, siis selline küsimus. Kui riik maksab omavalitsusele maamaksu, maa on ka kapital, miks siis 3. lõike kohaselt on riigiasutuste omanduses olevad hooned maksust vabastatud? Mis põhjusel? Aitäh!

11:05 A. Sõerd
Mitte ainult riigiasutuste omanduses olevad hooned, ka munitsipaalasutuste omanduses olevad hooned on heakorramaksust vabastatud.

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Raoul Üksvärav, teine küsimus.

11:05 R. Üksvärav
Lugupeetud esimees, lugupeetud ettekandja! Ma tulen tagasi lisatulumaksu, antud juhul selle määrade juurde. Mis alusel kehtestati 2% ja 0,4%? Kes on selle taga või kes on selle välja töötanud või kelle eeskujul on see välja töötatud?

11:05 A. Sõerd
0,4% tuleneb sellest, et maksuobjektiks on tulumaksuseaduse alusel arvestatud maksumaksja maksustatav tulu, aga kindlustusseltside puhul, tulenevalt tulumaksuseadusest, on maksustatav tulu tegelikult ju nende käive ja see on maksustatud erineva määraga, see on 5%. Rahandusministeerium on välja arvutanud, et kui arvestada maksimaalse määraga, s.o. 2%?ga, ja kui lisatulumaks kehtestataks terves Eestis, kujuneks arvestuslikuks laekumiseks 30,6 miljonit krooni. Aluseks on võetud 1993. aasta andmed kasumi kohta enne tulumaksuga maksustamist vabariigis tervikuna.

11:05 Esimees
Suur tänu! Tundub, et rohkem küsimusi ei esitata. Ma tänan! Kaasettekande juhtivkomisjoni nimel teeb komisjoni esimees proua Valve Kirsipuu.

11:05 V. Kirsipuu
Austatud spiiker, lugupeetud kolleegid! 13. juunil jõudis lõppude lõpuks Riigikogu menetlusse kohalike maksude seaduse eelnõu, mida me oleme oodanud rohkem kui viis kuud. Ma kordaksin juba öeldut: tegelikult on kohalikud maksud sätestatud möödunud aasta augustis vastuvõetud maksukorralduse seaduses. Tõsi, tookord eelarve- ja maksukomisjon pakkus välja 11 kohalikku maksu. Praeguses kohalike maksude seaduses on neid 10, välja on jäetud oksjonimaks. Rohkem kui tookordses maksukorralduse seaduses on nüüd täpsustatud, mida ühe või teise maksuliigi all mõeldakse. Ma pean ütlema, et mulle pakkus suurt huvi kuulata küsimusi Rahandusministeeriumi ametnikele üksikute maksude kohta, mis näitab, et nendele pööratakse suurt tähelepanu. Võib-olla nende maksude loetelus ja maksude kehtestamise korras on sätteid, mis nõuavad muudatusi, parandusi, täpsustusi. Näiteks olen pannud tähele, et mõned valdades ja linnades elavad maksumaksjad tunnevad muret selle üle, kas neid liialt ei koormata täiendava maksukoormusega, samal ajal kui need, kes esindavad linnade või valdade omavalitsusi, tunnevad huvi, et saada võimalikult suuremat maksubaasi kohalike maksude näol. Sest tõepoolest hakkab sõltuma täielikult kohalikust omavalitsusest, missuguse maksu nendest kümnest ta sätestab või kas ta nendest üldse midagi sätestab. Mul on juhtivkomisjoni nimel ettepanek lugeda täna esimene lugemine lõppenuks ja teha muudatusettepanekud kohalike maksude seaduse eelnõu kohta 30. juuniks kella 14?ks. Ärgu see aeg tundugu teile väga lühike, komisjon lähtus võimalusest, et ka juulikuus peetakse erakorralisi nõupidamisi – me teame, kuidas kohalikud omavalitsused ootavad praegu kohalike maksude seadust –, et meie komisjoni poolt oleksime valmis teisele lugemisele minema, kui tuleb kokku Riigikogu erakorraline istung. Kui selgub, et selle eelnõu kohta on väga palju muudatusi, siis võime me ju teise lugemise katkestada. Muide, mul oli hea meel, et härra Sõerd rääkis siin pisut ka sellest, mida need maksud kaasa toovad. Komisjon palus Rahandusministeeriumil teha mõningaid arvutusi üksikute maksuliikide kohta. Muide, sellest järeldus ka, et kaugeltki mitte kõigi maksude kohta ei ole võimalik täpseid andmeid saada. Sellest, kuidas kohalik omavalitsus hakkab neid makse kehtestama, sõltub, kas nende tulud on väga suured või on need väiksemad. Ma soovin väga, et Riigikogu liikmed mõtleksid selle üle, kas need maksumäärad, eriti lisatulumaksu ja ärimaksu määrad, on suured või väikesed ja teeksid vastavaid muudatusettepanekuid. Aitäh!

11:05 Esimees
Suur tänu! Tundub, et küsimusi ei esitata. Tänan!

11:05 V. Kirsipuu
Aitäh!

11:06 Esimees
Ükski fraktsioon ei ole vastupidist ettepanekut teinud, esimene lugemine on lõpetatud.

13. 11:05 Eesti Vabariigi ja Rahvusvahelise Rekonstrueerimis- ja Arengupanga ning Eesti Vabariigi ja *AB Svensk Exportkredit'i* vahel sõlmitud laenulepinguga ja Euroopa Investeerimispangaga sõlmitava laenulepinguga nõustumise seaduse eelnõu esimene lugemine

11:05 Esimees

Kolleegid, võtame arutusele valitsuse algatatud Eesti Vabariigi ja Rahvusvahelise Rekonstrueerimis- ja Arengupanga ning Eesti Vabariigi ja *AB Svensk Exportkredit'i* vahel sõlmitud laenulepinguga ja Euroopa Investeerimispangaga sõlmitava laenulepinguga nõustumise seaduse eelnõu. Alustame esimest lugemist ja ettekande teeb härra majandusminister.

11:05 T. Jürgenson

Lugupeetud juhataja! Austatud Riigikogu! Teile on esimeseks lugemiseks esitatud seaduseelnõu kolme laenu kohta, mis on vajalikud Eesti keskküttesüsteemide ümberehitamiseks. Eesti Vabariigi Energiaamet koostöös Rahandus- ja Majandusministeeriumiga, Maailmapanga ning Rootsi, Taani ja Soome konsultantidega on ette valmistanud ulatusliku energiasäästule ja kohalike kütuste kasutusele võtmisele suunatud energiaprojektide programmi. Investeeringuid selle projekti järgi kavandatakse teha Tallinna, Tartu, Pärnu küttesüsteemide, Iru Soojuselektrijaama ja umbes 50 väikekatlamaja ümberehitamiseks ja remondiks linnades ning alevites. Tallinnas tõstetakse projekti kohaselt vedelkütusel töötavate katlamajade ökonoomsust vanade torustike väljavahetamisega, vee parendamisega ning pumpade automaatika ja soojusmõõturite paigaldamisega. Vee kvaliteet on küttesüsteemide puhul võrdlemisi tähtis komponent. Tartus ehitatakse kohalikule kütusele ümber Luunja ja Ropka katlamajad ning Pärnus samuti kaks suuremat linnakatlamaja. Ma arvan, et mul ei ole vaja teid veenda, kui oluline on meie küttemajandusele vabaneda võimalikult kiiresti ebaökonoomsetest katlamajadest. Riigieelarvest kahjuks praegu selliseid investeeringuid me teha ei suuda. Kuna projekt on väga mahukas, sõlmitakse selle finantseerimiseks kolm laenulepingut Maailmapangaga 38,4 miljoni USA dollari suuruses summas, *Svensk Exportkredit'iga* 10 miljoni USA dollari ja Euroopa Investeerimispangaga 5 miljoni eküü suuruses summas. Kahele esimesele lepingule kirjutati alla mai lõpus ja need on teile esitatud, kolmandale lepingule, s.o. lepingule Euroopa Investeerimispangaga, kirjutatakse loodetavasti alla juuli alguses, kuid selleks, et ehitustöid katlamajades saaks alustada juba sellel suvel, oleme ka selle laenulepingu võtnud teile esitatud seaduseelnõusse. Laene saab kasutada peafinantseerija, Maailmapanga eeskirjade kohaselt vaid selle projekti teostamiseks ning seda ei ole võimalik kasutada mingil muul viisil või otstarbel. Kõik väljamaksed kaupade ja teenuste eest tehakse Maailmapangaga hankeid kooskõlastades avalike enam- või vähempakkumiste väljakuulutamise teel. Laenude tähtaeg on 15 aastat, esimese viie eest (siis on n.-ö. laenupuhkus) tasutakse ainult intresse, mille suuruseks on ligikaudu 7–9% aastas. Projekti ja tasuvusuuringu kohaselt maksavad laenu põhisumma tagasi ja tasuvad intressi laenu lõppkasutajad, kellega Rahandusministeerium sõlmib edasilaenamise lepingud. Ma leian, et kõnesolev laen on Eestile kasulik ja vajalik ning palun lugupeetud Riigikogu liikmetel seaduseelnõu esimene lugemine täna lõpetada. Aitäh!

11:05 Esimees

Suur tänu! Küsimused. Kolleeg Kuno Raude.

11:05 K. Raude

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud minister! Öelge, palun, kas selle laenu kasutamine on mõeldav ka riiklikele aktsiaseltsidele kuuluvate katlamajade puhul ja kas selle laenu kasutamise tulemusena suureneb ka maks, mida elanikud maksavad soojusenergia eest? Aitäh!

11:05 T. Jürgenson

Laenulepingu või laenatud raha kasutamine, nagu ma juba eespool mainisin, on muu hulgas mõeldud ka katlamajade rekonstrueerimiseks, kusjuures ei tehta vahet, kas on tegemist riiklikus omandis, munitsipaalomandis või eraomandis olevate katlamajadega. Mis puutub soojusenergia hinnatõusu või langusse, siis ma juhin tähelepanu ainult ühele asjale: olemasolevad küttesüsteemid on umbes

kahekordselt ebarentaablid, 40–60% energiat läheb piltlikult öeldes tühja. Küttesüsteemide parandamise ja katlamajade renoveerimise tasuvus on väga suur, seda tõestavad nii senine praktika kui ka tehtud arvutused. Kui me neid krediidiressursse praegu katlamajade renoveerimiseks ei kasutaks, jääkski kütte hind tõusma ja see ebarentaablus tuleb tarbijal kinni maksta.

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Trivimi Velliste.

11:05 T. Velliste
Aitäh, härra esimees! Minu küsimus on rohkem normitehniline. Seaduseelnõu pealkirjas käib jutt Rahvusvahelisest Rekonstrueerimis- ja Arengupangast, kas ei peaks olema mitte Euroopa Rekonstrueerimis- ja Arengupank?

11:05 T. Jürgenson
Tegemist on Maailmapangaga, Euroopa Investeerimispangaga ja Rootsi *Exportkredit*'iga, ja jutt on väga selgelt Euroopa Investeerimispangast.

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Trivimi Velliste, teine küsimus.

11:05 T. Velliste
Minu teada sellise nimetusega panka, nagu on seaduseelnõu pealkirjas, ei ole. Kas see ei ole siiski mitte ...?

11:05 T. Jürgenson
Võib-olla tõesti, see vajab täpsustamist.

11:05 Esimees
Suur tänu! Tundub, et rohkem küsimusi ei esitata. Ma tänan, härra minister! Juhtivkomisjoni nimel teeb kaasettekande kolleeg Ivar Raig.

11:05 I. Raig
Austatud juhataja, austatud kolleegid! Majanduskomisjon arutas tänasel komisjoni istungil seaduseelnõu nr. 610, mille sisuks on nende laenulepingute heakskiitmine, mis lähevad Eesti keskkütte rehabilitatsiooniprojektide elluviimiseks, ning jõudis järeldusele, et põhimõtteliselt toetab nende laenude võtmist, kuid ühtlasi märkis ära, et kuna selles seaduseelnõus nimetatud kolmandat lepingut pole veel sõlmitud, siis ilmselt me ei saa ka laenulepinguga ette nõus olla, sest selle teksti meil ei ole. Kuid esitatud seaduseelnõu esimese ja teise lugemise vahel võib parandusettepanekute kaudu seda olukorda parandada. Seetõttu on majanduskomisjonil ettepanek antud seaduseelnõu esimene lugemine täna lõpetada ning esitada parandusettepanekud kolmapäevaks kella 10?ks hommikul sellise eeldusega, et teist lugemist oleks võimalik läbi viia veel meie teise erakorralise istungi ajal. Nagu teada, peab keskküttesüsteemide korrastamine ja rehabiliteerimine toimuma ikkagi suvel ja seetõttu on selle laenulepinguga nõustumisega võrdlemisi kiire. Tänan tähelepanu eest!

11:05 Esimees
Suur tänu! Küsimused. Kolleeg Mihkel Pärnoja.

11:05 M. Pärnoja
Aitäh, härra esimees! Lugupeetud Ivar Raig, kas komisjonil olid kasutada ka nende laenulepingute lisad? Lepingu tekstis on üsna ühemõtteliselt viidatud, et laenu saaja, see tähendab siis Eesti Vabariik, on kohustatud täpselt järgima nende laenulepingute lisades olevaid projekte.

11:05 I. Raig

Ei, meil ei ole midagi rohkem kasutuses, kui on teil, ja sellist küsimust nende lisade kohta oleks võib-olla õigem olnud esitada ministritele, kuid ma tänan selle küsimuse eest. Esimese ja teise lugemise vahel, kui tehakse parandusettepanekuid ja neid arutatakse koos Rahandusministeeriumi esindajaga, on meil kindlasti võimalik seda küsimust esitada.

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Kalle Kulbok.

11:05 K. Kulbok
Lugupeetud majanduskomisjoni esimees! Lähtudes meil esinevast praktikast, tekib küsimus, ega ometi nendes ridades ei ole klauslit, et kartul Ameerikast jõuab Ameerika sadamasse 30. mail.

11:05 I. Raig
See on põhimõtteliselt teistsugune laen, see on riiklik, n.-ö. suurte pankade poolt antav laen, mille rahade kasutamine saab toimuda avalike konkursside alusel, see ei ole seotud, nagu "Lekto" laenu puhul, erafirmadega, vähemalt Eesti riigi poolt korraldab selle laenu kasutamist ikkagi vastav ministeerium ja seetõttu ma sellist seost ei näe.

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Kalle Kulbok, teine küsimus.

11:05 K. Kulbok
Kallis Ivar Raig, oled sa kindel, et seose mittenägemine välistab seose puudumise?

11:05 I. Raig
Kui metodoloogiliselt võtta, siis ma muidugi kindel ei ole, seda seost oleks vaja otsida, kuid see ei kuulu mitte üksi majanduskomisjoni pädevusse, vaid sellega peab tegelema eelkõige täitevvõim. Kui täitevvõim ei suuda sellega tegelda, siis tuleb täitevvõim vastutusele võtta või juhtida tähelepanu, et ta sellega tegeleks. Ma arvan, et me Rahandusministeeriumi esindaja kaudu püüame jõuda selgusele, kas sellist seadust on olemas või mitte.

11:05 Esimees
Suur tänu! Tundub, et rohkem küsimusi ei esitata. Aitäh! Juhtivkomisjon tegi ettepaneku selle seaduseelnõu esimene lugemine lõpetada, "Kuningriiklaste" fraktsioon teeb ettepaneku see seaduseelnõu esimesel lugemisel tagasi lükata. Kolleeg Eiki Nestor.

11:05 E. Nestor
Aitäh, härra esimees! Palun viieminutilist vaheaega, enne kui me seda ettepanekut hääletame, paber on teie laual.

11:05 Esimees
Vaheaeg 5 minutit. Vaheaeg

11:05 Esimees
Kas on protseduuriline küsimus, kolleeg Kalle Kulbok?

11:05 K. Kulbok
Aitäh! Nagu meil on tavaks, ma palun kohaloleku kontrolli ka.

11:05 Esimees
Saab tehtud. Kohaloleku kontroll. Kohal on 50 Riigikogu liiget, puudub 51. Kvoorum on olemas, jätkame. Ma panen hääletusele "Kuningriiklaste" protseduurilise ettepaneku lükata eelnõu 610 esimesel lugemisel tagasi. Lugupeetud Riigikogu, kes on "Kuningriiklaste" ettepaneku poolt lükata 610 SE

esimesel lugemisel tagasi? Selle ettepaneku poolt on 5 Riigikogu liiget, vastu on 38, 1 jäi erapooletuks. See ettepanek ei leidnud toetust. Kolleeg Ivar Raig teatas juba parandusettepanekute esitamise tähtaja. Esimene lugemine on lõpetatud.

---

14. 11:05 Eesti Vabariigi ja Rahvusvahelise Rekonstrueerimis- ja Arengupanga vahel sõlmitud laenulepinguga nõustumise seaduse eelnõu teine lugemine

11:05 Esimees
Lugupeetud kolleegid! Me võtame arutusele valitsuse algatatud Eesti Vabariigi ja Rahvusvahelise Rekonstrueerimis- ja Arengupanga vahel sõlmitud laenulepinguga nõustumise seaduse eelnõu, algab teine lugemine ja palun ettekandeks kõnetooli härra majandusministri.

11:05 T. Jürgenson
Lugupeetud esimees, austatud Riigikogu! Teile on teiseks lugemiseks esitatud Eesti Vabariigi ja Rahvusvahelise Rekonstrueerimis- ja Arengupanga ehk Maailmapanga vahelise laenulepinguga nõustumise seaduse eelnõu. Tuletan veel kord lühidalt meelde kõnesoleva laenu põhiparameetrid. Maailmapank laenab Eesti Vabariigile maanteede korrashoiu projekti finantseerimiseks 12 miljonit USA dollarit, laenu tähtaeg on 15 aastat, esimesel viiel aastal tasutakse ainult intresse, mille suuruseks on ligikaudu 7,5% aastas. Laen on seotud ainult selle projektiga ning seda ei ole võimalik kasutada muul otstarbel. Kõik väljamaksed kaupade ja teenuste eest tehakse ka selle laenu puhul hankereeglite kohaselt avaliku vähempakkumise teel, mille on kehtestanud Maailmapank. Laenurahadega on kavas kahe lähema aasta jooksul teha Eesti maanteedel pindamist 2700 km ulatuses ja põhjalikumaid parandustöid 200 km ulatuses. Seoses projektiga on kavas teha ka uuringuid Eesti tingimustele sobivamate teekattematerjalide ja -konstruktsioonide leidmiseks, teede haldamise süsteemi sisseviimiseks, samuti ohutuma liikluse planeerimiseks. Laenuga kaasneb ulatuslik tehnilise abi pakett, mille finantseerimiseks on nõusoleku andnud Soome ja Rootsi valitsused, see puudutab ohutuse ja materjali uuringuid ning prognoose. Maailmapanga arvestuse kohaselt oleks projekti tasuvus 26%. Seega tehtud kulutused tasuksid ennast ära nelja aasta jooksul. Uuringutest nähtub, et kui maanteede hooldusremonti praegu ei alustata ja teede lagunemine jätkub samas tempos, on paari aasta pärast kulutused mitu korda suuremad. Nagu te teate, ei ole viimasel 3–4 aastal maanteede korrashoiuks eraldatud summadest piisanud teede hoidmiseks vähemalt sellisel kujul, nagu need parajasti on. Kuna laenu lõppkasutaja on eelarveline Eesti Maanteeamet, tuleb laenu tagasimaksmiseks leida raha riigi tuludest. Maailmapanga tasuvusuuringud on ühe laenu tagasimaksmise võimalusena maininud otseselt transpordiga seotud makse. Rahandusministeeriumi koostatud prognooside kohaselt ei suurenda nimetatud laenu tagasimaksmine ka otseselt riigieelarvest meie võlakoormust sellisel määral, et see pingestaks oluliselt riigieelarvet laenu tagasimaksmise aastatel 1999–2009. Ülaltoodust lähtudes palun lugupeetud Riigikogu liikmetel kõnesoleva seadusega selle teisel lugemisel nõustuda. Suur tänu!

11:05 Esimees
Suur tänu! Küsimusi esitatakse. Kolleeg Kalle Kulbok.

11:05 K. Kulbok
Aitäh! Lugupeetud minister! Kõik meie teed on auklikud. Mind huvitab, mitu miljardit dollarit või krooni on Eesti riigil vaja, et kõik teed ära parandada.

11:05 T. Jürgenson
Ühe arvutuse järgi, millega ma tutvusin suhteliselt põhjalikult 1994. aasta riigieelarve koostamise käigus, oli minimaalsumma aastas, et elimineerida kulumisest tekkiv kahju, umbes 700 miljoni krooni ringis. Sellel eelarveaastal on vastavad eraldised 260 miljonit krooni. Järeldused võite ise teha.

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Ralf Parve.

11:05 R. R. Parve
Aitäh, härra esimees! Lugupeetud härra minister! Siin Riigikogus me tõstsime kunagi bensiini aktsiisimaksu ja sealt pidi 20% minema teede paranduseks. Ma mäletan, et oli ka üks välislaen, mis samuti pidi minema teede paranduseks. Nüüd me tahame võtta kolmandat laenu. Kuidas on aga läinud nende eelmise kahe rahasummaga? Kas on mingeid muudatusi Eestimaal märgata?

11:05 T. Jürgenson
Tookord, kui arutati aktsiisimaksu kehtestamist vedelkütustele, otsustati seda mitte siduda maanteede korrashoiuks vajalike rahaliste eraldistega. Praegu on aktsiisilaekumised tegelikult väiksemad kui need, millele te viitasite. Minu teada on see esimene laen, mis suunatakse teede korrashoiuks ja remondiks. Ma juhin tähelepanu sellele, et meie riigieelarve pingestatuse tõttu ei ole siiamaani õnnestunud teha olulisi investeeringuid infrastruktuuri, mille tasuvusele ma korra viitasin – ühtede uuringute järgi on see neli aastat –, nii et võite ette kujutada, kui efektiivne niisuguse laenu võtmine tegelikult on.

11:05 Esimees
Suur tänu! Tundub, et rohkem küsimusi ei esitata. Tänan!

11:05 T. Jürgenson
Suur tänu!

11:05 Esimees
Juhtivkomisjoni nimel teeb kaasettekande komisjoni aseesimees kolleeg Liina Tõnisson.

11:05 L. Tõnisson
Lugupeetud härra esimees, lugupeetud vähesed järelejäänud kolleegid! Majanduskomisjon on selle laenulepingu ratifitseerimist arutanud korduvalt. Komisjon leidis, et vaatamata sellele, et tegemist on sisuliselt eelarvedefitsiidi katmisega, sest kahjuks me katame välislaenust jooksvaid kulutusi, peab ta siiski vajalikuks selle laenu võtmist, sest teed vajavad remonti ja mida rohkem need lagunevad, seda halvemaks läheb olukord. Nelja poolthääle ja kahe erapooletu häälega otsustati teha teile ettepanek seaduseelnõu sellisel kujul ratifitseerida ehk teisisõnu – vastu võtta. Aitäh!

11:05 Esimees
Suur tänu! Küsimused. Kolleeg Kalle Kulbok, teine küsimus.

11:05 K. Kulbok
Aitäh! Kas selle laenuga on ka nii nagu paljude teiste laenudega, et tagasimaksmisel maksumaksjate raha sinna ei kulu, kõik kulud katab Vabariigi Valitsus?

11:05 L. Tõnisson
Härra Kulbok, ma kahjuks ei saa kuninglikust huumorist aru ja seetõttu ma ei oska teie küsimusele täpselt vastata. Minu arusaamise järgi need rahad, mis on Vabariigi Valitsuse käes, ongi maksumaksjate rahad, ja ma pean ütlema, et selle laenu maksavad tagasi maksumaksjad, selles ei ole mingit kahtlust. Ega te ometi ei arva, et Maanteeamet on mingi isemajandav organisatsioon? See on võimatu. Maksumaksjad maksavad selle laenu tagasi, kuid ilmselt ei ole midagi parata, sest teed lagunevad ja sõita ei ole enam võimalik.

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Ralf Parve.

11:05 R. R. Parve
Aitäh, härra esimees! Seletuskirjas on öeldud, et on kavas läbi viia uuringud tasuvamate teematerjalide ja sillutise määratlemiseks, viia sisse teede administreerimise süsteem, arendada välja teede ohutuse plaan. Kui suur osa sellest 12 miljonist läheb ametnike ülevalpidamiseks?

11:05 L. Tõnisson
Aitäh, härra Parve! Mul on muidugi äärmiselt kahju, et te ei küsinud seda rahandusministri kohusetäitjalt härra majandusministrilt, ta oleks saanud teie küsimusele tunduvalt täpsemalt vastata. Kaudselt oli see probleem arutusel ka meie komisjonis, me esitasime Rahandusministeeriumi ametnikele küsimuse, kuidas välistada selle raha kasutamist korruptiivselt ja mittesihtotstarbeliselt. Meid veendi selles, et Maailmapank on välja töötanud üsna vettpidava süsteemi, mis sellise asjaolu välistab. Omalt poolt ma julgen öelda, et maailmas ei ole kahjuks ühtegi absoluutselt vettpidavat süsteemi.

11:05 Esimees
Suur tänu! Tundub, kolleeg Liina Tõnisson, et rahvasaadikud rohkem küsimusi ei esita. Ma peaksin avama läbirääkimised, kuid Vabariigi Valitsus soovib selle päevakorrapunkti arutelu katkestada kuni homseni. Me ootame kolleeg Liina Tõnissonilt komisjoni seisukohta, mis ajaks oodatakse parandusettepanekuid.

11:05 L. Tõnisson
Me ootame teilt parandusettepanekuid homme hommikuks kella 10-ks.

---

15. 11:05 Tsiviilseadustiku üldosa seaduse eelnõu kolmas lugemine

11:05 Esimees
Lugupeetud kolleegid, me võtame arutusele valitsuse algatatud tsiviilseadustiku üldosa seaduse eelnõu, algab kolmas lugemine ja ma palun ettekandeks kõnetooli härra justiitsministri.

11:05 U. Arumäe
Lugupeetud juhataja, lugupeetud Riigikogu liikmed! Tsiviilseadustiku üldosa seaduse eelnõu on jõudnud kolmandale lugemisele. Veel täna hommikul toimus juhtivkomisjonis mõttetihe arutelu ja vaidlus. Minul ei õnnestunud selles osaleda, seal oli härra Parts Justiitsministeeriumist. Kui te lubate, siis ta räägib tulemustest teile ise. Aitäh!

11:05 Esimees
Suur tänu! Kas meil on härra ministrile küsimusi? Tundub, et esialgu ei ole. Palume kõnetooli härra Partsi.

11:05 J. Parts
Lugupeetud Riigikogu! Ma loodan, et komisjonipoolne ettekanne peatub üksikasjalikult teise ja kolmanda lugemise vahel esitatud saadikute ettepanekutel ja motiividel, millest komisjon lähtus oma otsuste langetamisel. Tahaksin peatuda mõningatel teise ja kolmanda lugemise vahel tehtud parandusettepanekutel, eelkõige ühel temaatikal, mis tõusetus eriti teravalt teisel lugemisel. Nimelt on Riigikogus saanud tõsiseks vaidlusobjektiks juriidilise isiku mõiste avamine. Riigikogu hääletas mõnevõrra kummalise ettepaneku poolt, milles ei olnud konkreetset formulatsiooni. Meie autorina jäime lootma, et see formulatsioon esitatakse teise ja kolmanda lugemise vahel. Kahjuks ma pean märkima, et mingisugust vastuvõetavamat formulatsiooni ei esitatud ja ka meie ei oska põhimõtteliselt midagi täpsustada. Küll on vaid mõned üksikud märkused. Näitena käsitleksin ühte ettepanekut, mille on teinud "Mõõdukate" fraktsioon, parandusettepanekute tabelis on see nr. 6 all. Selles tehakse ettepanek esitada § 5 3. lõige uues redaktsioonis, kusjuures ettepaneku põhistamisel tuginetakse 1940. aasta tsiviilseadustiku eelnõule. Ma loen selle parandusettepaneku ette: "Juriidiline isik on isikute ühendus (organisatsioon) või teatud eesmärgil loodud asutus (sihtasutus), mis saab juriidilise isiku õigused kas oma põhikirja seaduslikus korras registreerimisel või mingis muus seaduses ettenähtud korras." Esitatud ettepanek on vastuvõetamatu, see ei sobi järgmistel põhjustel. Esiteks. Kuigi viidatakse tsiviilseadustiku eelnõule, on ettepanek oluliselt teise sisuga, kui seda sätestab 1940. aasta tsiviilseadustiku redaktsiooni § 57. Teiseks. Ka pakutavas redaktsioonis säilib ebaloogilisus, millele juhtis tähelepanu professor Mereste, nimelt teatud probleem, mis oli senise eelnõu §?s 37: sõnastusest võis

järeldada, et juriidilise isiku tekke moment ja juriidilise isiku õigusvõime saamise moment justkui ei kattu. Kuuendas parandusettepanekus on seesama ebaloogilisus. Kolmandaks. Arusaamatu on ettepaneku esitanud fraktsiooni lähenemine, isikute ühendus on samastatud organisatsiooniga. Me ei ole sellel arvamusel, et need on identsed mõisted. Organisatsioon on tõenäoliselt märksa laiem mõiste. Neljandaks. Ära on jäetud tsiviilseadustiku eelnõu § 57 väga olulised sõnad, millega see paragrahv algab, "õigusliku üksusena korraldatud". Viiendaks. Ekslik on rääkida juriidilise isiku põhikirja registreerimisest. Tuleks lähtuda kontseptsioonist, et ei registreerita mitte juriidilise isiku põhikirja, vaid registreeritakse juriidilist isikut või siis kantakse vastavasse registrisse. Seega võib sellest parandusettepanekust leida viis ebatäpsust Ma ei hakkaks aega kulutama 16. ja 17. parandusettepaneku analüüsimiseks, mis samuti püüavad parandada juriidilise isiku käsitlust. Õiguskaitsekomisjon pakkus omalt poolt välja nn. kompromissi, mis on toodud parandusettepanekus nr. 15. Autorina ei saa ka seda toetada, kuigi tegemist on üpris samasuguse sõnastusega kui tsiviilseadustiku eelnõus ja ka sisuliselt on see päris õige. Nimelt, eelnõusse jäävad § 37 2. ja 3. lõige, mis käsitlevad vastavalt eraõigusliku juriidilise isiku ja avalik-õigusliku juriidilise isiku õigusvõime tekkimist, ja need käsitlevad seda täpselt samamoodi, nagu on õiguskaitsekomisjoni sõnastuses. Teiseks, pakutud sõnastus sisaldab veel informatsiooni, et juriidilisi isikuid on kahte liiki, ühed on isikute ühendused, teised on asutused. Selle liigitusega võib nõustuda, sest see oli juba Rooma õiguses, kuid analoogiline liigitus tuleb küll mitte otseselt, aga kaudselt välja eelnõu §?st 6, seega on autor selle ettepaneku suhtes eitaval seisukohal. Kuid ma pean märkima, et kui ka niisugune parandusettepanek hääletatakse kompromissina sisse, siis ei takista see täna eelnõu vastu võtmast. Aitäh!

11:05 Esimees
Suur tänu! Vaatame viivu, võib-olla on küsijaid. Kolleeg Liina Tõnisson.

11:05 L. Tõnisson
Aitäh, härra esimees! Lugupeetud härra Parts, § 10 2. lõige räägib alaealiste teovõimest. Me saame teada, et 7–18?aastase alaealise poolt seadusliku esindaja nõusolekuta tehtud tehing loetakse kehtivaks, kui ta täidab tehingu vahenditega, mille on talle andnud tema seaduslik esindaja. Kuna seda probleemi puudutavale Keskfraktsiooni parandusettepanekule ei ole reageeritud, küsin nüüd uuesti: kas te tõesti oletegi tahtnud, et 17?aastane inimene, kes teenib endale elatist, võib oma palka kasutada jäätise või leiva ostmiseks ainult siis, kui tema seaduslik hooldaja on talle selleks loa andnud? Kas see ei lähene mitte nonsensile?

11:05 J. Parts
Ei lähene. Esiteks, jäätise ja leiva ostmine on lubatud ka kuni 7?aastastele alaealistele. Teiseks, vastavalt töölepingu seadusele võib kuni 18?aastane isik töötada seadusliku esindaja nõusolekul, seega tema tööleasumine peaks sisaldama ka nõusolekut või n.?ö. esindaja seisukohta selle töötasu käsutamise kohta. Niisuguse põhjendusega jättis komisjon selle ettepaneku arvestamata. Minu teada arutati komisjonis seda ettepanekut põhjalikult. Aitäh!

11:05 Esimees
Suur tänu! Kolleeg Liina Tõnisson, teine küsimus.

11:05 L. Tõnisson
Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud härra Parts! Te ei veennud mind, sest teie seletusest selgus, et töölepingu seadus on midagi kõrgemat kui tsiviilseadustiku üldosa seadus. Siit selgub, et ükski keskkooli lõpetaja, kes ei ole saanud veel 18?aastaseks, ei saa hakata tööle, vabandage väljendit, ilma mamma eestkosteta. Miks te olete kindel, et see eestkoste tähendab automaatselt, et ta saab oma teenitud raha iseseisvalt kasutada? Te teete ilmseid lihtsustusi. Olge kena, põhjendage mulle, mispärast tsiviilseadustiku üldosa seadus on alama astme dokument.

11:05 J. Parts
Ma jään oma endise põhjenduse juurde. Ma ei ole seda väitnud, et tsiviilseadustiku üldosa on mingit moodi madalam kui töölepingu seadus. Seadus on seadus, need on võrdsel tasemel seadused. Ma juhin

tähelepanu, et § 10 2. lause ütleb, et 7–18?aastasel alaealisel on õigus teha tehinguid seadusliku esindaja nõusolekul. Aitäh!

11:05 Esimees
Suur tänu! Tundub, et rohkem küsimusi ei esitata. Tänan! Juhtivkomisjoni nimel teeb kaasettekande komisjoni esimees, kolleeg Jüri Adams.

11:05 J. Adams
Härra esimees, lugupeetud kolleegid! Ma alustaksin oma ettekannet siiski mõne üldisema märkusega asja tähenduse kohta. Me jõuame moodsa tsiviilkoodeksi üldosa vastuvõtmiseni Eesti riigis täpselt 190 aastat pärast seda, kui esimene seda tüüpi seadus, mis tsiviliseeritud maailmas on muutunud normiks, aastal 1804 Prantsusmaal vastu võeti. Ma arvan, et see on väga oluline sündmus. Teiseks, me oleme selle suure töö ja unistuse täitumise lävel, millest meie kahe sõja vahelise vabariigi parimad juristid unistasid ja mille nimel töötasid ja mille katkestas Nõukogude okupatsioon. Kolmandaks, tsiviilseadustiku üldosa, mis meil on vastuvõtmisel, on momendil tõenäoliselt üks maailma moodsamaid, mille järgi võib-olla hakkavad teised joonduma. Kui me selle vastu võtame, siis on meil koos asjaõigusega kaks osa vastu võetud. Loodetavasti sügisel on ka perekonnaseadus, ja tulemas on veel kaks osa. Nüüd asja sisulise külje juurde. Meile laekusid parandusettepanekud kahelt fraktsioonilt, "Mõõdukatelt" ja Keskfraktsioonilt. Me oleme nende eest väga tänulikud. Oleks olnud kenam, kui teisedki fraktsioonid oleksid neid esitanud. Peale selle me käsitlesime parandusettepanekutena ka neid hääletusi, mis toimusid teise lugemise käigus. Mõni neist ei tundunud komisjonile vastuvõetav, mõni oli väga ääre peal. Komisjon sõnastas oma parandusettepanekud nende alusel. Suurem osa fraktsioonide esitatud parandusettepanekuid on aktsepteeritud tänuga, need on põhiliselt mitmesugused väikesed sõnastuslikud muudatused. Arvestamata on jäetud enamasti need fraktsioonide ettepanekud, mille mõte kajastub sama seaduse mõnes teises kohas. Nüüd paarist põhiprobleemist. Üks probleem on puudutanud tsiviilseadustiku §?s 2 antud väga üldist formulatsiooni, millistest sõnade tähendustest seaduse tõlgendamisel lähtutakse. Sellel teemal on ilmunud proua Erelti artikkel. Komisjon, võttes arvesse seda muret, muutis sõnastust, kuid ma tahaksin ütelda teile ühe väga üldise märkuse. Seda sorti kõige üldisemad formulatsioonid ei rahulda kunagi kõiki. Ükskõik millise formulatsiooni me praegu vastu võtame, selgub selle vettpidavus esimese negatiivse pretsedendi kaudu kohtus. Mitte keegi meist ei suuda seda asja praegu ette näha. Teine parandusettepanekute osa puudutas juriidilise isiku määratlust. Nimelt sooviti, et eelnõus oleksid ühel või teisel kujul 1940. aasta tsiviilseadustiku eelnõu § 57 ja 65 formulatsioonid ja mõtted. Komisjon ei leidnud esitatud parandusettepanekute hulgast täpselt sõna-sõnalt meile sobivat ja me sõnastasime selle ise § 37 1. lõikena. Seetõttu on enamiku vastavasisuliste ettepanekute alla kirjutatud "sisuliselt arvestatud". Ja veel üks küsimus. Möödunud korral hääletas saal mõiste "au haavamine" poolt, lähtudes sellest, et see on parem eesti keel kui "au teotamine". Komisjonis oli see küsimus uuesti hääletamisel ja peale jäi siiski "au teotamine", mis võib-olla ei ole küll kõige parem eesti keel, aga mis lähtub otseselt põhiseaduse § 17 formulatsioonist, kus öeldakse, et kellegi au ega head nime ei tohi teotada. Komisjon tahtis sellega rõhutada, et see paragrahv käsitleb just põhiseaduse §?s 17 mainitud teotamist ja mitte midagi muud. Ma arvan, kui hea keele vastu on eksitud, siis on see toimunud juba põhiseaduse tekstis, arvatavasti oleks pidanud selles kirjutama pikemalt, et kellegi au ei tohi haavata vms. Need on meie põhjendused. Kui hääletamiste juures on vaja anda lisaseletusi, siis ma olen selleks valmis. Komisjoni ettepanek on, juhul kui praegu ei hääletata sisse mingit sellist parandusettepanekut, mis viib olulisele kontseptsioonilisele või redaktsioonilisele erinevusele, pärast parandusettepanekute hääletamist seadus täna vastu võtta.

11:05 Aseesimees E. Savisaar
Suur tänu! Millised on küsimused kaasettekandjale? Kolleeg Lembit Arro.

11:05 L. Arro
Lugupeetud juhataja, lugupeetud ettekandja! Praegu takistab mõne talu maa tagasisaamist peremehe teadmata kadunuks jäämine, kinnistusraamatus on talu selle peremehe nimel. Kas see seadus annab võimaluse tunnistada inimene teadmata kadunuks või surnuks, et pärijad saaksid oma õigust kasutada? Aitäh!

11:05 J. Adams
Härra Arro! Ma ei oska väga täpset vastust anda. Inimese teadmata kadunuks tunnistamise protseduur toimib vastavalt Eesti NSV tsiviilkoodeksile ka praegu. Juhul kui see seadus on jõustunud, ja praegu on ette nähtud, et see jõustub 1. septembrist, siis minu esialgsel arvamusel, juhul kui küsimus teadmata kadunuks tunnistamise kohta tõstatatakse pärast 1. septembrit, peab seda otsustatama juba selle seaduse järgi. Aga tagasiulatuvalt vist ei saa. Ma palun vabandust, see küsimus tuli natuke ootamatult. Ma ei oska anda täpset vastust.

11:05 Aseesimees
Suur tänu! Rohkem küsijate nimesid ma kuvariekraanil ei näe. Tänan kaasettekandjat! Nüüd me oleme ära kuulanud ettekande ja kaasettekanded. Ma avan läbirääkimised ja kuna see on kolmas lugemine, siis sõna saavad fraktsioonide või komisjonide volitatud isikud. Kolleeg Kalle Kulbok, palun!

11:05 K. Kulbok
Lugupeetud juhataja, lugupeetud õiguskaitsekomisjon! Ekstra teie jaoks ma püüan põhiseadust veidike lugeda. Põhiseaduse § 17 ütleb, et kellegi au ega head nime ei tohi teotada. Selles paragrahvis ei räägita au teotamisest, vaid räägitakse üldiselt, et kellegi au ega head nime ei tohi teotada. Sellises kontekstis on see lause korrektne. Kui me räägime juba au teotamisest, siis on see lihtsalt vildakas eesti keel. Kunagi ei tasu mehaaniliselt kokku konstrueerida põhiseaduse mingis paragrahvis olevat kahte erinevat sõna. Need ei käi alati kokku. See, et põhiseaduses on sadu sõnu, ei tähenda, et me igal pool need sada sõna peaksime omavahel kokku konstrueerima. Seetõttu ma kutsun siiski üles seda "au haavamist" veel kord hääletama ja jääma esialgse konstruktsiooni juurde.

11:05 Aseesimees
Suur tänu! Kolleeg Vootele Hansen.

11:05 V. Hansen
Austatud juhataja, auväärne Riigikogu! Paragrahvis 2 tegi komisjon ühe paranduse, mis võib-olla ei kõla hästi, aga on tuletatud sellest, et varasemas tekstis oli öeldud, et seaduse tõlgendamisel lähtutakse seaduses kasutatud sõnade üldlevinud tähendusest, kui seaduses ei öelda teisiti. Nüüd on öeldud, et kui seaduses ei ole kasutatud sõnade eritähendust. Ühe nähtusega me oleme siin kokku puutunud: kas on "au teotamine" või on "au haavamine". Ja kuna komisjonile on palju eeskujuks toodud 1940. aasta tsiviilseadustiku eelnõu, võib öelda, et ka tollal on antud sõnadele "au teotamine" n.-ö. eritähendus, alati tarvitatakse sõnapaari "au teotamine", mitte kordagi "au haavamine". Aga selles küsimuses, ma usun, teeb enamik Riigikogu liikmeid oma otsuse ise. Ka fraktsioonis, mille nimel ma praegu sõna võtan, ollakse selles küsimuses üsna mitmel arvamusel. Tuleb tunnistada, et meie fraktsioon on üldjoontes rahul komisjonis tehtud parandustega juriidilise isiku määratluses. Võib muidugi öelda, et § 37 uus 1. lõige on mõneti kordamine, et see ei anna midagi uut, aga samas, nagu ka autori esindaja ütles, see ei muuda midagi, ainult täpsustab, mis laadi võivad juriidilised isikud olla. Võib öelda, et see näitab ka, et eelnõu tegijad ja meie komisjon ei taha tulevikus enam näha teatud varandusi juriidilise isiku staatuses. Võib eeldada, et kui järgnevad seadused ei otsusta teisiti, ei hakka päranditomp enam juriidilise isikuna esinema. See on üks oluline vahe võrreldes enne 1940. aastat kehtinud Balti eraseadusega. Ja mõni sõna ka selle kohta, kas alaealine saab oma töötasu vabalt tarvitada või mitte. Siin viidati töölepingu seadusele, mis ütleb, et ainult seadusliku esindaja nõusolekul võib tööle minna. Arvatavasti see nõusolek sisaldab ka seda, kuidas töötasu kasutada. On täiesti selge, et teatud kohustused on ka alaealisel töötajal oma seadusliku esindaja ees, kes tihtilugu ise ei ole töövõimeline. "Isamaa" fraktsioon pooldab nimetatud seadustiku vastuvõtmist. Tänan tähelepanu eest!

11:05 Aseesimees
Suur tänu! Kolleeg Liina Tõnisson, palun!

11:05 L. Tõnisson
Lugupeetud härra eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Ma tahaksin rääkida kahest probleemist. Esimesest ma juba püüdsin rääkida. Ma ei kavatsenud sõna võtta, kuid härra Hanseni sõnavõtt ehmatas mind

taas. Jutt on ikka alaealiste töötasust. Ülimalt üllatav on, et nii nagu härra Parts, nii kinnitas ka härra Hansen, et kui töölepingu seaduse alusel antakse luba töötamiseks, küllap siis antakse luba ka selle töötasu kasutamiseks. On ülimalt üllatav loota, et küllap antakse. Ei saa ühte tingimust või eeldust siduda teisega. Ja miks me arvame, et kõik vanemad sellest lähtuvad, eriti kui on tegemist kasuvanemate või eestkostjatega, mille puhul ei ole üldsegi üllatav, et töötamise luba küll antakse, aga töötasu kasutamise luba ei anta. Me kõik oleme lugenud Dickensit, me kõik teame, kuidas on võimalik lapsi kerjama saata ja siis seda raha hiljem kasutada. Ma saan aru, et võib-olla see paralleel Eesti Vabariiki ei sobi, aga siiski, need tingimused ei ole absoluutselt ja alati ühitatavad – et kui vanemad annavad loa töötamiseks, siis annavad nad sellesama paberiga ka loa selle töötasu kasutamiseks. Nii see kindlasti ei ole, minu meelest on siin tegemist lihtsustatud lähenemisega. Ma tahaksin, et te selle üle mõtleksite. Teine punkt puudutab juriidilisi isikuid, § 37. Esialgsel lugemisel ma nõustusin igati juriidilise isiku definitsiooniga, kuigi see on minu mittejuristi mõistuse jaoks üsna keerukas ja raskesti loetav, aga see paneb paika asja olemuse. Kuid korduval lugemisel tekkis mul siiski teatud küsimusi. Paragrahvi 37 1. lõikes on öeldud, et tegemist on isikute ühendusega. Mul tekkis küsimus, kas ühemeheaktsiaselts ei saagi siis nüüd enam juriidiline isik olla. Selle definitsiooni kohaselt ühemeheaktsiaselts enam tulevikus juriidiline isik ei ole. Kas me tõesti seda tahtsime? Huvitaval kombel ei juhtinud mitte ükski sõnavõtja sellele tähelepanu, mulle on see veidi ehmatav, sest samal ajal ma tean, nn. kaubandusseadustiku projekt (ma ütlen niinimetatud, sest see on töövariant) näeb siiski ka ühemeheaktsiaseltsi olemasolu võimalust, mis maailmas on küllalt levinud variant. Selle seaduse vastuvõtmisel ühemeheaktsiaselts enam juriidiline isik olla ei saa, kes ta saab olema, ma ei oska sellele vastata. Mulle tundub, et me oleme jällegi ennast põhjuseta liigselt piiranud. Asi ei õigusta ennast. Eelöeldust tulenevalt, nii kahju kui see ka ei ole, teen ma siiski ettepaneku kolmas lugemine katkestada, see võimalus on meil olemas, ja kahe-kolme päeva pärast, veel erakorralisel istungjärgul, seadus parandatud kujul lõpuks vastu võtta. Ei ole mõtet lähtuda printsiibist, et kui läks valesti, parandame ära, milles küsimus, nii nagu ütlesid Justiitsministeeriumi esindajad. Minu arusaamise järgi peaksime siiski nähtavad vead kohe ära parandama ja mitte ootama, kui algab üleüldine juriidiline segadus. Tuletan meelde, et kehtivate õigusaktide järgi on meil hulgaliselt ühemeheaktsiaseltse. Kui president selle seaduse alla kirjutab, on need samal hetkel juriidiliste isikutena väljaspool seadust. Mis me siis teeme? Kas me seda tahtsime? Mulle tundub, et ei. Aitäh!

11:05 Aseesimees

Suur tänu! Rohkem Riigikogu liikmetel ei ole soovi kõnelda. Ma panen hääletusele ettepaneku lõpetada läbirääkimised, kuna siin kõlas katkestamise ettepanek. Seni ühtegi teist ettepanekut kirjalikult tulnud ei ole. Keskfraktsioonilt tuli ettepanek kolmas lugemine katkestada. Ma panen selle kohe hääletusele. Kodukorraseaduse § 56 ütleb, et kui tuleb ettepanek, siis tuleb see kohe panna hääletamisele. Lugupeetud kolleegid! Panen hääletusele ettepaneku katkestada kolmas lugemine. Palun hääletada! Kolmanda lugemise katkestamise ettepaneku poolt on 16 Riigikogu liiget, vastu on 26, 1 jäi erapooletuks. See ettepanek ei leidnud Riigikogu toetust. Lugupeetud kolleegid! Kuna kõnesoove rohkem ei ole, panen hääletusele ettepaneku läbirääkimised lõpetada. Võime ka kontrollida kohalolekut, kui seda soovitakse. Kohaloleku kontroll. Kordame kohaloleku kontrolli. Juhatus peab nõu. Lugupeetud kolleegid, juhatus võttis praegu vastu otsuse, et kuna kvoorumit ei ole, siis täna istung lõpetatakse ja jätkatakse homme hommikul kell 11. Tänan teid!